

Luk Mon Aposel Połpu Ek Se Andiłmin Wumb Oł Enjing Ei Pułum

Jiisas Eim Ek Dinga Nipi, “Gos Gui Ka Kindmbii,” Nim

1 ¹⁻²O Tiopilas, na mon ei, ok nam pei puls. Jiisas eim epi pei erpi, wumb andan topu erim ek ei, na puls. Kumb ok ni, pe kunum ełe, eim kongun pułngun mundum. Ekii se, eim tonu epi ba erim kunum ei, eim ek se andiłmin wumb kengip ngopu noman dinga ei, Gos Gui Ka kin ngurum. Ekii se, nga Gos Jiisas tonu epi sim. ³Jiisas ngenj kumbii kułum. Kułum poru neng kin, nga ekii se, eim ek se andiłmin wu mulnjung konu konj tor om. Pe eim epi ei erang kin, nam konj moł ni piingii nipi yi nim. Pe kunum 40 ełe, Jiisas eim kenjing kunum ełe, Jiisas eim Gos epi pei tep erpi, kanpi mołum ei, ek nipi ngum. ⁴En enim tep to molk kin, eim wumb ei ek nipi ngum. Enim Jerusalem konu, ełe si kindnerngii, ba Erinjpin Gos ek yi nim, “Na enim epi ngumbii ei, enim epi ei kui erik mułngii. Molk kin, na ek yi mił nip enim ngunj. ⁵Jon wumb noł pendpi ngum, ba kunum endi kinan punenmba ei, Gos Gui Ka enim noł pendpi ngumba.”

⁶Pe kunum ełe, Jiisas wumb kin tep tok mulnjung. Molk kin, eim kii sinjing, “Jiisas Owundu! Nim Esrel tiłap wumb paki tokun, Rom wumb to mani kindnjii min? Kunum ełe, Esrel wumb nga wii mułngii.” ⁷Pe eim ek nipi ngum, “Ei enim epi mon; pe enim kunum kunum pingii kaplı enermba ei Erinjpin Gos eim ełim. Pe eim enim tep mołum. ⁸Ba ekii se Gos Gui Ka, enim kin omba. Nga eim enim noman dinga ngumba. Ngang, na ek Jerusalem konu ningii ei Juriya konu orung ni Sameriya konu ni, mei konu orung orung pei pang kaplı ermba.”

Jiisas Eim Ei Epi Konu Orung Pum

⁹Jiisas eim ek ei nipi poru nim; pe en enim kanik mulnjung. Mułangin kin, Jiisas eim tonu pum. Pe kupu endi eim tonu sipim. Sipang wumb kanik mulnjung ni am sipim.

¹⁰Eim pum, pe Jiisas nge wumb en enim ei muł ełe kanik enjing. Pe sikir wu tał konduk kuru pim, wu tał tor onjnguł ¹¹Wu tał okuł yi ninjingił, “Enim Galilii wumb, enim nimbil erang angk ei muł ełe kanik mołmun? Ei Jiisas, pe Gos eim kin sipi orung sipi ei tonu epin sipipi, eim nga orung omba ei enim pe kaninmin mił yi orung omba.”

Wu Endi Juras Kongun Simba Ni To Tonu Kindnjing

¹²Yi erang, en enim komung ei si kindik, komung ei embe Olip, pe Jerusalem konu orung punjung. Komung pim ei, Jerusalem konu mandi pim. ¹³Pe en enim konu owundu ełe tuk punjung; en enim tuk mołmun konu ełe tonu punjung. Punjung, wu embe yi mił Piisa, Jon, Jeims, Pilip, Endru, Tomas, Basolomu, Masyu, Elpiyas kingam Jeims, Jeims kingam Juras. Saimon wu endi wumb ei nge Rom wumb to mani kindngii nirim. ¹⁴Pe wu ombu en enim noman ende kindik, prei erik mulnjung. Amb kombur ni, Mariya Jiisas mam ni, Jiisas angim noł yi ku prei erik mulnjung.

¹⁵⁻¹⁹Wu Juras yi mił erim. Wu ei mei endi top erim ku ei kułmał kałiłmin wumb owundu ngunjung. Ngangin kin, eim oł kis er pendpi, wumb sipipi Jiisas mułum konu andan tum. Eim bok topu mani pum. Pe eim nge ngenj tuk ełe engin topu eim kirim ni tułup nipi tor pum. Ekii se wumb pei Jerusalem konu mulk wumb pei ek ei piik nik punjung. Pe en enim ek ełe konu ei ‘Akeltama’ nik mei konu ei wumb miyem konu ninjing. Wumb kułou tołmun kunum ei, Piisa pii gii wumb kumb ełe angpi, ek endi nipi ngum. Pe wumb 120 mił pei mulnjung.

Piisa ek nim, “Engnan noł, enim piyei! Gos pipe mon endi multum, kumb ok Gos Gui Ka wu Deipis gupu ełe nipi tor kindrim. Juras kin nim, pe ei eim Jiisas ba konu andłam andan tang, wumb Jiisas keningii. Ek ei pepi peni ełe omba, nik pe pepi tor onum.

Ok Jiisas Juras sin kin to tonu kind mondłum. Mołpu, sin kongun ende er mułpun ełmin nipi,” Piisa yi nim.

²⁰Piisa yi nim, “Ek ei mer mon Sam ełe Jura wumb golang Deipis pułum ek yi nipi nim,

‘Eim ngii konu wii simba, wu endi mulermba,’ mon Sam ełe ek yi ninim. ‘Pe nga wu eipi endi eim kongun simba,’ pa ninim.”

²¹⁻²²“Wumb endi Jiisas nga konj tonu om kenim ni wu ei sin kin tuk omba. Wu ei sinim kin tep topun endinmin. Kunum kunum Jiisas eim sinim kin pupu opu er mołum. Kunum ełe Jon eim wu amb noł pendpi ngurum. Kunum ełe nga Gos Jiisas sipi orung epin konu simba,” pa nim. ²³Piisa ek yi mił nim, “Kapłi wu tał embe tumun.” Wu endi Josep, Basapas ninmin wu ei, wu ei embe eipi endi pałim ku, embe endi Jasas, pe wu endi embe Masaiyas. ²⁴Pe en enim prei erik, “Owundu! Nim wumb pei noman tuk nim piin. Wu tał nii endi mułmba ei nim to tonu

kindin ei nim sin andan to! ²⁵Tan wu ei Juras eřim kongun ei ermba. Juras eim kongun ei si kindpi eim dup konu eře pum.” ²⁶Pe wumb en enim prei erik, Gos wumb andan tang angil tonu kindnjing ni Masaiyas wumb pei engki nga endeim eře tuk kindangan kin, kongun eře enjing.

Gos Gui Ka Mani Om

2 ¹Gos Gui Ka mani om kunum ei Pendikos nilmin. Pasopa kunum ⁵⁰poru neng, Pendikos kunum om. Pii gii wumb en enim ngii endi eře kuřou tunjung. ²Pe sikir tonu muř eře ek tengim, konu gur gaři miř, owundu endi top ngii eře nirik wumb mulnjung konu om. ³Pe wumb molk kenjing ni dup anmbil miř pei onjung. Pe epi ei gař topu wumb mulnjung konu eipi eipi punjung. ⁴Gos Gui Ka Jiřsas nge wumb mulnjung konu tuk opu poru nim. Gos Gui Ka je erang wumb pei, wumb ek eipi eipi tengnjing. Ei Gos Gui Ka erang yi enjing.

⁵Pe Juras wumb Jerusalem konu mulnjung wumb, ei Gos ek piilmin wumb konu orung orung pei onjung. ⁶Pe konu gur gaři owundu neng kin, wumb ok kuřou tunjung. Wumb ok molk ek ei piinjing ni, Gos nge wumb ek eipi eipi nik muřangin kin, nimbil erang puku sik mulnjung. ⁷Wumb puku sik noman embin tang mulnjung. Molk, ek yi ninjing, “Nimbil erang wumb ei ek eipi eipi nik enmin, ei Galilii wumb min? ⁸Nimbil oř erang sinim ek erinjin menjpin noř sinim ngopun eře ek ei piilmin miř nilmin. Wu ombu Galilii konu wumb min? ⁹Sinim wumb Parsiya ni konu Miriya ni Eilam, Mesoposemiya konu sinim wumb konu orung orung wumb, Juriya ni Kaparosiya, ni Ponsas ni Eisiya wumb mořmun. ¹⁰Prisiya ni Pampiliya, Eisip ni, wumb orung orung Aprika konu Sairiini, ni sin Rom wumb ya eře pei ya eře mořmun. ¹¹Wumb Griis ni Areipiya ni sinim Jura wumb ni wumb tiřap eipi ei sinim Jura eřmin oř ei enmin. Ba sinim wumb pei sin sinim ek piimin; Gos nge jep oř pei nipi sinim ek eře nipi ngořum.” ¹²Pe puku sik, noman embin tang mulnjung. En enim ek dinga nik piik enjing. “Epi nimbil oř enim?” ¹³Ba wumb kombur en enim ek buř morung nik ek dinga ninjing, “En enim noř nok wulu pang kin, ek eipi eipi ninmin,” pa ninjing.

Piisa Gos Ek Ka Ei Nipi Wumb Ngum

¹⁴Pe Piisa engki nga endeim mulnjung konu eře tuk angpi wii dinga topu ek dinga nipi wumb ngum. “Enim Jura wumb ni wumb ok Jerusalem konu wumb ok mořmun; enim kom sek, oř enim ei ni ngamb piingii,” pa nim. ¹⁵“Enim wumb ombu noř nok wulu punum ni piinmin ba mon; akip konu kupiiring eni pim. ¹⁶Ba oř ei Gos nge ermba oř ei piipi nilim wu Joel yi ninim.

¹⁷Gos ek yi nim, ekii se poru nimba kunum mandi erang Gos Gui Ka wumb pei ngamb eim Gos pei ngumbii,’ pa yi nim. ‘Pe enim

kingenjing embitenjing ni Gos oł ekii se ermba ei piik niłmin wumb ek tangiłmin mił yi tengingii. Noman ka wii enim wu kangi wu mułngii konu andan tumbii, or kumb mił er keningii. Pe wu tukui ombu piingii konu or kumb ka andan tamb keningii, pa nim. ¹⁸‘Kunum ei enim wu amb kongun wumb na Gui Ka pei ngumbii ku. Ngamb kin Gos oł ekii se ermba ei piik niłmin wumb ei ek niłmin mił ningii. ¹⁹Pe na tonu kupu muł ełe jep oł eipi mił kombur ermbii. Mani mei ełe na miyem ni dup ni, dup eskił owundu ni jep oł ermbii,’ nim. ²⁰‘Eni kunum ei eramb emii pimba; pe oi ei eramb, miyem mił ermba. Pe ekii se Jiisas orung omba kunum ei tangpi tiłang owundu ermba,’ pa nim. ²¹‘Pe wumb pei Gos embe pii gii nik wii tungii wumb ei sipi orung seng kin, Gos eim nge wumb mułngii. Gos ermba oł piipi niłim wu Joel,’ yi ninim.

²²‘Enim Esrel wumb, enim ek ei piingii: na enim Jiisas Naseres wu nge nip ngumbii end. En enim kaninmin, oł dinga ni kongun erpi jep oł kanim kanim enim oł ombu enim piik kanik ełmin ei, Gos eim mendpił wu ei Jiisas kindang om. ²³Wu ei Jiisas kumb ok epi pei Gos Eim piipi ek nipi pendrim. Pe wu ei enim angii ełe kindim. Enim Jura wumb ek kis nik enjing. Nimbił erang tor wumb ei Jiisas ond peri ełe nil to kundjung? ²⁴Ba Gos eim Jiisas nga er konj sim. Eim ngenj kumbii kułpu erim ei Gos eim kulnjung wumb konu ełe si kindpi nga er konj sim. ²⁵Ok Deipis yi mił pułum, Jiisas ek dinga nirim,

‘Gos Owundu na kumb ełe kunum kunum mołum. Eim nam angii tundung orung mułang kin na epi endi kapłi to mani kindnermba mon! ²⁶Yi erang kin, na noman ka seng, gupu tokuł pałim. Nam piind ei nam ngenj ei epi ekii se omba nip moł. (Ba Gos kin pii gii nip moł). Yi mił ku epi endi nam ngenj ei kapłi ambił gii ninermba. ²⁷Pe na noman tuk ei pang, Gos eim dinga ełe na paki tang, wumb kułii konu mulermba mon. Pe nim nge kinganim mendpił eim ngenj purnermba mon! ²⁸Nim na noman konj bii andłam ełe andan to kun erngii. Nim na kin mułun na ka piip minj mułmbii,’ Deipis ek yi nim.

²⁹‘Engnan noł na sinim kupenjpin Deipis multum mił nip kun kun ermbii end. Deipis eim kultum tukpu tuk, tuk ei akip sinim mołmun konu ya sałim. ³⁰Ba Deipis eim Gos ekii se ermba oł ei piilim ku. Gos ek dinga nipi yi nim, ‘King Deipis kinganim ekii se nim peł mołun konu ełe mułmba,’ nim. ³¹Ba kumb ok Deipis eim Gos ermba epi ei kan poru nirim. Pe yi nirim,

Krais Owundu wu ekii se omba wu ei, nga konj tonu orung omba nirim. ‘Gos eim wumb kułii konu wak tunenmba. Eim ngenj purpu kumun ngunermba ku.’

³²Jiisas wu ei, Gos eim sipi orung nga konj sim. Sin wumb pei ei kanpin kin ninmin. ³³Pe Jiisas eim angpi tonu pupu Gos Jiisas eim angil tundung wu Owundu mundum. Pe ei Gos Gui Ka sim. Ei ok Gos nirim mił yi erang kin akip Gos Gui Ka pei ngang, sinim wumb sipin kin sin ek eipi eipi ninmin ei enim kanik piik enmin. ³⁴Deipis eim ngenj ei epin konu tonu punerim. Ba ei ek nipi pułum. Gos Owundu ek nipi nam wu num ei ekii se omba. Yi mił nipi ngum,

‘Nim na angil tundung orung mulniji. ³⁵Pe ekii se nim opu orung wumb ei na to mani kindmbii mendpił. Sip, nim simb ełe mandring kindmbii.’

³⁶“Pe sinim Esrel wumb tiłap pei sinim ek ei pii kun er mułmun. Pe Jiisas ei sinim sipin ond peri ełe tonu kindpin, ei Gos eim sipi Kraiss wu Owundu ekii se omba ei mundang mołum!” Piisa ek yi nim.

Wu Amb Gos Ek Piik Noman Ak Tok Noł Pinjing

³⁷Wumb en enim ek ei piinjing noman ełe embin tum. Piisa kin wu kombur kin kan yi ninjing, “Enginjpin noł, sin nimbił oł ermin?” ³⁸Pe Piisa ek nipi wumb ngum, “Enim noman ak tok ok Jiisas Kraiss embe ełe noł pingii, ei Jiisas enim noman kis kil ngumba. Enim yi erangin kin Gos nge Gui Ka enim kin wii ngumba. ³⁹Ok Gos ek dinga yi nipi pendim. Enim kin en enim kangil ni wumb konu turii mołmun wumb pei ngumbii nirim mił Gos Owundu wumb ei wii tang, onjung. Wumb ei Gos eim ek dinga nipi ngum.”

⁴⁰Piisa ek nga endi nipi tuk kindim; ek pei dinga nipi ngum, “Enim piik kun er mułngii; mon pim kin, enim wumb oł kis enmin wumb ei kin pei poru nimba.” ⁴¹Yi neng kin, wumb pei Piisa ek nim mił pii gii nik noł pinjing. Pe kunum ełe wumb 3,000 pei Jiisas kin pii gii ninjing. ⁴²Gos nge ek se andiłmin wumb ei ek ninjing. Wumb ei dinga piinjing ei engnjing noł paki tok, kuni ende nok, prei erik enjing.

Wumb Tuk Ok Gos Ek Piinjing Wumb Ei Oł Ka Enjing

⁴³Pe wumb pei puku sik Gos jep oł pei eim nge ek se andiłmin wumb kin erim. ⁴⁴Wumb pei Jiisas kin pii gii ninjing, wumb ei ende mulnjung. Pe epi sałim min simba ei pii gii wumb epi ende sałim. ⁴⁵Wumb ei en enim epi ni, mei ni, wumb ok top to sengin, ku ni epi ei sik, wumb eipi epi sinerang mołmun wumb ei ngunjung. ⁴⁶Wumb en enim noman ende sek, ka piik enjing. Kunum kunum en enim men ngii owundu engim konu puk puk ełmin. En enim kuni ngii eipi eipi ełe ende nok nok ełmin. ⁴⁷Kunum kunum Gos embe ambilk tonu kindik, Jerusalem wumb yi piinjing. Wumb pii gii wumb, en enim noman tuk ka seng mołmun. Kunum kunum Gos eim wumb kopur sipi orung sipi erang, wumb Jiisas kin pii gii nik enjing wumb ei pei pei orung sim.

Wu Endi Eim Simb Kis Mułum Ei Opu Ka Pum

3 ¹Piisa Jon teł tonu men ngii owundu prei ermbił ni punjunguł. ²Kunum ei konu eni tekliki erang punjunguł. ³Wu endi mułum, wu ei ok mam mengrim kunum ei simb yi er pirim mił pim. Wu ei tu wuk men ngii owundu ełe, ondu embe, “Ka wii ełe mundangin,” kunum kunum mołpu, wumb ongii kom ku kenim nipi, er mułmba nik mundangin mołum. ⁴Wu ei mołpu kenim ni Piisa kin Jon teł men ngii owundu ełe nirik punguł nge onjunguł. Wu ei ek nipi wu tał ngopu yi nim, “Epi endi na ngeł,” nim. ⁵Piisa kin Jon kin wu ni dinga kenjingił. Piisa ek nim, “Nim ya sił kenjii!” ⁶Pe eim kan ak topu kenim ni, wu tał epi endi na ngunguł ni piim. ⁷Ba Piisa ek yi nim, “Na ku pinałim. Ba na pałim epi ei ni ngumbii. Naseres konu, Jiisas embe ełe na nind, ‘Nim angkin po!’ ” ⁸Piisa angıł tundung orung wu ni ambił tonu sim. Wu ni Jiisas dinga sipi, simb si kun er engim. ⁹Wu ni puku sipi angpi pum. Pe wu tał kin men ngii nirik punjung; wu ni men ngii owundu pupu, puku sipi er andpi Gos embe ambił tonu kindim. ¹⁰Wumb pei mulk kenjing ni wu ei andpi Gos embe ambił tonu kindpi endim. ¹¹Wumb piinjing wu endi men ngii owundu ondu ka wii ełe mołpu, ku ni epi ngei nipi, kenim ni mołum, ei wumb kenjing ni wu ei keimi mułum, kanik puku sik oł erim pułe pii poł tunenjing.

Piisa Gos Ngii Owundu Ełe Gos Ek Ka Ni Ngum

¹¹Wu ei Piisa kin Jon teł punjunguł konu ekii se pum. Pe wu amb pei sikir ok Solomon palting men ngii owundu palting endi konu andaring ełe onjung. ¹²Piisa ei kanpi ek dinga nipi wumb ngum, “Enim Esrel wumb nimbił erang, enim oł ei noman embin to piinmin? Nimbił erang sił kin kanik enmin? Enim yi ni piinmin, sił nge dinga ełe ni sił oł ka ełmbił ełe nge wu ei erambił opu andpi punum ni piingii? Ei mon!” ¹³Eiparam ni, Aisak ni, Jeikop ei, Gos sinim ok sinim kupenjpın noł Gos ei, eim kongun wu Jiisas eim ambił tonu kindmin. Wu ei enim sik opu orung wumb ngunjung. Ba wu num owundu Pailos si kindmbii ni piim; ba enim wumb dinga puk mon nik eim kin buł ngunjung. ¹⁴Enim wu ei oł kis endi enarpi wii kun ka multum, wu ei Jiisas Gos kingam mendpił buł ngok, yi nik, wu endi wumb to kundum wu ni piimba, ei kindangin kin, sin kin wangli nik. ¹⁵Jiisas Gos kingam mendpił ei sinim wumb sipi noman konj ngołum. Wu ei enim to kundjung, ba Gos nga er konj sim. Pe sił mołpuł kenjpił, ek ei ni tor kindmbił nge mołmbuł. ¹⁶Sił Jiisas kin pii gii nemił kin Jiisas enim. Jiisas dinga ełe yi wu ka ełim. Enim kanik piinmin ei Jiisas eim sił pii gii ełe nge erpi, enim wumb pei ningił ełe enim.

¹⁷“Keimi na piind engnan noł enim kin wumb owundu kin pii kun enarik kin Jiisas to kundjung. ¹⁸Ba kumb ok Gos eim nge ek keimi niłmin

wumb ek yi nik, Gos eim nge kingam Krai ngenj kumbii kuŕpu kuŕmba nirim. Pe akip enim wumb oŕ kis enmin ei, ek ni tor kindiŕmin wumb ninjing opu peni eŕe keimi punum. ¹⁹Pe enim piik kin noman ak tunjung kin, kapŕi Gos eim enim oŕ kis ombu kil ngopu poru nimba. ²⁰⁻²¹Yi enjing kin Gos enim kin tep muŕmba. Pe Gos enim noman tuk dinga ngang, ka piik muŕngii. Gos ok ek dinga nirim, ‘Na Krai King Owundu enim kin kindmbii.’ Gos eim wu owundu ei sinim kin kindmba, wu ei embe Jiisas. Pe epin konu Jiisas er moŕum. Kunum ei Gos epi pei konj nga ermba miŕ ok eim ek keimi niŕmin wumb en enim gupu eŕe niŕmin. Kunum eŕe Gos Jiisas mei eŕe mani nga kindang eim oŕ ei ermba. ²²⁻²³Moses ek yi nirim, ‘Owundu ei enim Gos, pe enim engnjing sipi, Gos eim ek keimi niŕmin wu ei, nam miŕ yi muŕmba. Enim eim ek nimba miŕ piingii. Piik, nimba miŕ erngii. Pe wumb pei ek keimi niŕim wu miŕ nimba ei piinerngii wumb ei Gos wumb top kundmba. Pe wumb ei Gos nge wumb nga mulerngii, Gos yi neng,’ Moses piipi nirim. ²⁴Gos ek ni tor kindiŕmin wumb ok yi nik, Samyuel kin Gos ek niŕmin wumb ekii se tonu onjung. Pei yi ninjing, ‘Kunum ei akip saŕim kunum ei,’ pa ninjing. ²⁵Enim Gos nge ek keimi niŕmin wumb ei nge kingenjing miŕ muŕngii. Enim nge kupenjing noŕ Gos ek dinga nipi pendrim miŕ siŕ muŕngii. Gos Eiparam kanpi ek dinga nipi ngurum. ‘Nim nge tiŕap eŕe wumb tiŕap pei na kengip ek ka nip ngumbii.’ ²⁶Gos eim nge kongun wu Jiisas er mundum. Pe kindang enim mulnjung konu ok om. Opu, enim Gos ek ka kengip top nipi ngumba nge om. Nimbiŕ erang eim enim oŕ kis ombu kil ngumba nge om.”

Piisa Kin Jon Teŕ Kan Ngunjung

4 ¹⁻³Wu taŕ wumb kankiŕ, ek nikiŕ mulnjunguŕ; pe men ngii owundu eŕe wu taŕ wumb kankiŕ ek yi miŕ ninjingiŕ, Jiisas angpi tonu konj nga om. Pe yi ku wumb kulnjung wumb ei angk tonu ongii. Yi nengiŕ, kuŕmaŕ kaŕiŕim owundu kin, men ngii tep eŕim wu owundu kin, wumb kolk nga konj punaŕmin ni, piŕmin wumb ombu ok, mon ek piik kis piinjing. Pe emii peng wu taŕ ambiŕ gii nik, kan ngunjung. “Kupiiring eŕip kos piimin,” ninjing. ⁴Ba wumb pei ek ei piik, pii gii ninjing. Pe wumb pii gii nengin kin, wumb pei ei yi miŕ 5,000 wumb mulnjung.

⁵⁻⁶Topuŕ Jura wumb owundu ni, men ngii kongun wumb ni, lo andan toŕmun wumb ni, Jerusalem konu kuŕou tumun ninjing. Men ngii eŕe moŕuŕmun wumb ei Anas ni Kaiyapas ni Jon ni Elikander ni kuŕmaŕ kaŕiŕim owundu, eim nge wumb pei, kuŕou tunjung. ⁷Gos nge ek se andiŕmbiŕ wu taŕ en enim kumb eŕe engnjingiŕ. Angkiŕ, wu taŕ kii sinjing, “Eŕip dinga nipe eŕip embe nii nge eŕe oŕ ei enjingiŕ?” ⁸⁻⁹Gos Gui Ka Piisa kin piki top muŕum; pe eim ek yi nipi ngum, “Enim Esrel wu owundu ni

men ngii kongun ełmin wumb. Enim sił wu endi simb kis mułang, paki topuł enjpił ni, sił kin ek ningii enmin min? Wu ei er ka mułum mił nenj ei enim piinmin min? ¹⁰Yi erpi nim kin enim pei piyangin, enim Esrel wumb ei pei piingii ku. Jiisas Krai Naseres konu wu, eim embe ełe wu ei ka mołum. Mołpu, yi enim kumb ełe mołum. Enim Jiisas ond peri ełe to kundnjung, ba Gos eim Jiisas nga er konj seng opu konj pum. ¹¹Ond tumunj endi enim ngii takilmin wumb si kindnjing ei nimbił erang enim konu ełe kindngii ni piinjing. Jiisas eim ond tumunj ei mił mołang kin Jiisas eim ngii tumunj mendpił mił mołum. Eim ngii takilmin wumb si kindnjing. ¹²Wu eipi endi sinim kapłi paki tunermba mon! Ei Gos sinim wu endi eipi andan topu ngunanim. Jiisas endeim sinim sipi orung simba.

¹³Wumb kenjing ni Piisa kin Jon teł ek dinga nikił, dinga pu mulnjunguł. Wu tał wumb kin mund mong kulenjngił. Yi piinjing ek mon ngii punałmbił ni piinjing. Wu tał mulnjunguł yi piik kin noman pei piinjing ei ok wu tał ełe Jiisas kin tep to mulnjunguł ni piinjing. ¹⁴Pe wu ei kenjing, ni wu ei ka mołpu, wu tał kin angpi mułum ei, wumb en enim kenjing. Pe ek nik wu tał ngungii ek endi pinerim. ¹⁵Wu tał kaunsil ngii si kindkił tor peł ninjing. Wu tał pangił mił, en enim ek nik piinjing. ¹⁶“Pe sinim wu tał kin nimbił oł ermin? Wu tał jep oł endeim erangił kin, wumb Jerusalem wumb pei kenjing. Pe ei sinim kapłi koi ermin mił mon. ¹⁷Ba mon pim kin, ek ei wumb konu pei pang piingii. Yi ermba ei piikił kin wu tał kin ek dinga nimin. Pe wu tał nga Jiisas embe ełe nikił wumb eipi ngunerngił.” ¹⁸Pe wu tał wii to orung sik yi ninjing, “Ełip nga ek endi Jiisas embe ełe nikił enerngił mon!” ninjing.

¹⁹Ba Piisa kin Jon teł nikił orung kindinjngił. Pe sił Gos ek si kindpił enim ek ningii mił piimbił. Ei Gos kumb ełe kapłi ermba min? Ei enim piingii. ²⁰Ba wu tał yi ninjngił, ‘Sił gupu pandi tumbuł mił mon. Epi kanpił ek piipił enjpił mił ei, wumb kanpił nimbił ni piinjingił. ²¹Pe kaunsil wumb ek dinga endi nik wu tał ngunjung. Wu tał si kindkił punjnguł. Pangił, kaunsil wumb andłam endi kurpun, wu tał kan ngumun, ni piik enjing. Nimbił erang wumb pei Gos eim embe ambilk tonu kindangin kin, kaunsil wumb wu tał kan ngumun nik enjing kapłi enerim. ²²Wu ei wu tał, Gos jep oł erangił opu konj pum wu ei, kung ngii 40 pei mołum.

Gos Nge Tiłap Wumb Prei Dinga Erik, Dinga Sik Gos Ningii Enjing

²³Wu tał eł ełip wumb puł kombur kin punjnguł. Pukuł, wumb ei kankił kułmał kałiłim owundu, ni tep ełmin wumb ombu ek ninjing mił wumb kan ninjngił. ²⁴Ek ei piik poru ni pendik, en enim noman ende kindik prei yi mił enjing. “Gos Owundu nim ei epin en, ya mani mei en, pe ep noł en, ei pei nim er sin. ²⁵Gos Gui Ka je sin erinjpin Deipis ek gupu ełe tor orum.

‘Ei Gos nim nge kongun wu, Gui Ka ek nirim. Nimbił erang wumb tiłap eipi ei popuł sinmin. Pe wumb tiłap ek yi ninjing. Sin epi owundu eramin piingii nik piinjing; ba ei kapłi enerngii. ²⁶Pe King pei konu orung pei kui er molk opu ermin ninjing. Pe wumb tep ełmin wumb owundu kułou tok Gos Owundu to mani kindmin ninmin. Eim kingam Kraiss eim ekii se omba wu ei to mani kindmin nimin.’

²⁷Keimi mendpił konu owundu ełe, ya Eros ni Pailos ni wumb eipi ni Esrel wumb pei kułou tok Gos nim nge kongun wu ka wii, nim Kraiss ok kindan eim ya mani om. ²⁸En enim kułou owundu tok, ek nik pendik, ek ei dinga pimba ni Jiissas ok yi nirim mił yi erik. ²⁹O wu owundu, nim piin wumb nim kin ek dinga ninmin. Ninim sin kongun wu mołmun ei paki tan, sin nim ek ei sin dinga kindpin ni tor kindmin. Kindpin, sin mund mong piinerman mon! ³⁰Nim angii to kindan ening pimba wumb ei ka mułngii. Jiissas nge embe ełe jep oł enjii. Nim nge kongun wu ka wii Jiissas.” ³¹Prei er poru nengin kin ngii mulnjung ngii ei ołup erim. Pe Gui Ka en enim kin tuk opu piki to poru nim. Pe Gos embe ambilk tonu kindik Gos ek dinga nik, wumb kin mund mong piinenjing.

Gos Nge Tiłap Wumb Noman Ende Sinjing

³²Pii gii wumb en enim noman ende sinjing. En enim ek endeim minj piik mulnjung. Wu endi epi eipi simba, ei na epi mendpił ninermba mon; epi sinim epi ende. ³³Jiissas nge ek se andiłmin wumb ei, Jiissas nga konj tonu pum nik, ek ei ninjing. En enim ek ninjing, ek ei dinga pim. Pii gii ninjing wumb ei Gos nge noman ka mołpu poru nim. ³⁴Enim mołmun konu wu endi kuni ni epi sinerang, ka mułmba wu ei wumb pei mei sep ngii mołangin wumb, ei epi wumb eipi ngok, ku siłmin, ku ei tu wunjung wunjung. ³⁵Tu wangin kin, ku ei sipik, Jiissas nge ek se andiłmin wumb simb ełe kindnjing. Pe Jiissas nge ek se andiłim wu ei sik kanik, wumb kuni sinarpi ełim wumb kanik mok tok ngołmun.

³⁶Pe wu endi Sairis konu mułum wu ei embe Josep. Eim Liiwai wu endi, Gos nge ek se andiłmin wumb, eim embe eipi endi ngunjung ei embe Banapas ninjing. Embe ei nge pułe yi, wumb noman tuk paki tołum wu. ³⁷Wu ei eim, wu eipi endi, eim mei ei top erim ku ei tu wupu kin, Gos nge ek se andiłmin wumb mulnjung simb ełe kindim.

Ananaiyas Kin Sipaira Tet

5 ¹Ba wu endi mułum wu ei embe Ananaiyas, ambim nge embe Sapaira. Ananaiyas eim mei orung ei wu eipi ngopu ku sim. ²Pe ku sirim ku aninga ei nge ambiłpi wiik top se mułum. Eim ambim ei piipi mułum. Ananaiyas eim ku orung sipi tu wum. Tu wupu, Gos nge ek se andiłmin wumb mulnjung konu simb ełe sim. ³Pe Piisa ek nim, “Nimbił

erang Seisen nim noman kin piki topu mołum. Pe nim Gui Ka kin ek kend to pendkin, mei ku orung sin ku ei orung tu wun pałim. ⁴Ok wumb mei top enenjing kunum ei, mei ei nim nge, ba mei top er poru nengin, pe ku ei nim nge sim. Nimbił erang nim noman yi mił pałim. Nim wumb kankin ek kend ton ni piin ei mon; nim Gos kin ek kend to ngon.” ⁵Ananaiyas ek ei piipi, mani pupu, bok topu kułum. Pe wumb ek ei piik, mund mong kulnjung. ⁶Pe wu kangi wu ok, wu ei alap pandi to sipik, kui tunjung.

⁷Ekii se eni tekliki o pang, Ananaiyas ambim opu tor om. Ba oł yi eim piinenim. ⁸Pe Piisa ek nipi amb ei ngum, “Nimbił oł en? Ełip mei ku sinjngił kapti yi mił enim min mon?” Pe amb ek nim, “Ei keimi nin. Yi mił sił sinjpił.” ⁹Piisa ek nga nipi ngum, “Nimbił erang elip ek ni endi kind pendkił Gos Gui Ka enim mił ei kenmbił ni enjngił? Nim nge wanim wumb sik kui tungii sipnjing wumb ei ok ngii ondu ełe mołmun. En enim pe nim sipngii ku.” ¹⁰Pe nga sikir amb ni, Piisa simb ełe mani opu bok topu kołpu pim. Ba wu kangi wu ombu nirik onjung. Ok, kenjing ni amb ei kołpu pim. Ok, sipik wam pim konu mandi eim kui tunjung. ¹¹Pe Gos nge pii gii wumb konu orung orung ei mulnjung wumb ei, mund mong kulk mulnjung.

¹²Gos nge ek se andiłmin wumb, jep oł kanim kanim wumb pei mulnjung konu tuk enjing. Pe pii gii niłmin wumb en enim, men ngii owundu andaring Solomon nge palting ełe ek nik kułou to mołumun. ¹³Pe tor wumb mund mong kulk ok ende mulenjing. Pe wu amb en enim pii gii wumb Gos embe ambilk tonu kindnjing. ¹⁴Wumb pei Jiisas kin pii gii ninjing. Pe Jiisas nge tiłap ełe wumb pei tuk onjung. ¹⁵Wumb enim kis erim wumb ei, tu wuk andłam ełe pendnjing. Pe peł kanim kanim tu wuk pendnjing. Pendik, yi ni piinjing, eni tang, Piisa opu kin, eim min men ei wumb to tingndang wumb ombu ka mułngii ni piinjing. ¹⁶Wumb konu orung orung wumb, kin Jerusalem wumb orung pei mulnjung wumb, pei ok kułou tunjung. Wumb ei ok mił, ening pim wumb tu wunjung. Pe gui kis tuk mułum wumb kombur tu wunjung wumb ombu pei ka molk poru ninjing.

Gos Nge Enjel Kindang Ek Se Andiłmin Wu Ombu Si Tor Sim

¹⁷Kułmał kałiim wu owundu ni, eim nge wumb ni wumb kolk nga konj angk piinałmin wumb ni pei wumb ei Jiisas nge ek se andiłmin wumb kin noman kis piinjing. ¹⁸Pe wumb ombu ok Gos nge ek se andiłmin wumb sik, er kan ngii kindnjing. ¹⁹⁻²⁰Ba epin emii peng, Gos eim enjel kindang opu, kan ngii owundu aki topu, wu ombu si tor tu wum. Tu wupu yi nim, “Enim puk, nirik men ngii owundu ełe puk, pe noman konj ek onum ek ei wumb kanik ningii,” pa nim. ²¹Gos nge ek se andiłmin wumb ek ei piik pendik punjung. Kupiiring okrii puk

men ngii owundu eŕe wumb ek ni wumb ngunjung. Kuŕmaŕ kaŕiŕim wu owundu ni ei wu kombur kin onjung. Ok kaunsil ni Esrel wumb noman pim wumb kin kuŕou tunjung. Tok, ek nik kan ngii kindik, Gos nge ek se andiŕmin wu ombu kindangin, wangin ninjing. ²²Pe kan ngii eŕe tep moŕuŕmun wumb puk kan ngii eŕe kenjing ni, Gos nge ek se andiŕmin wumb mulenjing. Kanik, puk ek yi ninjing. ²³“Sin kan ngii eŕe kenjpin ni ngii ondu dinga ngo pendnjing. Nga kan ngii tep wumb ngii ondu eŕe angk mulnjung. Pe sin kan ngii aki topun, kenjpin ni wumb endi nirik mulenjing.” ²⁴Men ngii owundu eŕe tep moŕuŕmun wu owundu ni kuŕmaŕ kaŕiŕim wu owundu ni wumb ek ei piik noman embin to piinjing. Piik yi ninjing, “Pe nga nimbiŕ oŕ ermba,” ninjing. ²⁵Pe wu endi opu yi nim, “Enim wu kombur kan ngii kindnjing, wu ombu puk mer men ngii owundu eŕe wumb kanik Jiisas ek nik ngok moŕmun,” pa nim. ²⁶Kan ngii tep eŕim wu ni eim wu kombur ni puk, wu ombu simin ni punjung. Puk, wu ombu kepŕii tunenjing. En enim mund mong kulnjung, wumb ok ku sik tungii ni piinjing.

²⁷⁻²⁸Pe wu ombu tu wuk kaunsil wumb mulnjung konu tuk eŕe engindnjing. Pe kuŕmaŕ kaŕiŕim wu owundu ek dinga nim. “Sin enim kanpin mon ninjpin, enim wumb kanik Jiisas embe ei nge nik wumb ngunerei mon ninjpin. Pe enim wumb Jerusalem konu wumb enim ek ei nge pei moŕmun. Enim ek nik, sin wu ei to kundunjpun,” ninmin. “Gos sin kin ekii se kos piimba.” ²⁹Ba Piisa kin Gos ek se andiŕmin wu pei ek dinga ninjing. “Sin Gos nge ek ei piimin, wu ek ei piinnermin mon!” pa ninjpin. ³⁰“Enim Jiisas ond peri eŕe to kundnjung. Ba sinim ok kupenjpin noŕ nge Gos opu Jiisas erpi konj sim. ³¹Gos eim si mengpi sipi, eim angŕiŕ tundung orung mundang moŕum. Pe eim sinim nge wu owundu moŕpu, sinim paki top moŕum. Pe Esrel wumb noman to ak topu sinim oŕ kis ombu kil ngopu erpi pum moŕum. ³²Sin wu ombu epi pei moŕum, ei nge kenjpin ni tor kindpin onmun. Pe Gos nge Gui Ka ek yi ninim. Gos eim ek piik pii gii ninmin wumb ei Gos Gui Ka wumb ombu ngonum.”

Gameliyel Ek Nim Ek Se Andiŕmin Wumb Kaunsil Ek Ka Nim

³³Pe wu owundu ombu ek ei piik, noman kis peng kin, Jiisas nge ek se andiŕmin wumb to kundmun, ni piik enjing. ³⁴Pe kaunsil konu lo ek piŕiŕmin wu endi engim. Wu ei eim lo ek piŕiŕim wu num, wu ei embe Gameliyel. Eim wumb lo ek nipi ngang wumb eim embe ambiŕ tonu kindiŕmin. Wu ei yi nim, “Jiisas nge wumb ei anda kindangin pangin,” nim. ³⁵Eim ek nipi kaunsil wumb ngum, “Enim Esrel wumb, pe enim oŕ endi ya wu ombu ermin ni enjing kin, enim Esrel wumb, en enim pii kun erik erngii,” pa nim. ³⁶“Enim piinmin! Ok wu endi multum. Embe ei Tiyuras eim yi nim, ‘Na, nam noman dinga paŕim.’ Yi neng kin, wumb 400 eim ek ekii sinjing. Ba wumb eim to kundnjung. Pe eim ekii sinjing wumb tungu punjung.

En enim kongun ei wii mił enjing. ³⁷Ekii se gapman wumb embe pułang Galilii wu Juras eim wumb kombur nipi sim. Wumb ei Juras nim ek ei puk gapman wumb kin opu erpin tumun ninjing. Ba eim yi ku kułum. Kułang, wumb eim kin ekii sinjing wumb, ei tungu eipi eipi puk poru ninjing. ³⁸Yi ku akip na enim kanip nind. Enim Jiisas ek se andiłmin wumb ombu nge kanik tungu erngii. Erik, kan wiik to mułngii. Pe wu endi eim kongun ei puł pendip ermbii ni ermba. Wumb ombu ek ei keimi punermba mon nik. ³⁹Gos eim kongun ełe nge puł wu pim kin, enim andıam ondu ngunerngii. Ondu ngunenjing kin enim Gos kin opu erngii.” ⁴⁰Yi neng kin, eim nim ek ei piinjing; Gos ek se andiłmin wu ombu wangin tunjung. Enim Jiisas ek se andiłmin wu ombu wangin kepıi tunjung. Tok, ek yi ninjing, “Enim nga Jiisas embe ełe nik enerngii mon!” ek dinga nik ninjing. Nik, si kindangin punjung. ⁴¹Pe Jiisas ek se andiłmin wu ombu kaunsil ni wumb mulnjung si kindik, anda punjung. Puk yi piinjing, Gos yi nipi piim, “Sinim wumb owundu mił mołmun ni, Gos sinim to tonu kind mundum. Nimbił erang, Jiisas nge embe ełe sinim singambił piinmin.” ⁴²Kunum kunum men ngii owundu ełe ni en enim ngii konu ei, wumb kanik Gos ek nik ngok er mulnjung. Ek yi ninjing, “Jiisas wu ei ekii se omba, wu ei eim ek poł ka wii ei si kindnenjing, kongun er andik nik minj mulnjung.”

Wu Angił Orung Nga Tał Jiisas Nge Se Andiłim Wumb Paki Tunjung

6 ¹Kunum nga Jiisas nge wumb pei tonu onjung. Wumb Jiisas nge wumb Griik ek niłmin wumb ei Eipru wumb ek niłmin wumb ei kin kis piinjing. Yi niłmin, “Wumb kombur kuni ni epi sinerim wumb ei kunum kunum paki tołmun. Ba sin amb enim paki tunanmin. Amb wenjing kulnjung amb ombu sinim paki tunanmin.” ²Yi erangin kin, Jiisas nge ek se andiłmin wu engki nga tał molk Gos nge wumb pei wii tok, “Wei!” ninjing. “Pe sin Gos nge ek ni ngołmun ei si kindpin kuni mok to mulnjupun kin ei kapıi enermba mon. ³Ba engnan noł enim wu angił orung nga tał kurngii. Wu ombu en enim embe ka peng, wumb Gos ek piik erangin, en enim Gos Gui Ka tuk ełe mułang wumb ei ni Gos Gui Ka wumb ei kin mułngii. Wumb ei ni peng ka pepi ermba wu ei, sin to tonu kindamin sinim kongun ei tep erngii. ⁴Pe sinim kunum kunum prei erpin Gos ek nipin, wu amb ngopun mołmun.” ⁵Pe wumb pei ek ei piimin ni, ka piinjing. Pe wumb nik tonu kindangin Siipen ni wu ei pii gii wu dinga wii, Gui Ka eim kin piki to mułum. Pe Pilip to tonu kindnjung. Prokoras ni Nikanor, ni Taimon, ni Parmenas, ni Nikolas. Nikolas eim tiłap eipi Andiyok konu wu, ba ok Jura wumb tiłap ełe tuk orum. ⁶Pe wu ombu Jiisas nge ek se andiłmin wumb kumb ełe engnjung. Pe Jiisas nge ek se andiłmin wu prei erik angił tonu kindik enjing.

⁷Pe Jiisas ek ei pang wumb pei piinjing. Pe wumb pei Jiisas nge wumb Jerusalem konu mulnjung. Jiisas kin kułmał kałiłmin wumb ei pei pii gii ninjing ku.

⁸ Siipen eim Gos nge noman ka nipi eim wu dinga mułum. Pe eim jep oł pe wumb kin mołmun konu tuk elim. ⁹ Pe wumb ok Siipen kin ek opu er nik. Wumb men ngii endi engim. Wumb ombu ngii takik ei Jura konu tuk ełe tekik. Ek ei men ngii ełe nge “Priiman,” pa niłmin. Pe Jura wumb kombur konu Sariiniya ni Aleksandriya ni Silisiya, Eisiya konu wumb onjung kin Siipen ek opu er ninjing. ¹⁰ Gos Gui Ka Siipen mułum konu noman ka ngum. Yi erang kin, wumb wii eim ek to mani kindngii ba pinerim. ¹¹ Pe wumb ek kend tok erangin, wumb eipi kombur ek ni piik punjung. Pe wumb ombu yi ninjing, “Sin piinjpin. Eim Moses kin Gos teł ek ei nipi kis erim.” ¹² Wumb ei ok, wu amb mulnjung konu kend tok nik, wu lo ek pułmun wumb ni men ngii kongun wumb ei kanik nik, pei mulnjung konu kanik ek kend tok ninjing. Nik puk, Siipen ambił gii nik sipik, kos ngii konu sipnjing. ¹³ Enim wu kombur kindangin kin andik angk eim kin ek kend tok ninjing wumb ombu yi nik. “Kunum kunum wu ei eim ek kis nipi ya Gos ngii konu ełe nipi lo ek nipi elim ku. ¹⁴ Sin piinjpin eim yi nim, ‘Jiisas Naseres eim konu ełe kis mondpu, Moses oł ok nirim ek ei topu eipi kindpi ermba,’ ” pa nim. ¹⁵ Wumb pei kaunsil ngii mulnjung wumb ei, pei wu ei minj kenjing. Pe wumb kanik mulnjung ni Siipen kumb ningił ei Gos wu sinim tep elim wu kumb ningił yi mił nge sim.

Siipen Eim Ek Nipi Ek Pii Kun Ełmin Wumb Ngum

7 ¹ Pe kułmał kałiłim wu owundu ei yi nim, “Ek ei keimi min?” ² Siipen yi nim, “Erinjpin noł ni engnan noł, enim piyei! Ok sinim kupenjpin Eiparam eim Mesoposemiya konu owundu multum. Eran konu puneririm kunum ełe Gos eim nge tiłang ka wii ełe Eiparam kin tor om. ³ Pe yi nim, ‘Nim mei konu ni angnim noł si kindnjii. Pe nim pan, na mei endi nim andan to ngumbii,’ nirim. ⁴ Pe Eiparam eim Kaltiya konu si kindpi, Eran konu pupu mułum. Pe ekii se eim arim kułum. Kułang, Gos eim kindang opu, ya mei ełe mułum; konu pe sinim mołmun konu ei. ⁵ Gos Eiparam mułmba mei konu endi ngang, kongun er mułmba mei konu endi ngunerim mon! Pe mei aninga endi ngumba ei ngunerim mon. Ba Gos ek yi nim, ‘Ekii se mei ei ngamb, nim embilnjii, ei nim tiłap ni nim kinganim noł ełe mułngii.’ Eiparam kangił mulenjing kunum ei Gos ek yi nim. ⁶ Gos ei yi mił nim, ‘Ekii se nga kinganim noł wumb mei eipi nge ełe mułngii. Nim nge kinganim noł wumb mei eipi nge ełe molk wumb mei wumb ei kongun wii er mułngii. Mułangin, wumb eipi enim oł embin tui er kis mundngii, ei kung ngii 400,’ pa nim. ⁷ ‘Nim nge kinganim noł wumb ei kin kongun wii er mułngii, ba ekii se, na wumb tiłap eipi ei kin kos er ngumbii. Nimbił erang nim nge tiłap mei ei si kindik pungii.’ ⁸ Ba ok kunum ełe Gos eim Eiparam kin, ek dinga mon endi ni pendrim. Gos eim Eiparam kin ek dinga nip ekii se ermba ei nirim.

9“Ok sinim kupenjpin noł wu engki nga tał, Josep kin noman kis piik, Josep wumb eipi ngok ku sik. Pe wumb ei Josep sik Eisip konu sipik. Ba Gos Josep paki topu multum. 10Epi endi eim kin omba erim ei Gos eim paki tum. Pe Gos Josep kin noman ka ngopu erang, Josep kongun ka erim. King Pero yi nim, ‘Nim Eisip konu tep wu owundu molkun, na ngii konu epi pei tep mulnjii,’ nirim. 11Ekii se Eisip konu kumb kuni owundu sim. Pe Keinan konu orung orung, kuni owundu sim ku. Oł embin tui ei pim. Pe sinim kupenjpin noł ombu kuni ka si nungii mił pinerim. 12Ba Jeikop mołpu piim ni, kuni wuł Eisip konu pei mołum ninjing. Pe eim kingam noł, sin kupenjpin noł ei kumna Eisip konu kindang punjung. 13Ekii se nga kindang punjung. Pe Josep eim angim noł ek dinga nim, ‘Na Josep moł.’ Yi neng kin, Pero piim Josep nge wumb tiłap ende onjung ni piim. 14Pe Josep ek nipi kindpi, ‘Arim Jeikop wangli,’ nim. Eim kin eim nge wumb tiłap ei 75 mendpił ouni onjung. 15Pe Jeikop wuł mani Eisip konu pum. Pu mołpu kułum. Eim kingam noł ei sinim kupenjpin noł kulnjung ku. 16Pe Jeikop eim kingam noł eim sipik Sekim konu kui tunjung. Ok Eiparam eim Emor wumb kin mei Sekim top er sirim.

17“Gos kunum ei epi ei ermbii ni piirim. ‘Ok Eiparam kanpi ermba,’ pa nirim. Kunum ei epi pei tonu omba enim. Esrel wumb tiłap ei Eisip konu owundu tonu onmun ei ok Eisip konu piki tonum. 18Ekii se Eisip king endi tonu orum. Ei Josep pii poł tuneririm. 19Wu King ei sinim nge wumb tiłap ełe ambil gii dinga nirim. Sinim nge kupenjpin noł oł kis erpi ngum. King ei ek dinga nipi Esrel wumb, wu kangił mengingii ei anda kind pindangin kolk poru ningii nirim. 20Kunum ełe Moses tonu om. Kangi ei Gos kan ka kenim ni Gos kangi ei kin noman ngum. Arim mam teł ngii konu tep er mułangił oi tekliki o pum. 21Ekii se kangi Moses eim andaring pendnjing. Pe king Pero ambilam eim kan sim. Sipipi eim kingam mił se mułum. 22Moses eim Eisip oł ełmin mił ei andan tangin er mołum. Eim wu dinga mołpu, kongun erpi, ek dinga nipi ełim.

23“Moses eim mołpu pang kin, kung ngii 40 pei o pang, mołpu piim. Esrel engnan noł mołmun konu pup kenmbii ni piim. 24Pupu kenim ni, Eisip wu endi pupu Esrel wu mułum konu kepil tum. Pe pupu Esrel wu ni paki tum. Moses eim wu ei to orung kindim. Kindpi, Eisip wu ei to kundum. 25Eim yi piim, nam tiłap Esrel wumb ende ni piim. Gos sinim Moses angil ełe paki tonum ni piingii ni piim. Ba wumb yi ni piinenjing. 26Kupiiring nga wu tał opu enjngil, Moses konu ełe tor om. Opu, wu tał opu enjngil ei, embii ermbii ni erim. Yi nim, ‘Ełip angim angim, nimbił erang opu erngil enmbil?’ 27Pe wu endi angim kin opu erim wu, ei Moses ambil peri ngum. Ngopu yi nim, ‘Nim wu wumb nii nim wu owundu mundang molkun sin tep erii?’ nim. 28‘Oltin Eisip wu endi to kundun mił, akip na to kundnjii en min?’ 29Wu ei yi neng kin, Moses sikir tonu pupu Miriyan konu eipi nge ełe mułum. Ekii se eim kingam tał mulnjunguł.

³⁰“Mułangil, eim kung ngii 40 pei opu pum. Gos kindang sinim tep enim, enjel ei nge opu ond kembis endi pim konu ełe dup erang num. Konu ełe mandi pupu dup kenmbii ni piim. Dup komung Sainai mani num. Dup tukrung ełe mołpu ek endi yi nim. ³¹Moses oł ei kanpi piim; eim kum sep piipi mandi pup kenmbii ni pum. Pe Gos Owundu ek yi nim, ³²‘Na Gos nim nge kupanim noł Gos moł. kupenjing Eiparam, Aisik, Jeikop, wu kei na Gos moł.’ Pe Moses puku sim. Sipi, eim Gos kenmba gał erim. ³³Pe Owundu ek yi nim, ‘Nim simb kum pałim ei sikind! Na Gos moł, ya konu ełe nim angilın konu ei konu ka wii mendpił sałim. ³⁴Na nge wumb, Eisip konu kis er mołmun ei, na kanip moł. Na enim kei ninjing ei piinj. Pe na mani op paki tumbii nge ombii. Kongun embın tui ei si kindmbii. Pe nim na kindamb Eisip konu punjii,’ ” pa yi nim.

³⁵Siipen ek yi nim, “Moses ei ok enim ni wu owundu mołpu sin tep mułii nim?” Yi ninjing, “Gos eim dinga ełe enjel ei kindang ond kembis Moses mandi ełe pum. Wu ei nga Gos kindang pupu tep wu mołpu Esrel wumb sipi orung simba nge pum. ³⁶Moses eim wumb sipim. Pe eim Gos nge jep oł kanim kanim erim. Erpi pupu, ep noł kundii mułum konu jep oł erim. Pe konu wumb mulenjing konu, kung ngii 40 pei opu pum. ³⁷Esrel wumb pei mulnjung. Pe Moses eim Esrel wumb kanpi nim. Enim nge engnjing endi Gos sipi, to tonu kindmba wu ei, nga Gos kongun endi, oł ekii se ermba ei piipi nipi ermba. ³⁸Ekii se wumb mulenjing konu ełe kułou tunjung. Pe Moses Esrel wumb kin mulnjung. Enjel eim ek nikił tonu kumung Sainai komung mulnjunguł. Molkuł kin, Gos nge ek sim. Ek ei ek konj ka seng kin sinim kupenjpın noł, Moses nipi ngurum. Ek ei konj seng kin, pe nga ek ei sinim sałim ku.

³⁹“Ba sinim kupenjpın noł ei Moses ek piınnermin ninjing. Nik, ‘Mon,’ pa nik. ‘Sinim Eisip konu orung nga pamin,’ pa nik, yi piinjing. ⁴⁰Pe Esrel wumb Eron kanik ninjing, ‘Nim sin nge gos eran kin kumb se pang kanpın ekii se bin,’ ninjing. ‘Pe Moses eim sin Eisip konu tor tu wumba; ba eim jiki orung punum, sin piınanmin.’ ⁴¹Kunum ełe kung kou wał endi enjing. Pe kułmał kalk gos kend ei ngunjung. Pe epi ei en enim angil ełe enjing epi ei kin ka piik embe ambił tonu kindik er mulnjung. ⁴²Yi erangin kin, Gos en enim kin buł ngum. Ngang kin, en enim oi, kanjip, eni ei embe ambił tonu kindik, epi ombu sin gos erngii nik, Gos erngii mer mon ełe Gos ek ei ekii se ermba piıłmin. Wumb ei ek pulk ek ei yi nim.

‘Enim Esrel wumb enim ok ya konu wumb mulerik kunum ei enim kung ngii 40 pei mulk, enim kung kou ni kung siipsiip ni ombu kułmał kalk na ngonarik ełmin. Ba enim ek kend gos kułmał kalk ngok enmin. ⁴³Enim kend Moluk gos ngii ełe sipnjing. Pe kanjip kin gos kend Rapan ełmin. Enim epi ombu erik embe ambił tonu kindik enmin. Pe na enim kindamb Bepilon konu orung orung pungii.’ Gos Owundu ek yi nim.”

⁴⁴Siipen ek yi nim, “Sinim kupenjpin noŀ, ok wumb mulnjung mei eŀe mulnjung. Kunum eŀe Gos ek piimin nik, alap ngii endi Gos nge alap ngii tekik, nimbil erang Gos nge eim embe ambilk tonu kindngii. Erik, alap ngii ei Moses kanpi yi miŀ tekei, nirim. ⁴⁵Kunum ekii se sinim kupenjpin noŀ Josua kin ok en enim wumb mei singii onjung. Wumb konu tiŀap eipi nge mei sinim kupenjpin noŀ pangin kin, Gos wumb tiŀap eipi ei to kindrim. Kunum ei, Gos nge ngii alap ei sipnjing. Sipik, alap ngii takik Gos eim embe ambilk tonu kindnjing kunum eŀe Deipis tonu orum. ⁴⁶Gos eim Deipis kin noman ngang, Deipis prei erpi Gos Jeikop kin ngii endi tekmbii nim. ⁴⁷Ba Solomon Gos ngii endi tekim.

⁴⁸“Ba Gos Owundu mendpiŀ wumb takilmin ngii ei molaŀim. Gos nga ekii se ermba oŀ ei piipi niŀim wu yi nirim miŀ. ⁴⁹Owundu ek yi nim, ‘Epin konu ei na peŀ miŀ tep erip moŀ, mei konu ei na simb eŀe tonu kind send konu tep erip ku moŀ. Ngii nipe ngii na ngii nik takinmin? Pe na kor moŀup ermbii ei konu jiŀi? ⁵⁰Pe nga na angil eŀe epi ombu pei enenj min? Gos yi nim. Gos nge ek ni tor kindiŀim wu endi yi miŀ nirim. Gos Owundu mendpiŀ eim wumb takilmin ngii ei molaŀim.’

⁵¹Enim wumb Gos ek piinaŀmin, enim wii moŀmun wumb noman kom, ni epi pinaŀim. Kunum kunum enim Gos Gui Ka to kindik kindik enmin. Enim ok kupenjping noŀ mulk oŀ ei nge enim yi moŀmun. ⁵²Ok Gos ermba oŀ piipi niŀim wu ei wu nii muŀum? Pe enim kupenjping noŀ wu ei kin oŀ kis endi enjing min mon? Mon! Wumb ok tonu ok Gos ek kun paŀim miŀ nik wu endi ekii se omba wu ei oŀ kis endi enaŀim mon. Yi nik erik wu ombu to kunduk. Wu ei wu ka; ba pe akip enim wu ei enim puk wumb opu orung mulnjung konu nengin eim to kundnjung. ⁵³Enim Gos nge lo ek ei sik ei, enjel gupu eŀe sinim kupenjpin noŀ sik. Pe nga ek ei sinim piinmin ku, ba ekii sinanmin.”

Siipen Ku Tangin, Kuŀum

⁵⁴Ek ei piinjing miŀ nenj noman eŀe keimi tang kin, piinjing. En enim gupu mong kongk, Siipen kin popuŀ kis sinjing. ⁵⁵Ba Siipen, Gos nge Gui Ka kin piki to muŀum. Muŀang kin, eim ei epin konu dinga kenim ni, Gos konu ka wii tiŀang ka wii er sim konu Jiisas Gos angil tunding orung engim. ⁵⁶Pe Siipen ek nim, “Kinei! Na epin konu ka wii seng kand; wu kingam Jiisas Gos angil tunding orung angŀim.” ⁵⁷Yi neng kin, wumb wii dinga wii tunjung. En enim kom ambilk pandi tunjung. Sikir puk, Siipen ambil gii ninjing. ⁵⁸Pe eim konu owundu eŀe to tor kindnjing. Kindangin pang, ku sik pum konu ku tunjung. Wumb ok kin ek kis nik enjing, wumb en enim konduk gulk, wu kongun wu endi muŀum konu mandi kindnjing. Kangi wu ei embe Sol. ⁵⁹Pe wumb Siipen ku to kundmun ni enjing. Pe Siipen prei yi erim, “Owundu Jiisas, na nge noman tuk ei nim se!” ⁶⁰Pe

Siipen eim gopsing pii poł mołpu wii dinga tum, “Gos Owundu, nim oł kis ei er orung kindnenjii.” Siipen ek yi nipi, eim kułum.

Siipen To Kundnjung Ei Sol Eim Noman Ka Piim

8 ¹⁻²Siipen to kundnjung. Wumb kombur Gos nge ek ei pii gii ninjing wumb ombu Siipen kui to pendik, ke owundu ninjing. Sol noman ka piim kunum ełe Gos nge wumb Jerusalem konu mulnjung wumb ei oł embin tui enjing. Yi erangin kin, wumb Gos ek piik mulnjung wumb ei tungu punjung. Puk, Jura konu ni Sameriya konu eipi eipi punjung. Ba Jiisas nge ek se andiłmin wumb Jerusalem konu er mulnjung.

³Pe Sol eim Gos nge wumb er kis er endim. Wumb ngii konu pei nirik pupu wu amb ni sim. Sipi, kan ngii ełe kindpi ełim.

⁴Pe Gos ek piinjing wumb tungu puk eipi eipi puk, Gos ek ka ei nik wumb ngunjung. ⁵Pilip Sameriya konu owundu ełe mani pum. Pupu, Jiisas nge embe Kraiss ekii se omba ek puł ełe nipi wumb ngum. ⁶Wumb pei Pilip Gos ek nim ei piik. Pe Pilip ek nim ei wumb kom se piinjing. Piik, Gos jep oł erim ei kanik enjing. ⁷Wumb pei gui kis tuk mułum; wu onjung wii dinga tok wumb nga ka mulnjung. ⁸Yi erang kin wumb konu owundu ełe mulnjung wumb pei ka piinjing.

⁹Wu endi konu owundu ełe mułum, wu ei embe Saimon. Ok eim kum kondpu oł kanim kanim ełim wu. Yi erang kin, Sameriya wumb noman pei piinjing. Eim yi niłim, “Na wu owundu.” ¹⁰Pe wumb embe pim wumb pinerim, wumb pei Saimon ei piinjing. Wumb molk yi ninjing, “Wu ei Gos nge dinga piinim,” ninjing. Wumb eim kanik wu owundu dinga wii niłmin. ¹¹Wumb Saimon ek ei dinga piinjing. Nimbil erang ei kunum kunum oł ombu erang kanik, jep oł ei keimi ni piłmin.” ¹²Ba ekii se Pilip eim Gos enim ek ka ei nipi, Gos nge epi kanim kanim ei andan tang kanik, Gos embe ełe nipi sinim tep er mołum ni, Jiisas embe ełe neng, pii gii nik, wu amb ni ok noł pinjing. ¹³Pe Saimon pii gii nim ku. Pe noł pepi Pilip kin ouni mułum. Saimon mołpu kenim ni Gos nge jep oł kanim kanim Pilip erim. Erim ei, kanpi tungu erim.

¹⁴Jiisas nge ek se andiłmin wumb Jerusalem konu molk piinjing ni Sameriya wumb Gos ek piinmin, ninjing. Yi nengin kin, Piisa Jon teł konu ełe kindangin punjnguł. ¹⁵Wu tał ał mani pukuł Gos kin prei erangił, Gos wumb ombu paki topu Gos nge Gui Ka ngumba ni punjnguł. ¹⁶Nimbil erang Gos nge Gui Ka ei mani wang kin, ei sinenjing. Jiisas kin pii gii nik, eim embe ełe mendpił noł pinjing. ¹⁷Pe wu tał wumb angil tonu kindangił wumb ei Gos nge Gui Ka sinjing.

¹⁸Saimon kenim ni Jiisas nge ek se andiłim wu tał wumb angil tonu kindangił wumb Gos Gui Ka sinjing. Yi erangił kin, Saimon kom ku si ngopu wu tał kin tu wum. ¹⁹Eim ek yi nim, “Ełip noman dinga ei nge na nge! Na wu endi angil tonu kindamb Gos nge Gui Ka simba,” nim. ²⁰Ba

Piisa ek nipi ngum, “Gos eim epi ei wii ngołum ei, nim ku ngop simbii ni piikin nin min? Pe Gos nim kin ku kin, ouni poru nimba. ²¹Ei nim epi mon, nim noman tuk Gos kaninim, ba ei kaplı enanim mon. ²²Nim noman to ak tokun, keimi oł kis en ei si kindkin, ninim Gos Owundu kin prei enjii. Erang kin, nim nge noman kis piin ni oł ombu Gos kil ngopu si kindmba. ²³Na nim kand. Nim noman tuk epi kis pei noman palim. Yi ku nim keimi poru nimba mendpił.” pa nim. ²⁴Pe Saimon ek nipi orung kindpi yi nim, “Ełip Gos kin prei erngił na paki tumba. Prei erangıł kin, epi ełip ek ninjngił epi ei na kin tonu onenmba.”

²⁵Pe Gos nge ek se andıłmin wu tał ek nikił poru ninjngił. Owundu ek ni poru ni pendkił Jerusalem konu nga orung punjnguł. Andłam ełe pukuł Gos ek ka Sameriya konu wumb tiłap pei ni ngokuł ngokuł punjnguł.

Esiopiya Wumb Muljung Konu Pilip Ek Ka Nipi Ngum

²⁶Owundu kindang sinim tep enim enjel ei opu Pilip kin ek nim, “Nim pukun orung tor pukun Jerusalem andłam si kindkin, Geisa konu orung mani punjii.” Andłam sałim ei orung wumb mulałmin. ²⁷Pe Pilip angpi andłam ełe pupu kenim ni Esiopiya wu endi mułum. Wu ei wu owundu mołpu, Kadesi konu Kuin kin kongun er mułum. Pe Esiopiya wu eim ku ni epi pei tep er se mułum. Wu ei Jerusalem konu Gos embe ambił tonu kindim, ek piimbii ni om. ²⁸Pe eim nga ngii konu orung ba erim. Eim kung os karis ełe mołpu, Aisaiya Gos nge ek ni tor kindiłim wu ei mon poł pendim er gerpi pum. ²⁹Pe Gos nge Gui Ka Pilip kin yi nim, “Nim sikir tonu pukun kung os karis ei kin tep to punjii!” ³⁰Pe Pilip sikir pupu tonu pum. Pupu, piim ni wu ei Gos Aisaiya nge ek ger pum. Pilip ek nim, “Pe nim gerin ek pułe, nim piin min mon?” ³¹Wu ei ek yi ni orung kindim, “Pe wu endi na andan tunenjing kin, na er kanip piimbii mił nenj?” Pe Pilip kanpi nim, “Nim na moł konu tonu wa!” ³²Ek ei Gos ek gerim yi mił gerim.

“Eim tu wunjung ni kung siipsiip mił to kundngii nge tu wułmun oł ei tu wunjung. Kung siipsiip wał ei enjin kopus siłmin ei ke ninalim. ³³Eim to mani kindik, kos er kun enenjing mon. Wumb endi opu eim tiłap wumb yi muljung. Mołmun nimba wu ei kaplı enanim. Eim epin konu pum.”

³⁴Pe Esiopiya wu ei Pilip kii sim, “Gos nge ek ni tor kindiłim wu piipi yi nim ek ei nii pułum? Eim kin ninim min, wumb eipi kin ninim?” ³⁵Pe Pilip ek nipi wu ei ngum. Eim Gos ek nipi Jiisas ek ka ei nipi ngum. ³⁶Andłam ełe pukuł, noł endi pim konu punjnguł. Wu num ni yi nim, “Noł endi pałim. Epi nipe endi erang na noł pinenmbii?” ³⁷Pe Pilip ek nipi ngum, “Nim noman ełe pii gii keimi nin kin kaplı. Wu ei ek dinga nim, ‘Na Jiisas Kraiss Gos kingam ei na pii gii ni moł,’ wu ni yi nim.

³⁸Pe ek neng, kung os engim. Pe Pilip kin wu num ei kin noł ełe mani punjnguł. Pe Pilip wu ei noł pendpi ngum. ³⁹Wu tał noł si kindił tonu onjnguł. Pe kunum ełe mendpił Gos Owundu nge Gui Ka opu, Pilip sipim. Wu num ni Pilip eim kinenim. Pe wu num ni eim ka piipi, eim ngii konu andłam ełe orung pum. ⁴⁰Pe Pilip pupu konu Asros ni konu endi tor om. Eim pupu konu owundu sim konu orung Jiisas ek ka ei nipi wumb ngum. Ekii se pupu konu Sameriya ni konu ełe tor om.

Sol Eim Noman To Ak Top Gos Ek Pii Gii Nipi Noł Pim
(*Aposel 22:6-16; 26:12-18*)

9 ¹⁻²Sol nge ek dinga nipi, owundu nge wumb ei to kundmun ni ek nipi kułmał kałiłim wumb Gos ek piik mulnjung konu kindim. Pe men ngii Jura wumb mulnjung konu ei embe Damaskas. Pe pipe sipi Sol ngum, pipe ek yi nim, “Pe Sol wumb kombur kindang Owundu nge wumb andłam ełe puk ninjing kin, kan ngopu Jerusalem tu wangti!” nim.

³Pe Sol andłam andpi pupu Damaskas konu ełe tor pum ni, ei epin tiłang ełe tor opu Sol om konu orung orung tiłang erpi eni mił dinga tum. ⁴Pe tiłang ei Sol tang mani mei pepi piim ni ei epin ek endi tor om, “Sol! Sol! Nim nimbił erang na wumb tiłap ei er kis mondun?” ⁵Sol ek yi nim, “Owundu nim nii?” Pe eim yi nim, “Na Jiisas. Nim na tiłap wumb ei nimbił erang tokun en? Ei nim na tokun en ku. ⁶Nim angkin konu owundu ełe tuk punjii. Pan, wu endi mołum wu ei, nim oł endi enjii mił yi nipi ngumba,” pa nim. ⁷Wumb Sol kin tep to onjung wumb ei mulnjung wumb ei ek ningii; ba ningii pinerim. Ek ei epin tor om ek ei piinjing, ba wumb endi kinenjing. ⁸Pe Sol angpi kenmbii ni erim, ba ningił tumbun mułum. Mułang, wumb eim angił ambilk Damaskas tonu tuk sipnjing. ⁹Kunum tekliki ningił ka enerim, kuni ni noł ni ombu nunerim mon.

¹⁰Pe Jiisas nge wu endi Damaskas konu mułum wu ei embe Ananaiyas or kumb kenim ni Gos ek nim, “Ananaiyas!” Nga eim yi nim, “Owundu na moł.” ¹¹Owundu ek yi nim, “Nim pukun konu embe ek yi nim, ‘Kun sałim’ konu ełe punjii. Juras ngii konu ełe kii sinjii. Wu endi mułmba wu ei Tasas konu wu ei, eim embe Sol eim prei er mołum. ¹²Prei er mułpu kunum ełe eim noman kindpi piim ni wu endeim angpi mułum. Wu ei embe Ananaiyas. Wu ei opu eim angił tonu Sol peng ełe embiłim. Yi erang kin, eim ningił er kun ermba,” Owundu yi nim. ¹³Ananaiyas ek nipi orung kindim, “Owundu, na piinj wumb pei wu ei kin ek yi ninjing, ‘Wu ei oł embin tui elim, Jerusalem nim wumb mulnjung konu elim,’ wumb yi ninjing. ¹⁴Sol, kułmał kałiłim wu owundu kin wumb pipe sipi poru nim. Wumb konu ełe wumb Gos ek piik er mulnjung wumb ei, Jiisas embe ambił tonu kindik enmin.” ¹⁵Ba Owundu ek nipi ngopu yi nim, “Nim po! Wu ei akip na nge kongun wu. Na eim kongun eipi endi

kindamb pupu wumb tiŕap eipi nge ni, King ni muŕngii konu eŕe na embe nge eŕe nipi sipipi, Esrel wumb kin muŕmba ku. ¹⁶Pe na eim epi embin tui kanim kanim andan tamb kanpi, na nge embe eŕe ek nimba.”

¹⁷Pe Ananaiyas eim pum. Pupu, ngii eŕe nirik pupu angii Sol nge peng, tonu kindpi ek nim, “Engnan Sol, Jiisas Owundu nim andŕam eŕe kenim ei na kindang ond. Nimbiŕ erang nim ningii ka erang kenjii. Gos nge Gui Ka nim kin piki to muŕmba.” ¹⁸Pe sikir Sol ningii eŕe pim epi omu kindin miŕ ei sikir tor pang, eim ningii nga ka seng kenim. Eim angpi pupu noŕ pim. ¹⁹Ekii se Sol eim kuni nopus erpi dinga peng muŕum. Damaskas konu Sol eim Jiisas nge wumb kin tep to muŕum. ²⁰Moŕpu, sikir Gos nge ngii Jura konu orung orung sim. Konu pum, eim Jiisas ek nipi wumb ngopu yi nim, “Jiisas ei Gos kingam mendpiŕ.” ²¹Wumb pei ek ei piik, puku sinjing. Sik, ek yi ninjing, “Wu ei Jiisas embe eŕe nge prei erik enjing ei eim mon nipi, Jerusalem wumb topu elim wu mendpiŕ.”

²²Ba Sol eim noman tuk dinga nga pang, Damaskas mulnjung wumb eim ek ei piik ek ei kapŕi enerang orung kindngii. Eim wumb andan ka topu yi nim, Jiisas ei Kraiŕ wu ekii se omba, niŕmin ei nipi ngum.

Jura Wumb Sol Kin Opu Orung Erangin Kin Sol Tunggu Pum

²³Kunum pei o pang, Jura wumb kuŕou tok ek ni piik, Sol to kundmun, ninjing. ²⁴Ba Sol wumb ninjing ek ei piim. Jura wumb konu owundu eŕe andŕam eŕe epin, tinga, kui er molk, Sol to kundngii nge mulnjung. ²⁵Ba Sol eim ek ekii sinjing wumb, eim ku ngii eŕe tuk tonu sipnjing. Pe Sol gerenj kon owundu endi sim konu muŕum. Moŕang, eim nge ekii sinjing wumb kan pilngan tangin, mani mei ba ni enjing.

²⁶Ekii se Sol Jerusalem konu pum. Eim Jiisas ekii sinjing wumb kin kuŕou topu nipi sipipi, wumb eim kin mund mong kulk, eim Jiisas nge wu endi min nik pii gii ninenjing. ²⁷Ba Banapas Sol nipi sipipi, Gos ek se andŕmin wumb mulnjung konu sipim. Pe eim ek poŕ topu Sol, Owundu Jiisas kenim miŕ yi poŕ top ngum. Pe Jiisas nge embe Sol dinga nipi Damaskas konu wumb nipi ngopu erim miŕ ei poŕ tum. ²⁸Yi erang, Sol en enim kin tep to moŕpu Jerusalem konu and mulnjung. Gos Owundu ek ei dinga nipi wumb ngopu eim mund mong kulerim. ²⁹Sol Jura wumb Griik niŕmin wumb ei kin ek tangpi erim. Wumb ei kin ek miŕ erim. Ba wumb en enim andŕam endi kan sipin, eim to kundmun ninjing. ³⁰Ekii se Sol angim noŕ ek ei piik, Sol si mengk Sisariya konu mani sipnjing. Sipik, eim Tasas konu kindnjing.

³¹Pe Jura konu ni Galilii konu ni Sameriya konu ei pei orung Gos nge kuŕou tunjung wumb ei kunum eŕe ka mulnjung. Opu ni epi pinerang kin, Gos nge wumb dinga mulnjung. Wumb en enim Gos Owundu ek nim miŕ ekii sengin, Gos nge Gui Ka en enim noman tuk to dinga erim. Wumb pei Gos ngii eŕe ok Gos ek piinjing.

³²Pe Piisa konu pei andpi pum. Pupu, Lira ngii konu ele pum. Pupu, Gos nge wumb pii gii ninjing wumb mulnjung konu ele pu mułum.
³³Konu ele wu endi mułum. Wu ei embe Einiyas. Wu ei ngenj dinga punerim, wii sirim. Wu ei eim or minj pepi mułang, kung ngii angil orung nga tekliki o purum. ³⁴Pe Piisa ek nipi wu ei ngum, “Einiyas! Pe Jiisas Kraiss nim er ka ermba enim. Nim angkin, or pin peł er kun enjii!” Pe wu ni sikir engim. ³⁵Pe Lira wumb ni Seron wumb pei noman ak tok Owundu kin pii gii ninjing.

Piisa Tapisa Nga Er Konj Sim

³⁶Jopa ni konu ele Gos nge amb endi mułum, amb ei embe Tapisa. Griik wumb ek eipi Dorkas niłmin Amb ei kunum kunum oł ka erpi, wumb epi sinałim ei eim wumb paki topu ełim. ³⁷Kunum ei eim ening endi kan sipi kułum. Pe eim nge was er ka erik tukrung palting ele tonu kind pendnjing pim. ³⁸Lira ni konu ei Jopa konu ele mandi sim. Pe Gos nge wumb molk piinjing ni, Piisa eim Lira konu ele mułum ni piinjing. Pe wu tał kindangin pukuł ni, Piisas ek ningil, “Nim sin kin wa; mulerii!” ³⁹Pe Piisa eim tał kin sikir punjung. Piisa pupu tor pang, eim sik tuk palting ele tonu sipnjing. Amb pei wenjing noł kulnjung ombu ok Piisa mułum konu mandi ok ke nik mulnjung. Dorkas konduk ni kon enim konduk ei en enim mułum epi ombu tu wuk andan tok enjing. ⁴⁰Piisa amb pei anda kindim. Eim gopsing pii poł mołpu prei erim. Er pendpi, kan ak top amb ngenj ele nim, “Tapisa, nim ang!” Pe amb ni ningil kanpi Piisa kenim ni kanpi angpi mułum. ⁴¹Piisa amb ni angil ambilpi angndang engim. Pe amb Tapisa konj mułum. Pe Piisa wumb Gos kun er molk enjing wumb wii topu, amb wenjing noł kulnjung amb poru wii tum. Wangin kin, Dorkas en enim ngum. ⁴²Ek ei Jopa konu orung orung pang piinjing. Piik, wumb pei Gos Owundu kin pii gii ninjing. ⁴³Jopa konu Piisa kunum kinan mułum. Piisa wu endi kin mułum wu ei kung kou ngenj kongun ełim wu kin mułum. Wu ei embe Saimon.

Enjel Opu Koniiliyas Mołum Konu Ek Nipi Ngum

10 ¹Pe wu endi Sisariya konu mułum wu ei embe Koniiliyas. Wu ei opu wumb, pei 100 tep ełim. Wu opu ełmin wumb ei, Rom opu wumb embe Esalii konu niłmin. ²Wu ei eim Gos ek piłim. Eim ni ngii ende pałmin wumb ombu Gos embe ambilk tonu kindiłmin. Jura wumb epi endi sinarpi ełim, ei eim ku pei sipi ngołum. Kunum kunum eim Gos kin prei er ngołum. ³Kunum ele eni pou neng eni tekliki erang kin, epi endi kenim ni or kumb mił yi erim. Gos nge enjel endi kindang, eim kin opu, ek yi nim, “Koniiliyas!” ⁴Koniiliyas enjel kanpi mund mong erim. Erpi kin, ek yi nim, “Owundu, ei epi nipe?” Pe enjel ek nipi Koniiliyas ngum, “Nim prei erkin wumb epi sinerim ei nim paki tokun en ei Gos

piipi mołum. ⁵Pe nim wumb kombur kindan, Jopa konu puk wu endi kurngii, wu ei embe Saimon, wu endi embe Piisa wu ei wii tangin ya omba. ⁶Wu ei Saimon endi ełe, ngii konu mołum. Wu kung kou ngenj kongun ełim wu. Eim ngii ep noł wer ełe angiiim.” ⁷Gos enjel Koniiliyas kin ek ni pendpi pum. Pe Koniiliyas eim kongun wu tał wii topu, opu wu endi wii tum ku. Opu, wu ei eim Koniiliyas kin paki topu mołpu, Gos embe ambii tonu kindim wu. ⁸Koniiliyas enjel nim ek ei kun nipi wu tekliki ngum. Ek nipi ngopu, pe Jopa konu pei ni kindang punjung.

⁹Andlam ełe andik puk, emii peng or pinjing; tingang puk, Jopa konu owundu ełe mandi punjung. Kunum ełe Piisa ngii ełe tonu pupu prei erim kunum ełe konu eni tinga mił sim. ¹⁰Piisa eim kuni tang kin, kuni numba erim, kuni er ka enjing epi endi Piisa or kumb mił er kenim. ¹¹Eim kenim ni ei muł ełe epi endi wuł ał pang kin, epi endi mani om. Ei alap owundu mendpił epi ei orung orung ambii epi tuk si ya mei ełe mani om. ¹²Tukrung ełe kung ni kei ni, epi nui nunerii, ka wembii, ni epi pei mułum. ¹³Pe ek endi Piisa kanpi nim, “Piisa, nim angkin kung ni epi to kał nui!” nim. ¹⁴Ba Piisa ek nim, “Owundu, na mon! Na epi nonał. Epi ei nge na nonał.” ¹⁵Ek ei nga tor opu yi nipi, Gos ngołum. “Epi ei Gos konj erim ni nonałmin nin min?” ¹⁶Epi ei kunum tekliki mani opu nga ei muł tonu pum.

¹⁷Piisa noman embin to piipi, or kumb ei pułe er pałim mił nenj ni piim. Eim yi piipi mułang kin, Koniiliyas wumb ei ngii ondu andaring ełe engnjing. ¹⁸Ok, wii dinga tok yi ninjing, “Saimon, eim embe endi Piisa konu jii mołum; ya ełe mołum min mon?” ¹⁹Piisa eim or kumb kenim ei noman embin to piim. Pe Gos nge Gui Ka ek nim, “Piisa, wu tekliki, nim kuruk onmun. ²⁰Pe nim pukun, wu ombu kin pungii. Nim noman embin to piinenjii. Na wu ombu na kindamb, onmun.” ²¹Wu ombu mulnjung konu Piisa pupu yi nim, “Enim wu endi kur endnjing wu ei na. Enim er onmun mił nenj?” ²²Wu ombu ek yi ninjing, “Opu ełmin wumb 100 pei tep erim wu Koniiliyas sin ‘Pei’ ni kindang onmun. Eim wu ka mołpu Gos nge embe ambii tonu kindpi mołum. Jura wumb pei molk wu ei ka niłmin. Pe enjel ek nipi ngum wu ei ngii konu wang kin, nim ek kombur nen piimba,” ninim. ²³Pe Piisa ek nipi wu ombu, “Nirik wei!” pa nim. Eim wu ombu kin pim. Pek kin, kupiiring Piisa wu ombu kin punjung. Jopa konu wumb pii gii nik mulnjung wumb ei, eim Piisa kin ouni punjung.

Piisa Koniiliyas Ngii Konu Pum

²⁴Puk, andlam ełe andik punjung. Kunum ełe endeim or pinjing. Pek, puk Sisariya konu tor bin ni punjung. Pe Koniiliyas eim wumb ongii ni kui er mułum. Eim nge wumb tiłap ei wii topu eim nge wumb puł ei wii to tuk sipi er mułum. ²⁵Piisa ngii ełe ni ei bii ni pum. Koniiliyas anda

o pupu, Piisa kumb eŋe om. Opu, Piisa simb eŋe mong gopsing pii poŋpu pepi ka piim. ²⁶Ba Piisa eim angil ambiŋ tonu sim. Eim ek yi nim, “Na nim miŋ wu ende, eipi mon, na wu ku.” ²⁷Piisa wu ei kin ek nipi nirik punjunguŋ. Pukuŋ, kenjngiŋ, nirik wumb pei kuŋou to muljung. ²⁸Piisa ek dinga nipi yi nim, “En enim piinmin! Jura wumb endi kin wumb tiŋap eipi kin ende endnerngii niŋmin. Pe nga wumb tiŋap ei ngii wu endi ba konu punerngii niŋmin ku. Ba Gos na kin oŋ yi erim. Na wumb endi kis moŋum nip wu endi ka moŋum nip yi ninenmbii mon. ²⁹Ei piip kin, na ek ei ni tor kindind. Na enim ek nik kindnjing ei piip kin na ya ond. Pe na enim ek ei to kindnenj. Ei nimbil erang, enim na wii tunjung ei piip ond?”

³⁰Pe Koniiliyas ek yi nim, “Epi endi na kin wang pe kunum tekliki o pang, ei yi miŋ, na nam ngii konu moŋup konu eni tekliki erang, prei er muls. Kunum eŋe, wu endi opu na kumb eŋe engim. Eim alap teŋim epi ei tiŋang enim miŋ yi erim. ³¹Pe eim ek yi nim, ‘Koniiliyas, Gos nim prei en ei piinim. Pe Gos eim piinim, nim wumb epi sinerim wumb ei paki ton ei piinim. ³²Pe nim wu ombu kindan Jopa konu puk Saimon muŋmba ei ningii. Wu ei embe endi Piisa. Wu ombu puk kin, Saimon wu endi ngii konu eŋe moŋuŋum. Wu ei kung kou ngenj kongun eŋim wu. Pe eim ep noŋ wer eŋe eim ngii angilim.’ ³³Yi neng kin, na wu ombu nim muŋun konu pei nemb punjung. Pe nim oŋ ka erkin on. Pe sin wumb pei ya Gos kumb eŋe o moŋmun. Ei ek pei Owundu nim nipi ngum, ek ei ni sin ngan piimin,” Koniiliyas ek yi miŋ nim.

Piisa Koniiliyas Ngii Konu Ek Ka Ni Tor Kindim

³⁴⁻³⁶Pe Piisa ek yi nim, “Keimi, pe na piind, Gos eim wumb kanpi ende kindnim. Wumb eipi eipi Gos ningil eŋe ende miŋ moŋmun. Wumb pei konu orung orung wumb ende oŋ ka erpi Gos kin mund mong kuŋmba wumb ei noman Gos ngoŋum. Enim piinmin! Gos sin Esrel wumb kin ek nipi kindiŋim. Kindang kin, eim ek ka Jiisas Kraiss wu endi Gos eim kindang om. Pe sinim pei kin Owundu moŋum. ³⁷Pe en enim piinmin! Ok Jon noŋ pingii ek ei nipi poru nirim. Ekii se ek kanim kanim ei enim piik. Kunum eŋe ek ei Galilii konu opu, Jura konu orung pei piik. ³⁸Ek ei Jiisas Naseres ek, Gos eim Gui Ka kin dinga eim ngum. Pe eim konu eipi eipi pupu wumb paki tum. Gos eim kin muŋang, Seisen wumb kin moŋpu, wumb Seisen er kis mundum wumb ei, Jiisas er ka erim. ³⁹Sin ek ni tor kindim ek, kanpin ninmin. Wumb sin konu Jura konu ni Jerusalem konu kindinmin wu ombu, konu pei wu ei ond peri eŋe to kundnjung. ⁴⁰Pe kunum tekliki pang, Gos eim nga er konj sim. Sipi peni eŋe kindim. ⁴¹Pe Jura wumb pei ningil eŋe kinenjing, mon! Gos eim erang sin Gos eim ok nirim wu ombu eim ek nipi tor kindpin ermin. Wu eim tukpu eŋe angpi nga orung wang, sin eim kin kuni ende nopun, noŋ ende nopun enjpin.

⁴²Eim sin kanpi nim, 'Enim wumb pei kanik, ek ei ni tor kindngii. Gos Owundu eim wu ei Jiisas minj mundang mołpu, wumb kułii konj pei kos ermba ni mundum.' ⁴³Krais wu endi Gos kindang omba wu, ei Gos ek ni tor kindiłmin wumb ek dinga nik wumb ngunjung. Gos wumb ei pii gii ninmin wumb ombu oł kis ei kil ngumba."

⁴⁴Piisa ek ei nipi mułang kin, Gos nge Gui Ka mani opu wumb pei ei piik mulnjung konu om. ⁴⁵Pe Jura wumb pii gii pim ninjing wumb Piisa kin onjung, wumb ei puku sinjing. Nimbił erang Gos Gui Ka erpi wumb tiłap eipi ei ngonum. ⁴⁶⁻⁴⁷Jura wumb ombu molk piinjing ni, wumb en enim ek eipi eipi nik Gos embe ambił tonu kindnjing ek ei yi nengin kin, Piisa ek nim, "Wumb nii endi noł pek enmin ei mon nimba? Wumb ei sinim Gui Ka sinjpin mił sinmin." ⁴⁸Pe ek nipi wumb ngum, "Enim Jiisas Krais embe ełe noł pingii." Pe wumb ek ninjing, "Nim sin kin kunum kopur mulnjii," ninjing.

Piisa Konu Eipi Ek Poł Sipipi Jerusalem Wumb Ngum

11 ¹Gos nge ek se andiłmin wumb kin, pii gii wumb Jura konu orung orung molk piinjing ni, wumb tiłap eipi ei Gos ek piinjing poru ninim ninjing. ²⁻³Pe Piisa Jerusalem konu tonu pum. Pang kin, ngenj kopus siłmin pii gii niłmin wumb, Piisa kin ek dinga ninjing. Nik, eim ek ngunjung. ⁴⁻⁵Ba Piisa epi tonu om mił nipi ngum. Ek yi nim, "Jopa konu owundu ełe muls. Mołup, prei erip mołup, or kumb mił endi enj. Epi ei alap owundu kupu muł si kindpi mani om. Epi ei orung orung kapłi pim ni, mani na muls konu om. ⁶Pe na mołup, epi ei mandił kenj ni mani mei ełe, epi ei ni ka wembii ni kei ni epi pei mulnjung. ⁷Na mołup piinj ni, ek endi yi nim, 'Piisa, nim epi ombu to kał, no!' nim. ⁸Ba na yi ninj, 'Owundu na mon! Na epi kis mołum epi endi nop nga ka sim nop enał, mon!' ninj. ⁹Ei epin ek ei nga tor om. 'Epi Gos enim epi ei ka sałim, ei kis ninenjii!' ¹⁰Epi ei kunum tekliki tor om. Pe sikir epi ei pei ei muł ełe tonu pum. ¹¹Pe kunum ełe wu tekliki sin mulnjpun ngii ełe tonu onjung. Sesariya wu endi, wu kei kindang na muls konu onjung. ¹²Pe Gos nge Gui Ka ek nim, 'Nim wu kei kin ouni pungii,' nim. 'Nim noman embin kulerii!' Pe wu kei kin pii gii wumb angil orung nga endeim na kin pupun Koniiliyas ngii konu nirik punjpun. ¹³Pe wu ei eim ek nipi nim, 'Eim Gos kindang opu sinim tep enim wumb ei nge kenim mił nipi sin ngum.' Ei yi nim, 'Nim Jopa konu pukun wu Saimon mołum nen omba, wu ei embe endi Piisa. ¹⁴Eim nim ek kombur nipi ngumba. Ek ełe nim Gos nim sipi orung sipi, nim ngii endi wumb ei Gos sipi orung simba,' yi nim. ¹⁵Na ek nip mołamb kin, Gos nge Gui Ka wumb mulnjung konu om. Ei sinim kin ok orum mił yi om. ¹⁶Na owundu ni eim ek ei nga piind, 'Jon wu amb noł mendpił pendpi ngum. Ba enim Gos nge Gui Ka ełe noł pendmba.' ¹⁷Ok sinim Jiisas Krais kin pii gii nemin epi ka wii sinim

kin wii ngumba. Gos Gui Ka sin ngurum mił ei nge akip wumb ombu ngonum. Nii na kapli? Gos andłam owundu ngumbii min?” Piisa ek yi nim. ¹⁸Piisa ek nim ek ei piik, “En enim ek ei si kindik Gos embe ambił tonu kindik,” enjing. “Yi erangin, Gos wumb tiłap eipi noman to ak tum ku, wumb ei noman konj sik mułngii ku.”

Andiok Wumb Gos Ek Piik Mulnjung Wumb Tonu Ok Kongun Enjing

¹⁹Ok Siipen kołpu pang kin, oł embin tui owundu endi tonu om. Pe pii gii wu kombur tungu puk konu eipi eipi punjung. Puk, Piniisiya konu ni Saipris konu ni Andiok ni konu ełe punjung. Ek nik wumb eipi Gos ek ngunenjing; Jura wumb minj ek nik ngunjung. ²⁰Ba wu kombur tuk ełe mulk, Saipris konu ni Sairiini ni konu ombu puk, Andiok konu puk Griik wumb Jiisas ek ka ni ngunjung ku. ²¹Gos Owundu nge dinga ełe opu seng kin, wumb pei pii gii nik, Gos kin noman to ak tok Gos Owundu kin pii gii ninjing.

²²Jerusalem konu Gos nge tiłap ek ei piik wu, Banapas Andiok konu kindangin pum. ²³Eim opu kenim ni, Gos wumb ombu kaimb sipi piki to mułum. Banapas opu kanpi ka piim. Pe eim Gos ek dinga nipi wumb ngum. Wumb piik kin, Gos Owundu kin kunum kunum mandi ok mulnjung. ²⁴Banapas ei wu ka, Gos nge Gui Ka eim kin piki to mułum. Enim Gos kin pii gii dinga pim. Pe wumb pei Gos nge tiłap ełe tuk onjung.

²⁵Pe Banapas Sol kurpu, Tasas konu ełe pum. ²⁶Pupu, kur kan sipi, Andiok konu ełe orung tu wum. Kung ngii endeim Gos nge tiłap wumb Andiok konu mulkuł, Gos ek ka nikił, wumb ngunjnguł Andiok konu ełe Gos nge wumb ełe kumna embe, ‘Krisin’ o ninjing.

²⁷Kunum ełe, ekii se piik niłmin wu kombur Jerusalem konu si kindangin Andiok konu mani onjung. ²⁸Ek ni tor kindiłmin wumb mulnjung konu, wu endi tuk mułum wu ei embe Akapas. Wu ei Gos Gui Ka piki tang, orung orung pei kumb kuni owundu simba nim. Ekii se Kloryas King owundu mułum kunum ełe, kumb kuni owundu simba kunum. ²⁹Yi neng kin, Gos pii gii wumb Andiok konu ełe ek nik piik. Jura wumb engnjing noł eipi mołmun ei paki tumun. Gos nge tiłap wumb endeim ni yi piinjing. Ku seng kin, kongun ełe ku orung paki to kindmin ni piinjing. ³⁰Ek yi ni pendik, ku ngangin Banapas kin Sol tał kindangin sipkił, peng pim wumb mulnjung konu ngunjnguł.

King Eros Jeims To Kondpu Piisa Kan Ngii Ełe Kindim

12 ¹Kunum ełe, wu King Eros tiłap ełe mulnjung wumb ei topu kan ngopu oł embin tui erim. ²Pe King Eros Jeims angim Jon tui to kundum. ³King Eros Jura wumb kenim ni, erim oł ei ka piinjing. Piyangin, kanpi Piisa kan ngum ku. Erim, kunum ei Jura wumb bres yiis

punerang nunjung kunum eŕe erim. ⁴Piisa ambiŕ gii nik, kan ngunjung. Piisa kan ngopu, opu wu kapiŕ kapiŕ mulnjung konu kindim. Kindang kin, tep er mulnjung wu kapiŕ kapiŕ mulnjung konu opu wu kapiŕ tep er mulnjung. Wu King Eros eim yi piim, Pasopa kunum ei ekii se Gos wumb Jura wumb Piisa sipi wumb muŕngii konu eŕe kos ermbii ni piim. ⁵Yi erangin kin, Piisa kan ngii eŕe muŕang kin, opu wu tep er mulnjung. Ba Gos nge tiŕap eŕe prei erangin kin, Gos Piisa kan ngii paŕim ei paki tumba nik prei dinga kind er mulnjung.

Sinim Tep Enim Wumb Ei Piisa Kan Ngii Eŕe Si Tor Sim

⁶Wu King Eros ‘Piisa kos eŕe tumbii,’ nim, kunum eŕe epinding, opu ond wu taŕ enginjngiŕ konu eŕe Piisa eim tuk eŕe or pim. Piisa simb angii eŕe kan sen to pendnjing. Pe opu wu taŕ kan ngii ondu eŕe tep er ang mulnjunguŕ. ⁷Gos Owundu sinim tep enim wu ei kindang kin, opu kan ngii nirikring wang kin, konu eni miŕ topu tiŕang erim. Pe sinim tep enim wu ei opu, “Piisa, Piisa!” nipi, or pim to konj kindim. Kindpi, ek yi nim, “Nim sikir angkin,” kan sen angii to pendnjing ei Gos nge dinga eŕe wii pilngan to mani pum. ⁸Pe sinim tep enim wu ei ek nipi Piisa ngum, “Nim kan talkin, su kindkin er!” Neng, Piisa yi erim. Pe sinim tep enim wu ek nipi Piisa ngum, “Nim konduk kindkin, na ond konu wa!” nim. ⁹Piisa muŕum palting ei si kindpi, sinim tep enim wu ei pum konu ekii se pum. Ba Gos sinim tep enim wu ei kindang opu erim oŕ ei, keimi ni piinerim. Piisa eim yi ni piim, “Na or kumb end,” ni piim. ¹⁰Pe pukuŕ andŕam eŕe tep mulnjung konu si kindkiŕ pukuŕ, endi si kindkiŕ. Ekii se, pukuŕ ain kin ondu dinga ngo pendnjing ni, Gos nge dinga ei eim aki to sim. Ondu ei aki tok konu owundu eŕe puŕmun andŕam ondu eŕe tor pukuŕ, andŕam endi punjnguŕ. Pe sikir enjel sinim tep enim wu ei Piisa si kindpi am pum.

¹¹Pe Piisa noman o peng piim. Piisa ek yi nim, “Pe na piind. Gos sinim tep enim wu ei kindang, wu King Eros angii eŕe na si tor sinim ni piim. Jura wumb na kin epi kis ermin ninjing ei, kanpi eim nge dinga eŕe na sip tor sinim,” ni piim.

¹²Pe ei piipi pendpi, Jon mam Mariya ngii konu eŕe pum. Jon ei embe endi eipi ‘Mak’ pa niŕmin. Wumb pei kuŕou to molk prei er mulnjung. ¹³Piisa opu ngii ondu andaring eŕe to teki teki ni muŕum. Pe kongun amb endi muŕum, ambiŕ opu ngii aki tumba nge om. Ambii ei embe Ronda. ¹⁴Ambii ei opu piim ni Piisa ek tengim. Piisa anda ngii ondu eŕe engim. Engang piipi, eim ka piipi ngii aki tunarpi; nga sikir orung pum. Pupu kin, wumb kanpi yi nim, “Piisa om, ngii ondu eŕe muŕum,” pa nim. ¹⁵Pe wumb ambiŕ ei kanik yi ninjing, “Nim wulu pang nin min?” Ba ambiŕ ei ek dinga kind yi nim, “Keimi, muŕum,” nim. Wumb molk, yi ninjing, “Piisa nge anjel onum ninjing.” ¹⁶Ba Piisa ngii ondu eŕe piram to muŕum. Pe ngii ondu aki to kenjing ni Piisa angpi muŕum.

Kanik, puku si endnjing. ¹⁷Piisa eim angil tonu kindpi, “Ek tingnerei!” nim. Piisa eim kan ngii pim, Gos Owundu er tor tu wum mił ei poł topu wumb ngum. Ngopu yi nim, “Enim Jeims kin angim noł yi nei!” a nim. Piisa ek yi ni pendpi, nga anda pupu konu eipi endi ełe pum.

¹⁸Pe ekii se tingang, opu wumb kenjing ni Piisa mulerang opu wumb mund mong kulk Piisa jili pum, nik kurnjung. ¹⁹Pe wu King Eros Piisa kurum ba kan sinerim. Sinarpi yi nim, “Opu wu tep mulnjung wu, ombu to kundmbii,” nim. Neng kin, opu wumb to kundngii enjing. Erik kin, wu King Eros Juriya konu si kind pupu Sisariya konu ełe mułum.

Wu King Eros Kułum

²⁰Wu King Eros eim Taiya wumb kin Sairon konu wumb ei popuł kis piim. Wumb en enim ok, wu King Eros wu num endi mondułum, wu ei embe Balasis kanik yi ninjing. “Nim ek nin sin noman kis ei mani pangli. Sin wu King Eros konu ełe, sin wumb pei eim kin kuni si nopun mołmun.”

²¹Wu King Eros eim kunum endi kułou tumun ni pendrim. Kunum ei, eim king ełmin epi ei sipi, king mołułum konu ełe mołpu ek kinan nipi mułum. ²²“Wumb king nim ek ei piik ek kend tok yi ninjing, ek ei eim wumb gupu ełe tor onanim. Gos gupu ełe tor onum,” ninjing. ²³Wu King Eros eim Gos mendpił embe ambil tonu kindnerim. Yi erang kin, Gos sinim tep enim wu ei kindang opu King Eros tum. tang kin, King Eros kirim kiłanj nang, eim kułum.

²⁴Ba Gos ek ei dinga tonu opu wumb konu orung orung ełe pei pum.

²⁵Banapas kin Sol tał, kongun ei Jerusalem konu er poru nikił, si kind orung Andiok konu punjnguł. Pukuł, Jon ni wu ei sinjingił, wu ei embe eipi endi Mak, wu tał kin tep to punjung.

Banapas Kin Sol Teł Gos Ek Ełe Kongun Erngił Nge Punjnguł Wu Sol Kongun Kumna Erim

13 ¹Andiok konu ełe, Gos nge wumb tiłap mulnjung konu ełe Gos oł ermba, oł ei piik niłmin wu kombur mulnjung. Pe ek embe to ngołmun wu kombur mulnjung ku. Mulnjung kin, wu ombu embe yi: Banapas, Simiyon, embe endi eipi Naisa ni Lusiyas, wu ei Sairiini konu ełe wu, Manain ngii endi pałmbil wu Eros Terak, angim endi Sol wu ombu Andiok konu ełe mulnjung. ²Wumb ombu prei er molk, kuni mowii mulnjung. Molk kin, Gos nge Gui Ka ek yi nim, “Enim Banapas kin Sol teł to tonu kindangin nam kongun wii top ngumbii kongun ei erngił.” ³Pe kuni mon nik mowii molk, angil tonu kindik prei erik, wu tał Gos kongun ełe kindnjing. Pe wu tał kindangin punjnguł.

Saipris Konu Wu Tał Gos Ek Ka Ei Ninjingił

⁴Gos nge Gui Ka ei, wu ombu kindang Selusiya konu ełe punjung. Selusiya konu ełe wu ombu noł kanu owundu sik Saipris mei konu kembis

ele punjung. ⁵Wu ombu puk, Salamis konu ep noł wer ele tor punjung. Puk, Jura wumb men ngii engim konu Gos ek nik wumb ngunjung; wu endi Jon Mak wu tał paki topu mułum.

⁶Pe wu tekliki Saipris konu ele punjung. Puk, Pepos konu tor punjung. Pepos konu ele wu endi kum kondpu oł kanim kanim elim. Wu ei yi nim, “Na Jura tiłap ek ni tor kindił wu moł,” ba eim ek kend tum. Wu ei embe Bar-Jiisas. ⁷Wu ei gapman owundu kin tep to mułum gapman wu ei, eim embe Serkiyus Polas. Serkiyus Polas eim noman ka peng, Banapas kin Sol tał wii tang okuł. “Gos ek nengił piimbii,” pa nim. ⁸Ba Elimas ni wu ei eim kum kondpu, epi kanim kanim erpi elim wu. Griik wumb ek ele wu ei embe Elimas ninjing. Wu ei eim wu tał to mani kindmbii ni erim. Erpi, wu gapman owundu wu ei noman to kis eramb, Gos kin pii gii ninim ei si kindmba nipi erim. ⁹⁻¹⁰Ba Sol eim Pol pa ninmin ku, ei Gos Gui Ka noman dinga ngum. Elimas dinga kanpi ek nipi ngum, “Nim Seisen nge kingam, nim oł ka ombu nim er kis mondun. Nim ek kend tołun wu. Nim Gos Owundu oł ka ei er kis mundnjii en. Nim oł ei si kindnjii nimbił enim? ¹¹Pe Gos Owundu angil ele nim tang, nim ningil kis mułmba. Pe nim kinarkin, mułun kunum kopur epi ei ba,” nim. Pol ei yi nipi mułang kin, kupu mił epi emii erim endi opu Elimas eim ningil ele pandi tum. Pe Elimas eim pupu, wumb endi eim angil ambilk, andłam andan to sipngii nipi pum. ¹²Wu gapman owundu oł ei kanpi puku sim. Sipi, eim Gos Owundu ek pii gii nim.

Pisiriya Konu Oł Andiok Wu Tał Ombu Kongun Enjingil

¹³Pol kin kongun ende er mulnjung wumb, Pepos si kindik noł kanu ele puk Perka konu Pampiliya konu owundu ele punjung. Ba Jon eim wumb ombu si kindpi, Jerusalem konu orung pum. ¹⁴Perka konu si kindik, puk Pisiriya konu owundu Andiok konu tor punjung. Kunum ei, kor kunum tor punjung. Puk kin, Jura wumb Gos ngii ele nirik puk mulnjung. ¹⁵Gos ngii ele wu owundu ombu Moses lo ek ei gerik, Gos nge ek keimi niłmin wumb ek ei gerik poru nik, Pol kin tep to onjung wumb ei kii sinjing. “Engnan noł enim onjung. Ek endi pim kin, nengin sin noman ele tang piimin,” pa ninjing.

¹⁶Pe Pol angpi angil tonu kindpi ek nim, “Enim Esrel wumb kin, wumb tiłap eipi Gos kin mund mong kulnjung wumb, enim piingii! ¹⁷Gos Esrel nge wumb, ok wumb sinim nge kupenjing noł, Eisip konu mulk kunum ei, Gos erang wumb tiłap owundu tonu ok. Ekii se Gos nge dinga ele konu ei si kindpi tor tu wum. ¹⁸Pe ok konu wumb mułngii konu ele oł embin tui endi tonu wang kin, kung ngii 40 kinan mulnjung. Pe ok konu wumb mułngii konu ele Gos kupenjpin noł paki tum; ba wumb ei Gos ek piinenjing, ei nge wumb ei kung ngii pei mulnjung. ¹⁹Pe Keinan konu ele, Gos wumb tiłap angil orung nga tał topu eipi kindim. Kindpi, Esrel

wumb mei eŕe mulnjung. Mei eŕe no muŕangin kin, kung ngii 450 kinan no mulnjung.

²⁰⁻²¹Ekii se Gos Esrel wumb kombur tep erngii nipi mundum. Mundum wu ombu muŕangin kin, kunum eŕe ek ni tor kindiŕim wu Samuyel muŕum. Muŕum kunum eŕe, king muŕmba, pa ninjing. Kis kingam Sol, Gos sipi ngum wu ei, Benjamin nge tiŕap eŕe, pe Sol king muŕang kung ngii 40 kinan muŕum. ²²Ba Gos king Sol tor kindpi, king Deipis mundum. Moŕpu, wumb kanpi yi nim, ‘Na Jesii kingam kan sind. Na wu ei noman ngond. Eim na noman piimba miŕ kongun ermba,’ pa nim. ²³Gos eim ok nirim miŕ oŕ ei erim. King Deipis nge tiŕap eŕe, Gos eim kingam Jiisas kindim. Sinim sipi orung simba wu ei, Esrel wumb mulnjung konu kindim. ²⁴Kunum eŕe Jiisas oneririm kunum ei, Jon wumb noŕ pendiiŕim, wu Gos ek nipi yi nirim. ‘Enim Esrel wumb, noman ak tok, noŕ pingii,’ pa nirim. ²⁵Jon eim kongun poru nimba erang yi nirim, ‘Enim na er piinmin miŕ nenj? Enim kui er mulnjung wu ei na mon. Enim na nind ek ei kom se piingii! Wu endi ekii se omba wu ei, na eim simb su kan ei kapŕi si kindnermbii mon! Eim wu owundu.’

²⁶“Engnan no! Enim Eiparam nge tiŕap eŕe, pe wumb kombur Gos nge ek eŕe mund mong kulnjung wumb ei, Gos sinim sipi orung simba ei, Gos nge ek sinim kin kindim. ²⁷Jerusalem wumb ni wu mulnjung wumb ei, wu ei piinenjing. Gos epi nipe ekii se ermba ei, piik niŕmin wumb ek ninjing kor kunum eŕe mon geriŕmin ei piinenjing ku. Wumb kis ombu Jiisas sipik kos erik ngunjung. Yi miŕ Gos oŕ ermba ni tor kindiŕmin wumb ninjing miŕ yi enjing. ²⁸Wu ei mong endi sipi erang tungii ei kapŕi, ba wumb Pailos kin wii to kundii minj ninjing. ²⁹Ok Gos oŕ ermba ei piik niŕmin, wu ek poŕ ek gerik poru ninjing. Ekii se ond peri eŕe, Jiisas si mani sinjing. Sik, tukpu eŕe kui tunjung. ³⁰Ba Gos eim Jiisas tukpu eŕe er konj sim. ³¹Wumb Galilii konu si kindik, Jerusalem eim kin ouni punjung wumb ei eim kenjing. Ekii se eim nga orung wang kin, kenjing wumb ei eim nga keningii ku. ³²Pe sin enim kin Gos ek ka ei yi nimin. ‘Oŕ ei ok Gos eim Jura wumb kupenjpip kanip ngumbii,’ nirim. ³³Ei pe Gos eim kingam sinim ngonum. Eim Jiisas nga er konj sim, Gos ek mer mon ok nge Sam 2 puŕum miŕ ei yi nim,

‘Nim na kangi mendpiŕ. Pe na nim arnim moŕ.’

³⁴Eim mer tukpu eŕe er konj sim; nga tukpu eŕe orung ba miŕ mon. Gos eim ek yi nim,

‘Na enim noman ka ngumbii. Ok na Deipis ngumbii nir, ei enim kapŕi pii gii ningii.’

³⁵Sam nga puŕum ek endi yi ku nim,

‘Nim kongun wu ka wii nga kulermba.’

³⁶Sinim piimin! Deipis eim Gos nge noman eŕe kongun er moŕpu sinim wumb mulnjung konu mei eŕe tuk moŕpu erim. Ekii se koŕpu pupu eim nge kupenjing

noł mulnjung konu ełe purpu mani pum. ³⁷Ba wu ei Jiisas Gos nga er konj sim wu ei purnerim. ³⁸Engnan noł, enim ei dinga piingii! Sin Gos ek ka ei enim kin yi ninmin. Gos wu ei Jiisas kin enim oł kis ei kaplı kil ngumba. ³⁹Moses sinim lo kengip topu ngurum ek ei, sinim oł kis kil ngopu, sinim ka mułngii ninerim mon. Ba wu ei Jiisas eim kin pii gii ninjing wumb ei kanpi oł kis ei kil ngopu, wumb kun ka mułngii nirim. ⁴⁰Enim oł kun ka erik mułngii! Epi kis ei enim kin onermba; ok Gos ermba oł ei piik ek dinga niłmin wumb yi nik.

⁴¹ ‘Enim wumb ek, buł mong tung, noman kis piik, enim ei epi kis tonu omba. Pe na enim kin kongun endi end. Ek ei, wu endi enim nik ngangin pii gii ninenjing.’ ”

⁴²Banapas kin Pol teł anda punguł enjngił ni, wumb ek yi ninjing. “Nga kor kunum ełip okuł, Gos ek ka ei nge nengił,” wumb piimin ninjing. ⁴³Wumb pei Gos ngii si kindik anda puk punjung. Jura wumb pei ni wumb tiłap eipi ei, Gos ek pii gii ninjing ku. Jura wumb men tok ełmin oł ei enjing. Pol kin Banapas punjnguł konu ekii se punjung. Wu tał ek nikił ngunjnguł, wumb noman to dinga erangił, Gos nge noman ngopu, enim piik mułngii.

⁴⁴Kor kunum endi mandi erang, wumb konu orung orung wumb pei ok Gos ek piimin ni ok kułou tok mulnjung. ⁴⁵Ba Jura wumb molk kenjing ni, wumb pei ok kułou tunjung. Tangin kin, ei nge Jura wumb popuł kis sik, Pol ek nim ei to mani kindmin. Pol buł morung ek ambilk mulnjung. ⁴⁶⁻⁴⁷Pol kin Banapas teł ek dinga nikił yi ninjngił, “Keimi, sił Gos ek ei enim kin ok kanpił nimbil. Ba en enim Gos ek pinarik buł ngok. Yi nimin, sin Gos konu ka ełe kunum kunum mułmun. Pinałim ninmin ei, enim piingii. Sił pe Gos Owundu yi ninim,

‘Ełip wumb tiłap eipi endi kin peł!’ pa nim. Gos Owundu sił kin ek yi nim, ‘Ełip wumb mułngii konu dup mił tiłang erang mułnguł ei nge Gos wumb pei sipi orung simba.’

⁴⁸Wumb tiłap eipi Gos ek ei piik, Gos Owundu kin ka piinjing. Wumb pei en enim ka piik konu ełe pupun kunum kunum konj mułmun. Nik, Gos ek pii gii nik mulnjung.

⁴⁹Gos Owundu ek ei konu orung orung pei pang piinjing. ⁵⁰Piik kin, Pol Banapas teł Gos ek nikił, wumb ngunjnguł. Amb kombur ni wu owundu ni ok, Gos ek piik mulnjung. Ba Jura wumb ok, wumb tiłap eipi kin ek nik, kunj tangin erangin wumb ok Pol kin Banapas teł ek ngunjung. ‘Sin konu ełe mulerngił!’ nik, to tor kindnjing. ⁵¹Wumb yi erangin kin, wu tał wumb keningii nikił, simb su mei ełe tami to kindambil piingii. Sin oł kis enjpin ni piingii nikił enjngił. Er pendkił Aikoniyam konu ełe punjnguł. ⁵²Andiok konu Gos nge tiłap ełe tuk onjung, wumb ei Gos nge Gui Ka ek sik, ka piik mulnjung.

Wu Tał Aikoniyam Konu Gos Kongun Enjngił

14 ¹Aikoniyam konu wu tał, Pol kin Banapas kin pukuł. Jura men ngii ełe nirik punjnguł. Pukuł, Gos ek ka ei nikił wumb ngangii.

Wumb tɪlap eipi ni Jura wumb pei pii gii ninjing. ²Ba Jura wumb kombur pii gii ninenjing, wumb ei tɪlap eipi kan nengin, Gos tɪlap er kis ermin nik enjing. ³Banapas kin Pol teɫ Aikoniyam konu eɫe kunum kinan mulkuɫ. Gos Owundu ek nikiɫ, wumb ngokuɫ mulnjunguɫ. Owundu wu taɫ paki dinga tang kin, wu taɫ jep oɫ kanim kanim enjngiɫ. Jep oɫ erangiɫ, Gos wu taɫ epi noman ka ngum. Ngang kin, wumb kanik Gos ek ei keimi, ni piinjing. ⁴Wumb konu owundu eɫe mulnjung wumb ei, sikind eipi puk, wumb kombur puk Jura wumb ek ninjing miɫ ei piinjing. Wumb kombur puk, Gos nge kongun wu taɫ Gos ek sinjngiɫ konu eɫe puk piinjing.

⁵Ekii se wumb tɪlap eipi kin Jura wumb kin wu noman pim wumb ok, “Pol kin Banapas tep tumun,” nik onjung. Wumb ombu ok, kom ku sik, “Wu taɫ to kundmun,” ninjing. ⁶Wumb ek yi nengin piikiɫ, tungu pukuɫ konu kembis Lisra kin Derpii taɫ sim, konu owundu Laikoniya konu orung orung mandi sim. ⁷Pe wu taɫ konu eɫe molkuɫ, Gos ek ka ei nikiɫ wumb ngokuɫ mulnjunguɫ.

Lisra Konu Eɫe Wu Taɫ Kongun Er Mulnjunguɫ

⁸Lisra konu eɫe wu endi muɫum wu ei, simb taɫ ouni kis muɫang, andɫam endmba pinerim. Ok mam kirim tuk multum, eim yi er peng tor orum. Wu ei andɫam endmba pinerim. ⁹Wu ei Pol ek nim miɫ dinga kanpi muɫum. Pe Pol wu ei dinga kenim ni wu ei pii gii pim, ei eim simb ka ermba, ni piim. ¹⁰Pol ek dinga nipi yi nim, “Nim angkin simb kun kamb!” neng, wu ni sikir angpi pum. ¹¹Wumb pei Pol erim oɫ ei kanik, en enim Laikoniya konu ek ei dinga ninjing. “Owundu wumb miɫ okuɫ, sinim konu okuɫ,” ninjing. ¹²Banapas wumb eim embe ‘Sus’ ninjing. Pol ek niɫim wu nik, wumb Pol embe ‘Ermes’ ninjing. ¹³Sus ngii owundu ei konu owundu eɫe torung eɫe engim. Sus ngii owundu eɫe kuɫmaɫ kaɫiɫim wu ei, kung kou peɫe kombur tuk tu wum. Pe plawa kuk wulu kindnjing ei, sipi konu owundu eɫe mandi om. Eim kin wumb kin kuɫmaɫ kaɫpin wu taɫ ngumun nik onjung. ¹⁴⁻¹⁵Gos nge ek se andiɫmbiɫ wu taɫ, Banapas kin Pol teɫ ek ei piikiɫ oɫ ei nge er mulnjung. Wu taɫ kis piikiɫ eɫ eɫip konduk to kis enjngiɫ. Erkiɫ, sikir pukuɫ, wumb punjung konu eɫe pukuɫ wii tunjnguɫ. “Nimbiɫ erang, enim oɫ ei enmin? Siɫ wu sinim ngenj ende. Siɫ Gos ek ka ei nipiɫ enim ngambiɫ oɫ yi nge si kindik Gos ek ka piik molk Gos konu ka eɫe pungii. Nipiɫ kongun er onmbuɫ. ¹⁶Keimi, ok wumb oɫ kis er endnjing ei, Gos eim kan wiik tum. ¹⁷Ba ei koi enerim; wumb kinerngii ni enerim mon. Gos epi pei kanim kanim eririm. Sinim kaninmin, eim epin konu moɫpu, sinim kin konu kumb ngopu, sinim erang, epi pei ka tonu onum. Gos sinim kuni ka ngang, sinim noman ka seng, ka piimin.” ¹⁸Wu taɫ ek dinga yi nikiɫ, pe wumb eɫ eɫip kin kuɫmaɫ keɫngii eɫmin wu ei mon nikiɫ enjngiɫ.

Wumb Pol Kom Ku Tunjung

¹⁹Andiok konu kin Aikoniyam konu Jura wumb kombur ok, wumb mulnjung konu kunj tangin, wumb ku sik Pol to kundnjung. To konduk,

nga ngundundii sik, konu owundu eŕe tor sipnjing. Sipik, yi piinjing, kuŕum ni piinjing. ²⁰Pe Gos nge tiŕap ok orung muŕangin kin, Pol angpi konu owundu eŕe tuk pum. Kupiiring Pol kin Banapas teŕ Derpii konu eŕe punjunguŕ.

²¹Wu taŕ Gos nge ek ka, ei nengiŕ wumb pei tuk ok Gos nge kongun wumb mulnjung. Ekii se wu taŕ Lisra konu ni Aikoniyam konu ni Andiok konu eŕe orung punjunguŕ. ²²Pukuŕ, Gos nge tiŕap eŕe mulnjung wumb ei, Gos ek nikiŕ, wumb ngangiŕ wumb Gos ek pii gii nik muŕngii nikiŕ ek dinga ninjngiŕ. Enim pii gii nik muŕngii. “Sinim Gos tep er moŕum konu tuk bin ei, ok sinim epi embin tui endi sinim kin omba ei ko wupun andpin bin.” ²³Gos nge tiŕap mulnjung wumb ei, wu taŕ pukuŕ tep wumb muŕngii nge to tonu kind mundunjunguŕ. Pe wu taŕ kuni nunarkiŕ, prei erkiŕ Gos ngunjunguŕ, wumb Gos kin pii gii nik mulnjung wumb pei, Gos owundu angŕi eŕe kindinjngiŕ.

Andiok Konu Kin Siriya Konu Eŕe Wu Taŕ Orung Punjunguŕ

²⁴Ekii se wu taŕ andkiŕ pukuŕ Pisiriya konu tor pukuŕ, Pampiliya konu eŕe tuk punjunguŕ. ²⁵Wu taŕ pukuŕ mani Perka konu Gos ek ka ninjngiŕ. Nikiŕ, ekii se pukuŕ Aseliya konu punjunguŕ. ²⁶Aseliya konu pukuŕ, noŕ sip eŕe pukuŕ, Andiok konu tuk punjunguŕ. Ok konu eŕe, Gos nge tiŕap mulnjung wumb ei, wu taŕ Gos angŕi eŕe tuk kindnjing. Kindangin, Gos wu taŕ paki tumba nik ninjing. Wu taŕ pukuŕ Gos kongun er pendkiŕ, nga konu eŕe orung onjunguŕ.

²⁷Andiok konu tor okuŕ, Gos tiŕap ei nengiŕ kuŕou tunjung, eŕ eŕip Gos kongun er pangŕi, Gos paki top erim ek yi ninjngiŕ. Gos wumb tiŕap eipi noman aki tang, wumb ei Gos ek piik pii gii ninjing. ²⁸Wu taŕ Gos tiŕap wumb eŕe tuk onjung wumb kin kunum kinan mulnjunguŕ.

Gos Nge Tiŕap Eŕe Mulnjung Wumb Kuŕou Owundu Jerusalem Konu Tunjung

15 ¹Jura konu wumb kombur mani ok Gos nge tiŕap eŕe mulnjung, wumb kanik kengip ek yi ninjing. “Enim Moses lo ek piinarik, ngenj kopsik enenjing kin, Gos enim sipi orung sinermba,” ninjing. ²Wumb ei ok yi nengin, Pol kin Banapas teŕ, wumb ei kin ek popuŕ kis sikiŕ. Wumb ei kin wu taŕ kin ek opu er ninjing. Pe Gos nge tiŕap eŕe mulnjung, wumb ek nik, Pol kin Banapas teŕ kin wu kombur kin kindangin, Jerusalem konu tonu puk, Gos ek se andik kongun eŕmin wumb kin, wumb noman pim wumb kin, ek ei nik, ka erngii ni punjung.

³Gos nge tiŕap wumb, wu ombu kindangin puk, en enim Piniisa konu kin Sameriya konu tuk eŕe puk. Gos nge wumb konu taŕ eŕe mulnjung, wumb ei kanik, ek yi nik. Gos wumb tiŕap eipi erang, noman tuk aki tok, Gos eim ek piimin nik, Gos nge tiŕap wumb noman ka piik wumb ek ei nik ngunjung.

4.Jerusalem konu tor pangin, Gos nge tilap wumb pei ni Jiisas nge kongun wumb ni, wumb peng pim wumb kin ek tengnjing. Pe Pol kin Banapas tel Gos paki tum mił nikił ngunjngul. 5Lo ek piłmin wumb wumb ei, ok yi ninjing. “Elip wumb nengil, ngenj kopsik, Moses lo ek pałim mił yi erngii.”

6Yi nengin, Jiisas ek se andiłmin wumb nin, wumb noman pim wumb, ek ei nik kun erngii nge enjing. 7Ek pei nik poru nengin, Piisa angpi ek nipi yi nim. “Engnan noł, enim piinmin ok Gos sinim kongun mok topu, na kongun Gos ek ka ei wumb tilap eipi kin pup ek nip ngamb, wumb pii gii ningii kongun ei Gos na ngum. 8Gos eim wumb pei noman tuk kaninim, ei eim sinim andan topu ngonum. Ei Gos eim ka kanpi sinim andan tum. Gos sinim eim Gui Ka ngum mił yi wumb ngonum. 9Gos sinim kin oł eipi erpi, wumb tilap eipi kin oł erpi yi enanim, mon! Wumb Gos kin pii gii nengin kin, Gos wumb erang ka mołmun. 10Enim nimbil erang Gos nimba mił piimin nik enmin? Enim oł embin tui ei Gos tilap ele nimbil erang oł embin tui ngonmun? Ok sinim kupenjpin noł oł embin tui ei nge ko wunerik, oł ei nge akip sinim ko wunermin ku. Sinim pei kapli enanim. 11Sinim pii gii nimin, Jiisas Owundu noman ka ngopu, Gos sinim sipi orung simba yi mił ku, wumb ombu orung sinim.”

12Piisa ek yi nim, “Sinim kułou tunjpun, ek peng endi pinałim.” Kom sek mułangin, Banapas kin Pol tel ek nengil piinjing. Pe Pol kin Banapas tel ek yi ninjingil, “Wumb tilap eipi mulnjung konu, Gos sił paki tang sił jep oł ele enjpił.” 13Wu tał ek ni poru nengil, Jeims ek yi nim, “Engnan noł, enim na ek nimbii end, kom se piyei!” 14Saimon ek yi nim, ‘Kumna Gos wumb tilap eipi kin om. Opu, eim nge wumb tuk seng kin ok mulnjung.’ 15Gos nge ek piik niłmin wumb ek ei ende mił ek yi mił pulnjung. Ek ei nge Deipis nge tilap wumb, ok ninjing. 16Owundu yi nim, ‘Ekii se na orung ombii, Deipis ngii mani pum ngii ei nga tekmbii. Eim ngii konu ele mułum epi, kis mułum ei nga konj ermbii. 17Wumb eipi Gos nam Owundu ni kurngii. Ei wumb pei, wumb tilap eipi nam sip mundunj wumb.’ 18Kumb ok Gos Owundu eim, ek nipi tor kindpi,” yi nim.

19-21 “Sinim piinmin, kumb ok ek ei pepi opu pe yi ku pałim. Konu owundu kembis pei orung orung sałim konu ei kor kunum Moses lo ek ei ger piik minj mołmun.” Jeims ek nga yi nim, “Nimbil erang na noman ele yi pałim. Wumb tilap eipi noman ak tok Gos ek ekii sinjing. Ei sinim noman embin piingii ek ninermin. Sinim pipe topun yi nimin, ‘Kuni epi gos kend nik kuingii epi ei nunerngii. Amb wam mułang ngunduk enmin oł ei si kindik. Kung min epi nipe endi kan kulk pindangin kułang, nungii ei nunerngii. Kung min epi nipe miyem ei nunerngii ku.’ ”

Wumb Tilap Eipi Gos Nge Tilap Ele Tuk Ok Gos Ek Piik Mulnjung Konu Pipe Pol Kindnjing

22Yi nik kun erik, Jiisas ek se andiłmin wumb kin, wu owundu ni Gos tilap ele mulnjung wumb pei, kułou tok yi nik. Wu tał kindangin wumb

tılap eipi, Gos nge tılap efe tuk ok mulnjung konu punguł nik. Andiok konu Pol kin Banapas teł kin kindangin punjnguł. Pe Juras ei embe endi Basapas, kin Sailas kin kindnjing. Wu tał pukuł, Gos nge tılap wumb mulnjung konu efe kumna punjnguł. Pukuł, tep er mulnjunguł. ²³Pipe endi kindik yi ninjing, “Sin Jiisas nge ek se andiłmin wumb kin men ngii kongun wumb ombu sin enim enginjpin noł mołmun. Sin pipe ei połpun, enim tuk wumb tılap eipi tonu ok, Andiok konu ni Siriya ni Silisiya konu efe mołmun. ²⁴Sin ek ei piinjpin, sin wu kombur ok ek kanim kanim nik enim noman to wulu mił kindngii, enjing. Wumb ombu ok enim noman tuk to kis enmin ei, sin yi erei ninenjpin mon. ²⁵Sin noman ende sepin ek ka piipin, Gos ek se andiłmin wu kindmin. Wu tał Banapas kin Pol teł sin noman ngołmun wu tał enim kin kindinmin. ²⁶Wu tał eł elip ngenj efe piinarkił, Jiisas Kraiss Owundu kongun efe embe ambił tonu kind punjnguł. ²⁷Sin Juras kin Sailas teł kindinmin. Wu tał ek sikił tu wunmbuł, ek ei nengił enim piingii. ²⁸Gos nge Gui Ka ei sin kin mułang, sin ek ei ninmin. Sin ek eipi endi nipin, enim ngunermin. Enim piinmin, ek ei minj piik mułei! ²⁹‘Enim kung ni epi eipi endi gos kend nik kuingii epi ei nunerei! Pe kung miyem ni kung kan kulk pindangin kułmba ei nunerei!’ yi ninjing. ‘Wu eipi embinjing ei ningił enarik, en enim ka mułngii. Pe enim ek ninmin ei piik ka mulnjung kin kapı ermba, enim ka mułeiyo.’ ”

³⁰Gos nge tılap wumb, ek se andiłmin wu ombu kindangin, Andiok konu efe punjung. Puk, Gos nge tılap wumb mulnjung konu tuk sik pipe ei wumb ngunjung. ³¹Konu efe Gos nge tılap wumb pipe ei ger kanik piinjing; pipe ei gerik ka piinjing. ³²Juras kin Sailas wu tał eł elip Gos ekii se ermba oł ei piikił, wumb kankił ek ni dinga enjingił. ³³Wu tał Andiok konu efe kopur kinan mulnjunguł. Pe Gos nge tılap wumb noman ende sek, ka piik, wu tał nga orung kindangin punjnguł. Eł elip kindangin onjnguł, wumb mulnjung konu orung punjnguł. ³⁴Ba Sailas eim punarpi, Andiok konu efe mułum.

³⁵Pol kin Banapas teł Andiok konu efe enj mulnjunguł. Pe wu tał wumb eipi kin andkił, Gos ek nikił wumb ngokuł enjingił.

Pol Kin Banapas Teł Eipi Eipi Punjnguł

³⁶Ekii se kunum kopur o pang, Pol Banapas kanpi yi nim, “Siłip orung pupuł, enginjpił noł konu owundu orung mołmun konu efe pupuł kenmbił. Ok siłip Gos ek nipił wumb ngunjpuł wumb, akıpi pupuł kenmbił ni wumb ka mołmun min kis mołmun, ei pupuł kenmbił.” ³⁷Banapas, Jon kin eł elip kin tep to bin ni piim. Jon embe endi Mak. ³⁸Ba Pol ek yi nim, “Wu ei ok siłip Pampiliya konu si kindpi konu eipi pum. Siłip kin kongun efe punerim. Pe eim siłip kin ouni punermba mon!” ³⁹Pe wu tał ek opu er ninjingił. Banapas kin Pol teł noman ende punerim. Punerang kin, wu tał

konu eipi eipi punjnguŕ. Banapas eim Mak ni sipim. Pukuŕ, noŕ kanu endi eŕe tonu pukuŕ Sairpris konu eŕe punjnguŕ. ⁴⁰Sailas Pol kin punjnguŕ. Pe Gos nge tiŕap wumb mulnjung konu yi ninjing, “Gos noman ka peng, eŕip kin tep er muŕang punguŕ,” ninjing. ⁴¹Pol Sailas kin pukuŕ Siriya, Silisiya konu eŕe tor pukuŕ, Pol Gos ek dinga nipi Gos tiŕap mulnjung wumb ngum.

Timosii Pol Kin Sailas Kin Tep To Punjnguŕ

16 ¹Pe pupu Derpii kin Lisra konu eŕe tor pum ku. Konu eŕe wu endi muŕum, wu ei embe Timosii. Wu ei Gos nge tiŕap eŕe tuk pupu Gos ek piipi muŕum. Wu ei mam Jura amb, Gos ek piim. Arim Griik wu. ²Gos tiŕap wumb Lisra konu kin Aikoniyam konu wumb molk, eim eŕim oŕ ei ka nik tor kindnjing. Yi ninjing, “Timosii ei wu ka,” ninjing. ³Pol Timosii kin tep to biŕ ni piim; pe Pol Timosii sipipi ngenj kopsim. Pol yi ni piim, Jura wumb konu orung eŕe moŕmun nipi yi erim. Nimbiŕ erang Jura wumb oŕ ei erim, wumb pei piinjing, Timosii arim Griik wu. ⁴Pe andik puk konu owundu eŕe andik punjung. Ek ei ok Jiisas nge ek se andiŕmin wumb ni wumb peng pim wumb, kuŕou tok ek yi ninjing. Ek ei nik Gos tiŕap mulnjung wumb, Jerusalem konu ei ngok yi ninjing, “Enim ek ei minj piik ekii singii,” ninjing. ⁵Yi nengin kin, wumb Gos tiŕap wumb pei kin pii gii dinga nik mulnjung. Gos nge tiŕap eŕe tuk onjung wumb pei.

Pol Maseroniya Wu Endi Kenim

⁶Andik konu puk Prisiya konu kin Galasiya konu tuk eŕe and punjung. Gos nge Gui Ka ek neng kin, “Gos ek eŕe Eisiya konu eŕe ninenei!” nim. ⁷Puk, Misiya konu eŕe puk, nga Bisiniya konu eŕe bin ni piik punjung. Ba Jiisas nge Gui Ka andŕam eŕe puneningii mon nim. ⁸Pe puk Misiya konu tonu eŕe si kindik Trowas konu tor punjung. ⁹Epinding Pol pepi or kumb miŕ er kenim ni Masironiya wu endi moŕpu ek dinga yi nim. “Pol, nim ya Maseroniya konu eŕe okun sin paki tunjii.” ¹⁰Pol or kumb er kanpi ek yi nim, “Sinim Maseroniya konu bin,” nim. “Gos sinim wii tonum. Sinim pupun, Gos ek ka ei nipi wumb konu eŕe wumb ngumun.”

Liriya Konu Gos Tiŕap Eŕe Tuk Om

¹¹Na Luk mon eŕe puls, enim na kin tep to punjung. Yi erang kin, noŕ sip endi tonu puk, Samoreis konu eŕe tor punjung. Nga kunum endi puk Niyapolis konu tor punjung. ¹²Pe sin konu eŕe si kindpin, pupun Pilipai konu eŕe tor punjung. Pe konu endi ok Rom wumb mulk konu eŕe, konu owundu embe Maseroniya eŕe kunum kopur aninga mulnjpun. ¹³Pe kor kunum, sin konu owundu andŕam eŕe tor punjpun. Pupun, noŕ endi pim konu eŕe punjpun. Noŕ owundu eŕe, konu ka seng, prei ermin ni piinjpun. Pe noŕ wer eŕe amb kombur mulnjung, amb ombu sin kin tep to ek tang

mulnjpun. ¹⁴Amb endi embe Liriya, amb ei ek ninjpin, Gos ek ei piim. Eim Gos embe ambił tonu kindim; amb ei konu Taiyasaira konu owundu ełe amb. Amb ei eim alap ku owundu pułum ei, kongun erpi ku owundu siłim. Amb ei Gos paki tang piim, amb ei Pol ek nim mił kom sipi piim. ¹⁵Amb ei ni wumb eim ngii ende wumb pei noł pinjing. Amb ei noł pepi, sin kanpi ek yi nim. “Enim na Gos kin pii gii dinga nind ni piinjing, na ngii konu ongii,” pa nim. Eim ek dinga nipi yi neng kin, sin eim ek piipin punjpun.

Pol Kin Sailas Teł Pilipai Konu Kan Ngii Pinjingił

¹⁶Kunum endi sin prei ełmin konu ełe punjpun. Pe wii kongun ambił endi sin andłam ełe om kan sinjpin. Ambił gui kis pałiłim, ambił ei epi ekii se omba oł ei piipi niłim. Yi erang kin, wu amb ei tep ełmin wumb ei ku pei siłmin. ¹⁷Ambił ei sin kin andpi mułum. Mołpu, wii topu ek dinga nipi yi nim, “Wu ombu Gos kongun mendpił enmin. Gos owundu ek ei nik, sinim Gos kin orung simba nge onmun.” ¹⁸Kunum kunum ambił ei ek yi minj nipi endang, Pol eim piipi ten enim. Pe ek dinga nipi yi nim, “Gui kis, nim ambił ei si kindkin pui! Jiisas Kraiss nge embe dinga ełe, na ek nind.” Yi neng kin, gui kis ni ambił sikir si kindpi am pum. ¹⁹Ambił tep ełmin wumb ombu ku sik ełmin, oł ei am pang kanik Pol kin Sailas teł ambił gii nik. Sipik, wu num kombur mulnjung konu kułou tu wunjung. ²⁰Wu tał sipik, kos piłmin Rom wumb mułum konu yi ninjing, “Wu tał Jura konu ełe wu, sinim wumb noman er kis ermbił,” ninjing. ²¹“Pe wu tał sinim Rom wumb mon, ei piipin sinim ełmin oł ei piinarkin enmbił,” pa ninjing. ²²Wumb wu tał kin ek ngok nengin, kos piłmin wumb enim ek yi ninjing, “Wu tał konduk gulk kindik kepii tei!” ninjing. ²³Pe wu tał kepii tok tok sipnjing. Sipik, kan ngii ełe kindnjing. Wumb puk, kan ngii tep ełmin wu kanik ninjing, “Nim wu tał tep dinga er mułei!” ninjing. ²⁴Kan ngii ełe tep elim wu, ek ei piipi wu tał sipi kan ngii tukrung ełe pendim. Pe wu tał simb eipi eipi sipi ond tundii ełe tuk kind to gii ni to pendim.

²⁵Pol kin Sailas teł mulnjunguł, epin tuk mii memb prei erkił Gos kin golang nikił enjingił. Kan ngii wumb kombur wu tał ninjingił ei piik mulnjung. ²⁶Pe sikir konu kopu mił owundu endi tum. Topu, kan ngii ondu tumunj, ond ei to tor kindim. Pe kan ngii ondu aki topu wii sim. Seng kin, kan sen wumb kan wumb to pendnjing, kan sen ni wii pilngan topu sim. ²⁷Kan ngii tep wu ei kenim ni kan ngii ondu ombu pei ak topu wii sim. Kanpi, yi ni piim, “Kan wumb pei tor punjung,” ni piipi eim tui kepii sipi, eim to kundmbii ni erim. ²⁸Ba Pol kanpi wii dinga topu yi nim, “Nim yi enerii! Sin kan wumb pei ya mołmun,” pa nim. ²⁹Kan ngii tep elim wu ei wii topu, tiłang er nipi sikir nirik om. Wu ei eim mund mong kułpu, Pol kin Sailas teł mulnjunguł konu simb ełe mani pupu mułum.

³⁰Tep wu ni wu tał sipi anda sipi yi nim, “Ełip wu owundu, na nimbił oł eramb Gos nga na sipi orung sipi paki tumba?” ³¹Pe Pol kin Sailas teł yi ninjingi, “Nim Jiisas Owundu pii gii nin kin Gos nim sipi orung seng, eim kin mulnjii. Nim amb kangił ni yi ku mułngii.” ³²Pe Pol kin Sailas teł Gos ek ka nikił, wu ei ngii ende pinjing wumb, Gos ek nikił ngunjnguł. ³³Pe kunum ełe mendpił, kan ngii tep ełim wu ni wu tał sipipi kepii mundunjnguł konu noł kindpi er ka erim. Erpi, kingam ambilam noł, Gos ek piik noł pek enjing. ³⁴Wu ni wu tał sipipi, eim ngii konu sipipi kuni ngopu yi erim. Eim ka ka piipi, eim ngii ende wumb Gos kin pii gii nik kulnjung.

³⁵Ekii se tingang, kos piilmin Rom wumb tep wumb kombur kindangin onjung. Ok yi ninjing, “Wu tał kan ngii si kindan pangił,” pa ninjing. ³⁶Pe kan ngii tep mołum wu ei ek ei piipi Pol nimba nge om. Opu yi nim, “Kos piilmin Rom wumb ninmin, ‘Ełip peł!’ ninjing,” pa nim. Yi nim, “Ełip noman ka seng peł,” nim. ³⁷Ba Pol ek nipi tep wu ombu ngum, “Sił Rom wu, ba kos piilmin Rom wu ombu sił kin kos pii kun enanmin. Mon! Sił wumb kumb ningił ełe kepii tok yi enjing. Tok kin sipik, kan ngii ełe kindnjing. Pe akip sił kos piik ka enarik, koi erik sił kindngii enmin min? Mon mendpił! En enim ok sił sik tor sipngii.” ³⁸Pe kan wumb tep ełmin wumb puk, kos piilmin Rom wumb mulnjung konu puk ninjing. Kos piilmin Rom wumb, wu tał ek ei piik mond mong kulnjung. Nimbił erang wu tał ei Rom wu ku. ³⁹Pe puk kaimb sik, wu tał sik tor tu wunjung. Ok wu tał kanik yi ninjing, “Ełip ya konu ełe mulerngił, tor pukuł peł!” ninjing. ⁴⁰Yi nengin kin, wu tał ngii si kindkił kin, tor pukuł Liriya ngii konu punjnguł. Pukuł kin, Gos tiłap wumb mulnjung kankił, Gos ek nik ngangił wumb piyangin kin, konu owundu bił ni punjnguł.

Teslonaika Wumb Pol Kin Sailas Tumun Ninjing

17 ¹Pol kin Sailas teł andkił pukuł, Ampipolis konu tor punjnguł. Konu ełe si kindkił pukuł, Apoloniya konu ełe tor punjnguł. Konu ełe nga si kindkił, pukuł Teslonaika konu tor punjnguł. Jura wumb men ngii konu ełe engim. ²Pol eim ok ełim oł ei nga erim. Pol pupu wumb men ngii ełe nirik pum. Kor kunum tekliki ełe enj mołpu kin, Gos ek ei andan topu wumb ngopu mułum. ³Gos nge ek pułe nipi wumb ngopu mułum. Gos nge Kraiss wu endi mundum wu ei kindang om ek ei, nipi ngum ku. ⁴Pe wumb kombur Pol kin Sailas teł, ek piik pii gii ninjing. Griik wumb kombur Gos ek ei piik ełmin ku. Pe wumb tiłap owundu wu tał ek piik ekii siłmin ku. Pe wu num embilenjing ombu yi ku wu tał ek piinjing ku.

⁵Ba Jura wumb wu tał kin kis piinjing. Yi erangin kin, wumb epi sinerim wumb ok, wumb mulnjung konu ełe tuk molk punjung. Wumb ombu konu ełe tuk puk, epi kis er mundnjung. Wumb ok Jeison ngii konu

si pok erik, wu tał si tor sipipin wumb ngumun nik sipnjing. ⁶Ba Pol kin Sailas teł sinenjing. Sinarik kin, Jeison kin Gos nge tiłap mulnjung wumb ambił gii ni sipnjing. Sipik, gapman mułum konu ełe sipnjing. Sipik, gapman wu kanik yi ninjing, “Wumb ombu konu orung orung pei oł kis enmin,” pa ninjing. “Wumb ombu pe ya mołmun ei,” pa ninjing. ⁷“Pe Jeison wumb ombu sipi eim ngii konu sipim. Wumb pei en enim wu king owundu ek niłim, ek ei piinałmin. King endi mołum ei, eim embe Jiisas. Wumb en enim yi niłmin,” pa ninjing. ⁸Wumb konu ełe wumb ni gapman wumb ek ei piik noman embin kulnjung. ⁹Yi piik, Jeison ku sik, eim kin wumb epi kombur ku sinjing ku. Sik poru ni kindangin kin punjung.

Pol Kin Sailas Teł Beriya Konu Kongun Enjingit

¹⁰Kunum ełe epinding, Gos nge tiłap wumb Pol kin Sailas teł Beriya konu ełe kindnjing. Pol kin Sailas tep pukuł Beriya konu ełe tor punjunguł. Pukuł kin, Jura wumb men ngii engim konu nirik punjunguł. ¹¹Jura wumb Derpii konu mulnjung ei, Gos ek kunum kunum piik mulnjung. Ba Teslonaika konu Jura wumb mulnjung ei, Gos ek kopur piik kun erik mulnjung. Wumb ombu Gos ek piik ka piik mulnjung. Kunum kunum Gos ek gerik kanik, wu tał ei keimi ninmbił min, ni ger piik minj mulnjung. ¹²Wumb pei pii gii ninjing. Griik wumb num pei pii gii ninjing ku. Wu amb pei pii gii ninjing. ¹³Ekii se Jura wumb kombur Teslonaika konu piinjing, ni Pol Beriya konu opu Gos ek ka nipi wumb ngopu mołum ninjing. Yi nengin piik, konu ełe punjung. Puk kin, wumb konu ełe wumb noman to wulu kindik ek kend tok ngok enjing. ¹⁴Yi erangin kin, wumb Gos tiłap wumb molk, Pol mani ep noł wer ełe kindangin pum. Ba Sailas kin Timosii teł Beriya konu mulnjunguł. ¹⁵Wumb Pol sipik andłam ełe tu wunjung wumb ombu Pol sipik Asenj konu sipnjing. Sipi kindik kin, orung omun ni erangin kin, Pol ek nipi kindim. Ek nipi kindpi Sailas kin Timosii kin, ‘Ełip sikir weł!’ nim.

Asenj Konu Pol Ek Ni Tor Kindim

¹⁶Pol Asenj konu wu tał onguł nipi kui er mułpu kin, kenim ni konu ełe wumb ek kend gos mendpił konu ełe piki topu mułum. Mułangin kin, eim noman embin to piim. ¹⁷Wumb yi nge mułangin kanpi pupu Jura wumb men ngii ełe pupu, wumb Gos ek niłmin wumb kin ek nipi mułum. Kunum kunum pupu wumb kułou tangin konu andpi, men ngii konu wumb kanpi nipi yi erim. ¹⁸Pe wumb ek mon wumb Epikuriyan wumb kin Soik wumb kin ek orung eim kin ek ngok ninjing. Wumb kombur molk yi ninjing, “Wu ei ek owuł owuł nipi endim, wu ei nimbił erang ek ei ninim ninjing?” Pe wumb kopur molk yi ninjing, “Eim gos konu eipi endi mułang nipi onum,” ninjing. Pol eim Jiisas nge ek ka nipi, Jiisas konj angpi nga orung pum, ek ei nipi wumb ngum. ¹⁹Pe wumb Pol sik

sipik, Ariyopakas konu kaunsil mułum konu sipnjing. “Wu ei ek konj endi nim, ek ei neng sin piimin,” ninjing. ²⁰“Sin nim ek ei piimin. Ei ek eipi mił endi pałim. Ek ei pułe er pałim mił ei sin piimin,” ninjing. ²¹Asenj konu wumb kin konu eipi wumb ok Asenj konu ełe mołmun wumb ei, oł eipi endi enałmin mon. Ba ek konj ningii min, ek poł konj minj piik nik ełmin.

²²Yi nengin kin, Pol Ariyopakas konu kaunsil mułum konu tuk mołpu ek yi nim. “Enim Asenj wumb, na enim kand ei Griik enim men ngii ełe puk oł ełmin oł ei dinga peng ełmin pałim. ²³Ok na enim konu ombu andip, Griik enim men ngii ek nik enmin ei kanip endinj. Enim kułmał kełngii konu endi er ka er sek mon yi pułmun. Ku mon endi polk pendik yi niłmin. ‘Gos endi sin pii poł tunanmin. Ba wii embe sipin kułmał kałmin ninjing. Ok enim gos kinarik wii noman je piik yi ełmin. ²⁴Akip na Gos epi pei eririm. Epi mei ełe epi kanim kanim eririm. Gos ei Gos Owundu ei, epi ni mani mei konu pei tep er mołum. Pe Gos eim wumb angil kin, Gos ngii tekinmin ei nirik mulałim. ²⁵Gos eim epi sinerang wumb endi epi sipi Gos ngunałim mon. Gos eim mendpił, eim epi kanim kanim er pendpi, sinim wumb tep erpi, noman konj ngopu mułang kin, sinim oł yi er mołmun. ²⁶Wumb kupenjpin endeim mendpił nge ełe, opu opu pe sinim wumb pei mołmun. Wumb erang konu orung orung pei mołmun; Gos eim wumb kunum ełe ei konu mułngii nipi er sirim. ²⁷Wumb kuruk ok kan singii, Gos nipi piim. Wumb endi Gos kan simbii nipi piimba, wu ei piipi er mołpu kaninim. Gos konu turii molałim; ya sinim wumb pei endeim endeim ni tep er mołum,” pa nim. ²⁸“Gos eim kin sinim noman konj ngołum. Ngang kin, sinim andpin mołpun enmin.’ Ei yi mił ku enim nga wumb noman piłmin wumb kombur ei yi mił polk pendnjing. ²⁹‘Sinim Gos kingam noł mołmun.’ Yi mił Gos kingam noł mołamin kin, pe sinim noman yi piinermin, Gos wu angil ełe ku ni ond ni endi er kindang, Gos mił endi mołum ni piinermin, mon! ³⁰Ok wumb pii poł tunarik mulnjung kunum ei, Gos eim wumb epi pei yi erangin ei, ek ninanim. Ba pe Gos wumb pei kanip nip, konu orung orung wumb noman ak tok nam kin wei!” pa ninim. ³¹“Gos eim kunum endi nipi mondpu, kunum ełe wumb oł kis min ka enmin ei kanip, kun er mułmbii,” pa nim. “Gos eim wu endi Jiisas to tonu kindim, wu ei gupu ek nimba, ek ei piimin. Wu ei eim tukpu si kindpi, tonu opu konj mołum. Mułang kin, yi mił Gos wumb pei andan topu, eim ek niłim ei keimi niłim.”

³²Piik tukpu ełe pepi nga konj angpi tonu omba ninim, ek ei wumb kombur yi ninjing, “Nim ek ei nga nen piimin,” ninjing. ³³Yi nengin kin, Pol wumb ombu si kindpi pum. ³⁴Ba wumb kombur Pol nim ek pii gii ninjing. Wu endi embe Daiyonisiyas, eim Ariyopakas konu ełe, kaunsil wu endi, amb endi embe Damaris. Pe wumb eipi pii gii ninjing ku.

Pol Korin Konu Kongun Erim

18 ¹Ekii se Pol Asenj konu si kindpi, Korin konu pum. ²Pol pupu Jura wu endi kan sim wu ei, embe Akuila. Eim ngii konu embe Ponsus. Eim ambim embe Pisila. Pe Esalii mei owundu molkuł onjnguł. Nimbił erang, King Kloryas Jura wumb pei kanpi nim, “Enim Jura wumb Rom konu owundu si kindik pungii,” pa nim. Pe Pol wu amb tał mulnjunguł konu pum. ³Eim kin wu amb tał kongun ende ełmin. Pol eim wu amb tał kin mułum. Molk kin, kongun er mulnjung. Molk kin, alap ngii ei nge kongun er mulnjung. ⁴Kor kunum kunum Pol eim Jura wumb men ngii ełe pupu ek nipi tep to mułum. Pol Gos ek ka ei dinga nemb, Jura wumb kin Griik wumb Gos kin pii gii peng mułngii ni piim.

⁵Ba kunum ekii se, Sailas kin Timosii teł Maseroniya konu si kindkił mani punjnguł. Kunum ełe Pol Gos ek ei kunum kunum wumb kanpi nipi minj endim. Jura wumb kanpi ek dinga nipi yi nim, “Jiisas ei Kraiss mendpił, Gos wu endi kindang om,” pa nim. ⁶Ba Pol nim ek ei piinarik, Pol buł morung ek embilnjing. Yi nengin kin, Pol eim konduk ełe kułman mułum ei, sik sik topu kindim. Pol ek yi nim, “En enim oł kis erik mulnjung kin, en enim dup konu ełe pungii. Na ek endi pinałim. Akip na pup wumb tiłap eipi endi kin bii,” pa nim. ⁷Pol men ngii ei si kindpi, wu endi ngii konu pum. Wu ei embe Taisas. Wu ei eim Gos kin pii gii peng mołumuł wu. Eim Jura wumb men ngii engim konu eim ngii konu mandi engim. ⁸Jura wumb men ngii tep er mołumuł wu ei, embe Krispas. Wu ei eim ambim kingam noł pei Gos Owundu kin pii gii ninjing. Pe Korin wumb pei Pol ek nim ek ei piik, ekii sik, pii gii nik, noł pek enjing.

⁹Kunum endi emii peng kin, Pol or kumb mił er kenim ni Gos Owundu ek yi nim, “Nim mund mong kulerii! Gos ek ni tor kindnjii; nim gupu mum tunerii mon!” nim. ¹⁰“Na Gos nim kin moł, wumb endi nim topu enermba mon! Nam wumb konu ełe tuk pei mołmun,” pa nim. ¹¹Pol Korin konu ełe mołpu, kung ngii endeim mołpu, oi angil orung nga endeim pei mułum. Mołpu kin, Gos ek nipi wumb ngopu mułum.

¹²Ba ekii se Rom gapman wu Galiyo Akaiya konu ełe, wu owundu mułum. Kunum ełe, Jura wumb en enim Pol kin opu orung enjing. Pe Pol kos ełe tonu tu wuk yi ninjing. ¹³Wu ei wumb ek nipi ngonum, “Gos embe ambilk tonu kindngii yi mił yi erei!” nim. Ek ei nipi ek lo pałim mił kun er ninanim mon, ninjing. ¹⁴Pol eim ek nimba erang kin, Galiyo ek nipi Jura wumb ngum, “Enim Jura wumb, wu ei ek kis endi nipi, lo ek endi kis erpi erim. Na enim ningii ek ei piimbii,” pa nim. ¹⁵“En enim ok na kanik ek endi ningii min, enim lo min embe kombur ningii ei na piinermbii mon. En enim nik kun erngii. Na ek ei kos piinermbii!” pa nim. ¹⁶Yi nipi kin, wumb kos ngii ełe to anda kindim. ¹⁷Pe wu num endi Jura wumb men ngii tep er mułum wu ni ambił gii ninjing. Wu ei embe

Sosreniis kos ngii konu  le kep i tunjung. Ba gapman wu Galiyo o  ei enjing ei noman to piinerim.

Pol Andiok Kin Siriya Konu  le Si Kind Orung Pum

¹⁸Pol pupu konu  le, kopur kinan mu um. Mo  kin, pendpi Gos ti ap wumb mu ei nipi, no  sip endi tonu pupu si kindpi pum. Pang sip, ei pupu konu endi Siriya ni konu  le bii ni pum. Pisila kin Akuila eim kin tep to punjung. Puk, Senkriya konu  le, Pol eim peng pek tum. Nimbi  erang eim ek dinga nipi tonu kindim. ¹⁹Pe puk Epesas konu  le tor punjung. Pol wu amb ta  konu  le si kindpi, Pol eim pupu Jura wumb men ngii engim konu nirik pupu, wumb kin ek tangpi mu um. ²⁰Wumb Pol kanik yi ninjing, “Kunum kopur sin kin mulnjii!” ninjing, ba Pol wumb ninjing ek ei piinerim mon! ²¹Pol eim orung ba pendpi yi nim, “Gos noman  le na orung pui nim kin, nga orung ombii,” nim. Gos ti ap wumb angil  sipi, “Mu ei!” nipi pum. No  sip  le tonu pupu Epesas konu si kindpi pum.

²²No  sip pupu Sisariya konu tor pang kin, Pol Jerusalem konu Gos nge ti ap mulnjung wumb ei, kanpi mu ei nipi pendpi, Andiok konu mani pum. ²³Andiok konu  le Pol kunum kinan mu um. Mo pu, nga si kindpi pum. Pupu kin, Galesiya konu kin Perkiya konu tuk andpi, Gos nge ti ap mulnjung wumb ei kanpi ek nipi, dinga erpi endim.

²⁴Jura wu endi eim Aleksandriya konu  le wu eim opu Epesas konu mu um. Wu ei embe Apolos. Wu ei ek ka nipi Gos ek ei piipi nipi  im. ²⁵Wumb kombur eim ok Gos Owundu ek ei nik ngo mun. Wu ei eim noman ka  le dinga pim. Wu ei wumb kanpi, Gos ek ka nipi wumb ngopu yi ni im. Jiisas  im o  ni epi ei nga nipi kun er ngo um. Ba wu ei Jon wu wumb no  pendpi ngo um, ek ei mendpi  pi im. ²⁶Wu ei eim pupu, Jura men ngii sim konu  le tuk pupu Gos ek nipi Jura wumb ngum. Gos ek patim mi  kun Pisila kin Akuila te  wu ei ek dinga niki  ngunjngu . Ekii se wu Apolos noman ka dinga kindpi mu um. ²⁷Ekii se wu Apolos Akaiya konu  le tor pum. Epesas konu wumb Gos nge ti ap  le mulnjung wumb, ombu pipe polk Akaiya konu Gos ti ap mulnjung konu kindik, Apolos eim singii nge ninjing. Wu Apolos Akaiya konu  le tor wang kin, wumb Gos noman ngang mulnjung konu pupu, wumb ombu Gos ek ka ei nipi ngopu, eim wumb ti ap ei paki ka topu mu um. ²⁸Pe eim kongun dinga erpi, Jura wumb ek kanim kanim nik ei to mani kindpi, “Gos ek andan kun ka topu wu amb ngumbii,” nim. “Gos nge ek  le wumb andan ka tum. Topu, Jiisas eim Kraiss wu endi Gos kindang om,” pa nim.

Pol Epesas Konu Kongun Erim

19 ¹Apolos Korin konu mu um kunum  le, Pol Andiok konu mo pu, Epesas konu  le om. Epesas konu  le opu, Jiisas nge er se andi min wumb mulnjung kenim. ²Pol opu wumb kii sim, “Ok enim

pii gii ninjing kunum ei, enim Gos Gui Ka sinjing min?" Pe wumb ek yi ninjing, "Mon! Gos Gui Ka mołum min? Sin ok ek ei piinenjpin," ninjing. ³Pol ek yi nim, "Enim noł nipe noł pinjing?" Wumb ek yi ninjing, "Jon wumb noł pendpi ngołum wu ei ek yi mił nirim, ełe nge sin noł pinjpin." ⁴Pe Pol ek yi nim, "Ok Jon wumb noł penditim wu ek yi mił nirim, "Enim wumb noman ak tangin kin, noł pendim. Pe enim eim om konu ekii se omba wu ei pii gii ningii. Omba wu ei embe Jiisas." ⁵Wumb ek ei piik kin, Jiisas owundu embe ełe noł pinjing. ⁶Pol eim angil tonu kindang kin, Gos Gui Ka wumb kin om. Pe wumb en enim ek eipi eipi nik, Gos oł ekii se ermba oł ei, wumb piik niłmin mił yi nik mulnjung. ⁷Pe wu mulnjung wumb ei engki nga tał, mił mulnjung.

⁸Pol Jura wumb men ngii engim konu tuk pupu, Gos ek ka nipi wumb ngum. Pol eim kunum tekliki konu ełe mołpu, Gos ek ka nipi wumb ngum. Pol eim Gos ek nipi, Gos tep er mołum konu ełe, ek ei nipi wumb ngum. ⁹Ba wumb kombur en enim noman dinga peng, noman ak tunarik molk kin, Gos ek pii gii ninarik, wumb kanik ek kis nik, Gos Owundu ek ei pii kun enenjing. Yi erangin kin, Pol Gos nge wumb sipi sipim, wu Tiranasi ei nge konu men ngii mił ełe, Pol wumb sipim, wumb Gos ek ka ei kunum kunum nipi ngum. ¹⁰Yi erpi mołang kin, kung ngii tał o pum. Pe Eisiya mei konu owundu ni, Jura wumb ni Griik wumb ni wumb pei ok Pol ek nim ek ei piinjing.

¹¹Pol angil ełe Gos nge jep oł dinga wii mendpił pei erim. ¹²Wumb ok, Pol mułum konu alap ni epi tu wuk Pol ngenj ełe minjin tok sipik, wumb gui kis pim wumb ni ening pim wumb ei embilangin kin, gui kis ni ening pim wumb pei erpi ka erpi ngum. ¹³Jura wumb kombur puk andik, wumb gui kis mułum konu puk kunji erik to tor kindik enjing, wumb kombur Jiisas Owundu nik embe ei nge nik ełmin. "Pol, Jiisas ek niłim wu embe ełe niłim, ek na nip enim ngond," yi mił niłmin. ¹⁴Jura wu Gos kin kułmał kałitim wu ei, kingam noł angil orung nga tał wu ei embe Skiipa. Wu ombu kongun ei nge ełmin. ¹⁵Ba wu endi gui kis tuk mułang kin, eim ek nipi orung kindpi yi nim, "Jiisas eim na piinim, Pol eim na piinim ku. Enim ei nii? Na pii poł tunand," pa nim. ¹⁶Pe wu ei gui kis pim wu, ni puku sipi wumb ombu topu topu se endim. Topu, wu ombu kepil topu, wumb ngenj er kis mondpu, konduk ni to piltan to er kis erim. Erang kin, wumb ei ngii ełe si kindik ngenj wii punjung. ¹⁷Ekii se Jura wumb kin Griik wumb kin Epesas konu mulnjung wumb ei, piik mund mong kis kulk mulnjung. Molk kin, Jiisas Owundu nge embe ambil tonu kindik mulnjung. ¹⁸Wumb pei pii gii pim wumb, kum erik, oł ok nge oł kanim kanim enjing, wumb ei en enim ok nik tor kindik enjing. ¹⁹Wumb pei kum konduk oł kanim kanim ełmin, mon ei tu wuk wumb mulnjung konu dup kalk enjing. Pe wumb en enim mon ei ku ngok ełmin ei ku yi mił 50,000 mił pei. ²⁰Oł ei nge Gos Owundu nge embe opu dinga pum. Pe Gos ek dinga mendpił pupu tonu pum.

Epesas Wumb Pol Kin Ek Kis Nik Wii Tunjung

²¹Ekii se, Pol Gos nge Gui Ka je Pol ek nipi pendim. Pendpi kin, Pol Maseroniya konu ɛle andpi pupu kin, Griik konu ɛle pupu Jerusalem konu ɛle bii ni piim. Pe Pol ek yi nim, “Konu ɛle pup kin, nga Rom konu ɛle orung bii ku,” nim. ²²Pol eim paki tołmbuł wu tał, embe Timosii kin, Erasus teł, Maseroniya konu ɛle, kindang punjunguł. Pol eim Eisiya konu ɛle kunum kopur mułum. ²³Kunum ɛle, wumb kombur Gos nge tiłap wumb ei, ek kanim kanim nik, wii tok, ek owuł owuł ninjing. ²⁴Konu ɛle, wu endi mułum wu ei, eim embe Demiisriyas, wu ei, kom ku epi kongun ɛle epi kanim kanim ɛlim. Wu ei, eim epi kombur kom ku epi ombu erpi, Aremiyas kend gos ngii ɛle nirik kind mondułum wu ei, oł yi nge ɛłmin wumb ei, ku pei siłmin. ²⁵Pe wu ei, eim kongun wu ombu wii topu kin, wu kongun wii ɛłmin wu ombu wangin kin, kułou tok, Demiisriyas ek nipi wumb ngum. “Wu kei sinim kongun ka ei erpin kin, ku pei wang sipin enmin. ²⁶Wu ei, Pol wumb pei ek neng kin, wumb eim ek niłim ek ei, Epesas konu ɛle mendpił enerim. Enim piik kanik enmin konu orung orung ni, Epesas konu ɛle pei andpi, yi nim, ‘Sinim gos angil ɛle enmin ei gos mendpił mon?’ ²⁷Pol ek ei je erpi kin, sinim kongun ei to mani kindmba. Yi nge mon. Pol ek ei erpi, sinim noman ɛle tang kin, sinim gos amb Aremiyas ngii owundu ei, ni piinerim. Kumb ok, Eisiya ni konu ɛle orung orung pei, gos amb Aremiyas ei kin, embe ambil tonu kindiłmin. Ba Pol ek ei erpi, gos amb Aremiyas embe to mani kindnim.”

²⁸Wumb ek ei piik kin, wii dinga tok yi ninjing, “Sinim Epesas konu ɛle gos Aremiyas embe, am ei tonu kin ba!” ninjing. ²⁹Pe wumb en enim wumb pei wii tok puk konu owundu ɛle tor pangin kin, wumb pei wii tok punjung. Puk kin, wumb kułou tołmun konu ɛle kułou tunjung. Wumb puk kin, wu Geiyas kin Arisakas kin, ouni sik, ngii owundu ambil gii nik, tor sik punjung. Maseroniya wu tał Pol kin tep to andiłmin. ³⁰Pol eim wumb punmun konu bii ni erim; ba Gos nge tiłap ɛle tuk punjung wumb ei, ambil gii ninjing. ³¹Eisiya gapman owundu pei, Pol kin wu puł mił mołangin kin, ek ni Pol kin kindim. Nik kin, yi ninjing, “Pol wumb kułou tonmun konu ɛle nim tor punerii!” nik yi ninjing. ³²Wumb tiłap owundu ei, wumb noman eipi eipi peng mołmun. Wumb kombur ek endi nik nengin kin, wumb kombur wii eipi tok enmin. Pe wumb pei kułou tok ninmin, ek piinarik, wii ok kułou tonmun. ³³Pe Jura wumb kombur wu Aleksander ekii se kindangin pupu kin, tuk ɛle angpi, angil tonu kindpi, wumb ninjing ek ei, ni orung kindmbii ni erim. ³⁴Ba wu Aleksander ei, wumb wu ei Jura wu ni piik, gupu endi kindik, yi ninjing, “Sin Epesas konu ɛle gos Aremiyas ei, eim embe ambil tonu kindmin,” ninjing. Nik kin, wu dinga to er mułangin konu eni tał o pum. ³⁵Ekii se Epesas konu ɛle mon kongun ɛlim wu ei, eim wu amb kin ek tingnerei mon! Nipi, ek dinga nipi, yi nim, “Enim Epesas wumb, wumb

nii endi Epesas konu eŕe owundu seng gos kend Aremyas men ngii owundu eŕe Epesas konu eŕe tep eŕim ei wumb endi pinaŕim min? Pe nga tonu epin konu eŕe Gos nge kom ku mowii niŕmin mani om min? ³⁶Wu endi ek nipi, orung kindmba ei, kapŕi en enim wiik to mulnjung. Enim nge epi endi sikir ermin ningii ei, enerngii,” pa nim. ³⁷“Enim wu taŕ enim tu wunjung; ba wu taŕ enim gos kend amb Aremyas ngii owundu eŕe, epi waning enenjingiŕ. Pe wu taŕ enim gos kend amb ei, endi ek buŕ morung ninenjingiŕ mon. ³⁸Pe wu Dimiisriyas eim kongun wumb kin, enim wu endi, ek kis nipi ermba ei, kos piingii ningii eŕe kunum saŕim. Pe gapman owundu ombu moŕmun ei, ek ei piik kin, kos er kun erngii,” pa nim. ³⁹“Enim ek endi ningii pimba ei, en enim kuŕou toŕmun konu eŕe ni kun erngii. ⁴⁰Pe sinim kapŕi kos siŕmin. Pe kunum eŕe, sinim mong sinmin; ba ek puŕe endi pinaŕim.” ⁴¹Nga kuŕou toŕmun ngii eŕe tep eŕim wu ek yi nipi, kuŕou tunjung ei to tor kindim.

Pol Maseroniya Kin Griik Konu Ek Ka Nipi Andpi Muŕum

20 ¹Wumb ek dinga nik enjing ei, poru neng kin, Pol eim Gos tiŕap eŕe mulnjung wumb wii to, tuk sim. Pol ek ei nipi, wumb Gos tiŕap wumb ngopu, noman to dinga erim. Wumb ek ka nipi, angiiŕ sipi pendpi kin, Maseroniya konu eŕe pum. ²Pe Pol konu eŕe angpi kin, Gos nge tiŕap mulnjung wumb ei, Gos ek nipi ngopu, noman to dinga erim. Erpi andpi kin, nga Griik konu eŕe pum. ³Pol pupu Griik konu eŕe oi tekliki muŕum. Ekii se sip endi pupu kin, Siriya konu eŕe bii ni piim. Pe Jura wumb kengip erik, eim to kundmun ninjing. Ba Pol eim noman dinga kindpi kin, nga Maseroniya konu eŕe orung bii ni piim. ⁴Wu Sopasa, Beriya konu eŕe wu ei, eim arim Piras Pol kin tep to pum. Pe Teslonaika konu eŕe wu taŕ, endi Arisakas kin Sekandas, Geiyas ei, Derpii konu eŕe wu, Eisiya konu eŕe wumb Timosii kin Tropimas wu ombu, Pol kin ouni ok punjung. ⁵Wumb ombu kumb se puk kin, Trowas konu eŕe sin omun ni, kui er mulnjung. ⁶Sinim bres yiis sinaŕim kuni ei, noŕmun kunum ei, pe Gos Esrel wumb Eisip konu eŕe sipi orung sirim kunum ei sinjpin. Sipin eŕe piimin, sin pupun Trowas konu punjpun ei, kunum angiiŕ orung eŕe tor punjpun. Sin kongun endeim Trowas konu eŕe punjpun.

Trowas Konu Eŕe Pol Yusikas Er Konj Sim

⁷Kor kunum sin kuŕou topun kuni numun. Pe Pol Gos ek nipi wumb ngum. Kupiiring sin bin kunum, Pol ek nipi pang kin, emii pim. ⁸Sin tuk ngii eŕe kuŕou tunjpun konu eŕe dup alam pei muŕum. ⁹Wu kangi wu endi embe Yusikas. Wu kangi wu ei, eim ngii ondu eŕe mandi muŕum. Pe Pol ek kinan nipi pang kin, Yusikas eim Pol ek ei piipi moŕpu kin, or tumek er bok tum ngii ei, tonu kin engim. Wumb mani puk kin, Yusikas simin ni punjung; ba Yusikas kuŕum pim. ¹⁰Pe Pol mani pupu, ek yi nim, “Enim

noman embin tunerii! Ke ninerii mon! Wu ei, eim konj kindpi kin, eim konj mułmba,” pa nim. ¹¹Pol nga tonu opu kuni nopu, ekii se wumb kin ek kinan nipi mołpu kin konu tengim. Tingang kin, Pol si kindpi pum. ¹²Wu kangı wu ei, si pangin wu ei, konj mułang kin, wumb en enim ka piinjing.

Pol Trowas Konu Si Kindpi Milirus Konu Pum

¹³Ba sin ok pupun sip ełe tonu pupun kin, Asos konu ełe tor punjpun. Pupun kin, Pol Asos konu ełe mułum. Sin sip ełe bin ni pamin kin, Pol eim yi ninim. “Andłam ełe andip pup Asos konu ełe bii,” nim. ¹⁴Sinim pupun Asos konu ełe pupun Pol kan simin. Kan sipin kin, sip ełe pupun, Misiliini konu ełe punjpun. ¹⁵Pe sin Misiliini konu ełe si kind punjpun. Pupun, singił pepin kin, tingang Kiyos konu ełe mandi tor punjpun. Nga pupun, Samos konu ełe kan sipin kin ełe pinjing. Kupiiring nga pupun, Milesis konu ełe tor punjpun. ¹⁶Pol eim noman dinga ełe yi piim, “Epesas konu ełe si kindpin bin,” ni piim. Pol eim Eisiya konu ełe kunum ei, “Mulermbii,” ni piim. “Eim sikir bii,” ni piim. Kaplı tor punj kin, wumb Gos Gui Ka mani kindrim kunum ełe, tor pup Jerusalem konu ełe wumb kenmbii ni piirim.

Pol Eim Epesas Konu Ełe Wu Num Ombu Angił Sipi Pum

¹⁷Sin pupun Maileisas konu ełe si kindpin. Pol ek nipi Epesas wumb mulnjung konu ełe kindim. Nipi yi nim, “Gos nge tiłap ełe mołmun wumb ei, wu num kombur wangin,” nim. ¹⁸Wu num ombu eim kin wangin kin, Pol eim ek dinga nipi wu num ombu ngum. “En enim piinmin, na Eisiya konu ełe ok op, erir oł ei piinmin. Yi erip kin, na enim kin tep to mulnjpun. ¹⁹Enim piinmin! Jura wumb na to mani kindinmin ni erangin kin, na noman embin owundu tum. Ba na nam ngenj ei piinarip kin, Gos Owundu nge ek ka ei kongun erip punj. ²⁰Na ek endi mund mong kularip kin, ek endi nip, enim ngunenj. Na ek ninj ei, enim paki tołum. Wumb kułou tołmun konu ni, ngii konu pei, na enim ek nip ngoł ei, enim piik mołmun. ²¹Kunum kunum na Jura wumb kin, Griik wumb kanip yi mił nił, “Sinim noman ak topun Gos kin bin. Pe Jiisas sinim sipi orung simba wu ei, Jiisas kin pii gii nimin,” pa nim. ²²“Pe enim piyei! Na Gos nge Gui Ka ei je na Jerusalem konu ełe sipnim. Jerusalem konu ełe epi ni endi, na kin tonu omba ei, na piinand. Ba Gos piinim,” pa nim. ²³“Ei na piil, konu orung orung puł ei, Gos nge Gui Ka ei, ek dinga nipi na ngołum. Nipi ngopu kin, yi niłim, ‘Nim oł embin tui kan sikin, kan ngii punjii,’ nipi na ngołum. ²⁴Ba na nam ngenj ei kaimb kulenj. Na nam ngenj ei piinenj. Na nam andind andłam ei, endmbii minj ni piinj. Nam Jiisas Owundu kongun ngum kongun ei minj erip, poru nimbii,” ni piinj. “Kongun ei, Gos ek ka nip wumb ngop, wumb Gos eim wumb noman ka ngumba ek ei minj nip, endinj.

25 “Enim piinmin! Ok na andip, Gos kingam Jiisas ek mon nip ngunj; ba ekii se, enim pei na kineningii mon,” nim. 26 “Ei piip kin, na ek ei nip enim ngond. Pe tuk eŕe, enim wu endi am pum kin puŕe, na kin pinermba,” pa nim. 27 “Na Gos ek ka wii mund mong kularip kin, enim ngunenj mon! 28 En enim ka molk, Gos nge tiŕap wumb muŕngii ei, tep er muŕngii. Gos nge Gui Ka ei, enim kongun ei nge ngonum. Gos nge tiŕap wumb ei ka molk kin, Gos nge wumb tep ka er muŕngii. Gos eim nge kingam miyem ei, sinim oŕ kis kil ngum. 29 Na piind, na enim si kindip pund. Ekii se wumb kombur enim kin tuk ok, Gos nge tiŕap wumb ei, ek kis nik, noman to wulu kindangin kin, enim Gos keimi ek ka ei nge, pii gii ninerngii,” pa nim. 30 “Pe wumb kombur enim tuk moŕmun konu eŕe tiŕap endi, wumb ok, ek kis kend kanim kanim nik erangin kin, Gos nge tiŕap eŕe tuk puk moŕmun. Wumb ei nge, yi ningii ek ei, piingii,” pa nim. 31 “Yi piik kunum kunum enim tep ka er muŕngii. Enim oŕ ei piingii nip kin, na enim kin tuk kung ngii tekliki moŕup kin, ek dinga wu endeim endeim ni ngunj. Na ningiŕ eŕe ka mani wang kin, ek ei ninj. 32 “Akip na enim Gos angii ek mundamb moŕmun, Gos eim enim noman ka ngumba. Eim enim kapŕi er dinga ermba, Gos wumb nii endi noman ka ngumbii ni piŕim. Enim wumb pei pii gii ninjing wumb ei ngang kin, epin konu eŕe ka pungii. 33 Na nam noman eŕe, alap ni, ku ni, ei wu epi pei seng moŕmun ei, kom se piinenj mon!” pa nim. 34 “Enim piinmin, na angii taŕ ei nge, kongun erkiŕ. Na epi endi sinerim ei, sip yi eŕ. Wumb na kin ende moŕmun wumb ei, paki toŕum ku. 35 Na kongun pei eŕe kongun ei, enim andan top kin, sinim kongun ei, dinga kind er bin. Sinim kongun yi erpin kin, wu endi epi sinermba ei, paki tumun. Sinim Jiisas Owundu ek ni miŕ piipin ermin. Wumb endi eim ka ka piipi kin, eim epi wumb eipi ngumba ei, ka wii. Pe wumb endi epi ngang sipi kin, ka ka piimba ei, aninga ka piipi simba.

36 “Pol eim ek ei nipi poru nipi kin, eim mong gopsing pii poŕpu prei erim. Erang kin, wu num ombu ni prei ouni enjing. 37 Ekii se Pol ba erang kin, wumb Pol ambilk gii nik, ke nik, kaimb sinjing. 38 Pol ek yi nim, “Enim nga na kinerngii,” pa nim. Yi neng kin, wumb kaimb kis sik, noman embin tang mulnjung. Muŕangin kin, noŕ sip eŕe ouni si pangin pum.

Pol Sip Eŕe Tonu Pupun Jerusalem Konu Eŕe Ba Pum

21 1 Sin wumb wakin topun, sip eŕe pamin kin, kos konu eŕe ba pum. Kun pupun pupun kunum endi, Kos konu eŕe tor punjpun. Nga Kos konu eŕe si kindpin kin, Pasara ninjing konu eŕe tor punjpun. 2 Sip endi, Piniisiya konu eŕe ba nge bin ni, kui er mulnjpun. Pe sip eŕe tonu pupun, punjpun. 3 Pe sin pupun, Saipris konu eŕe orung pupun, si kindpin punjpun. Sin pupun, Siriya konu eŕe tor pupun, Taiya konu eŕe

mulnjpun. Sip epi sipim ei, konu eŕe tor kindim. ⁴Pe sin pupun, Gos tiŕap mulnjung wumb kan sipin, kunum angii orung nga taŕ mulnjpun. Gos Gui Ka ei Gos tiŕap wumb noman eŕe ek ngang kin, wumb Gos tiŕap wumb molk yi ninjing, “Pol, nim Jerusalem konu eŕe punerii!” ninjing. ⁵Sin konu eŕe moŕ pendpin kin, nga punjpun. Gos tiŕap eŕe mulnjung wu amb kangi ambiŕ pei, sin sinim konu owundu eŕe tor tu wunjung. Pe ep noŕ wer eŕe moŕpun kin, Gos kin prei enjpin. ⁶Pe sin sip eŕe bin, pendpin, angii sipin, sip eŕe pamin. Wumb en enim si kindik, ngii konu eŕe orung orung punjung.

⁷Sin sip eŕe tonu pupun, Taiya konu eŕe si kindpin kin pupun, Solemes konu eŕe tor punjpun. Sin Gos tiŕap eŕe mulnjung wumb kin, kunum endeim moŕpun, nga punjpun. ⁸Pepin kin, kupiiring sin konu eŕe si kindpin kin, Sisariya konu eŕe punjpun. Sin pupun, Gos ek ngoŕum wu Pilip, ngii konu eŕe punjpun. Pupun kin, eim kin mulnjpun. Eim Gos nge wumb muŕangin kin, angii orung nga taŕ nge wu endi mulnjung konu eŕe muŕum. ⁹Wu eim ambiŕam kapii kapii mulnjung ambiŕam wii ombu, Gos epi ermbe ek ei piik niŕmin. ¹⁰Pe sin Sisariya konu eŕe, kunum pei muŕmun. Gos oŕ ekii se ermbe oŕ ei piipi niŕim wu ei, eim embe Akapus. Eim Juriya konu eŕe si kindpi kin, Sisariya konu eŕe mani om. ¹¹Eim sin kin mani opu, Pol kan mum pendim kan mum ei sipi, ei eim simb angii eŕe, kan mum topu, yi nim, “Gos Gui Ka ek yi nim, ‘Jerusalem konu eŕe Jura wumb, en enim kan mum arim kan, yi miŕ tungii,’ pa nim. ‘Yi erik sipik, wumb tiŕap eipi endi ngungii,’ ” nim. ¹²Sin wu amb pei ek ei piipin kin, Pol kin ek dinga nik kin, “Pol Jerusalem konu eŕe tonu punerii!” pa ninjing. ¹³Ba Pol ek yi nim, “Enim nimbii erang ke nik? Na noman embin tungii. Na kan ngii eŕe bii nip er kun er mulaŕ mon. Ba na Jerusalem konu eŕe kuŕmbii ei kapii ku. Jiisas Owundu nge embe ambiŕ tonu kindip eramb kin, na tungii ei nge, ngenj eŕe gaŕ kularip moŕ.” ¹⁴Pe sin eim noman eŕe eipi enermin. Sin ek tingnarpin wiik tunjpun. Sin yi ninjpin, “Owundu eim noman eŕe kapii,” ninjpin.

Jerusalem Konu Eŕe Pol Eim Opu, Kongun Er Endim Miŕ Nim

¹⁵Kunum kopur o pang kin, sin Jerusalem konu eŕe bin ni, epi er kun er mulnjpun. ¹⁶Pe wumb kombur Gos tiŕap eŕe tuk puk kin, Sesiriya konu eŕe mulnjung wumb ei, sin kin tep to punjung. Sin pupun, Neson ngii konu eŕe sipinjin wu ei, Saipris konu wu ei, eim am kumb ok eim Gos tiŕap eŕe tuk purum. Eim yi piim, sin eim ngii eŕe muŕmun ni piim.

¹⁷Sin Jerusalem konu eŕe tor punjpun wumb ei, Gos tiŕap eŕe mulnjung wumb ei, tor ok, sin kanik, ka piik, angii embilk enjing. ¹⁸Pe kupiiring, Pol eim sin kin pupu kin, Jeims muŕum konu eŕe pupun, kenmin ni punjpun. Pe Gos ngii engim konu eŕe wu num Jeims kin mulnjpun. ¹⁹Pol eim kongun er endim miŕ, ek poŕ topu, Gos eim paki topu erang kin,

Pol eim wumb tiŕap eipi eŕe, tuk kongun er endim miŕ, ni wumb ngum. ²⁰Wumb ek ei piik, Gos embe ambiŕ tonu kindnjing. Wumb ek nik, eim ngunjung, “Pol nim ek piik! Jura wumb pei, Gos kin pii gii ninjing wumb ei, pei ek dinga nik, lo ek ambiŕ gii ninjing. ²¹Ba wumb kombur, wumb kanik nik kin, ek nim kanik ninjing. Pol eim Jura wumb kanpi, wumb tiŕap eipi tuk eŕe muŕangin kin, ek nipi, Moses lo ek ei si kindngii ni elim. Enim kangiŕ ngenj kopisnarik kin, ok eŕmin oŕ ei, ekii sinerei nipi elim. ²²Pe sinim nimbii oŕ ermin? Keimi, enim piik ni nim ya on. ²³Pe akip sin nim ek nimin ei, akip enjii, ninjing. Sin wu kapiŕ kapiŕ moŕmun wu kei, ek keimi endi ninjing. Nik kin, tonu kindnjing. ²⁴Nim wu kei kin, Jura wumb men ngii pungii. Enim eŕmin oŕ ei, Moses lo ek ei nim ekii sikin eran kin, enim pei ka muŕngii. Pe nim wumb ombu ku ngan kin, wumb en enim peng enjin pek tungii,” pa nim. “Nim yi eran kin, wumb molk keningii ek ei, nim kanik ek kend ni piingii. Wumb nim kin piingii wu ei, lo ek eŕim ni piingii. ²⁵Wumb tiŕap eipi, Gos ek piik, tuk ok moŕmun wumb ei, sinim pipe Pol kindinjpin ei, kindpin kin, sinim ok ek ni pendinjpin ek ei, nipin ngunjpun. Nipin yi nipin kin, enim kan kun er muŕngii. Enim kung ni, epi eipi endi, gos kend nik kuingii epi ei, nunerei! Pe kung miyem ni, kung kan kuŕ pindangin kin, kuŕmba ei nunerei!” yi ninjpin. “Wu amb eipi ningiŕ enerngii mon; ka muŕngii.” ²⁶Pe Pol wu ombu seng kin, kupiiring wu ombu seng kin, en enim ka muŕngii er punjung. Pe yi erpi opu kin, men ngii owundu eŕe tuk om. Opu kin, Gos kin kuŕmaŕ kaŕiŕim wu ei ek nim, “Kunum nenj wumb en enim konj molk kin, en enim endeim endeim ni ok, Gos kin kuŕmaŕ keŕngii nge ongii?”

²⁷Ekii se kunum angii orung nga taŕ poru neng kin, Eisiya konu eŕe Jura wumb ok kenjing ni, Pol tuk men ngii owundu eŕe muŕum. Kanik kin, wumb pei ek dinga nik piik kin, Pol ambiŕ gii ninjing. ²⁸Pe wumb wii dinga tok ninjing, “Enim Esrel wumb, sin paki tei! Ya wu ei, epi konu orung orung pei wumb andan topu ngonum. Esrel wumb to mani kindpi kin, sinim lo ek to mani kindpi kin, sin men ngii owundu ek nipi kis enim,” pa ninjing. “Pe eim epi endi sinim men ngii eŕe tuk tu wupu kin, er penj mondpu kin, Griik wumb kombur sinim men ngii eŕe nirik tu wum,” ninjing.

²⁹Nimbii erang, wu Tropimas Epesas konu eŕe wu ei, ok Pol eim konu owundu eŕe tuk tu wupu kin, men ngii owundu eŕe tuk tu wupu mundum, ni piinjing. ³⁰Pe Jerusalem konu eŕe wumb ni, wumb pei sikir ok kuŕou tunjung. Pe Pol ambiŕ gii nik kin, men ngii owundu eŕe sik, anda tu wunjung. Nga ngii ondu sikir ngunjung.

Rom Konu Eŕe Opu Eŕmin, Tep Eŕim Wu Pol Sim

³¹Pe wumb si andik, Pol ek tangin ek ei nik kin, to kundngii enjing. Wu owundu opu eŕim wu muŕum konu ei piipi, wumb ek yi ninjing. Jerusalem

wumb pei puku si endnjing. ³²Yi erangin kin, eim opu wu kombur sipi, wu opu ełmin wu tep ełmin wu kombur sipi, wuł mani pangin kin, pe Jura wumb molk kenjing ni, wu num owundu opu wumb sipi, tu wang kanik kin, Pol kepil tunarik, wakin tunjung. ³³Pe opu ełmin wu num ni opu, Pol ambil gii nim. Nipi opu, wumb neng kin, kan sen tał tu wuk kin, kan tunjung. Eim wumb kii sipi, yi nim, “Wu ei nii? Wu ei nimbil oł erim?” ³⁴Wumb tiłap owundu molk wumb kombur ek endi nik, wii tok erangin kin, wumb kombur ek eipi nik, wii tok nengin kin, ek tał er pim. Pe wumb eipi eipi dinga nengin kin, opu ełmin wu num ni, ek ei pułe pii poł tunerim mon. Yi erangin kin, wu num ei, ek nipi, eim opu wu ngum. “Enim Pol, enim ngii dinga ełe nirik sipei!” nim. ³⁵Pol ngii ond peri ełe kamb piip tonu pum. Pang kin, wumb ek dinga nik, Pol to kundngii erangin kin, opu wumb Pol ko wuk sipnjing. ³⁶Wumb tiłap owundu ekii se puk kin, wii tok yi ninjing, “Eim to kundei! Eim to kundei!” yi nik punjung.

³⁷Opu ond wumb en enim, Pol sik sipik, en enim ngii ełe nirik sipnjing. Sipangin kin, Pol ek nipi, opu wu num ni ngum, “Na kapli, nim kin ek endi nip ngumbii min?” Pe opu wu num ni yi nim, “Nim Griik wumb ek piilin min?” ³⁸Na piind, nim Eispip wu ni piind. Ok kembis kin nim gapman kin opu enjii en wu 4,000 tui kepil ambil sipinjing. Sipik puk kin, mei wumb mulenjing konu ełe punjung.” ³⁹Ba Pol ek yi nim, “Na Jura wu moł,” pa nim. “Na konu ełe Tasas kin Silisiya konu ełe owundu ei, embe pułum. Na kapli ek nip kin, wumb ngumbii min?” ⁴⁰Pe opu ełmin wu num ni kapli neng kin, Pol angil tonu kindang kin, wumb ek tingnarik mulnjung. Pol eim Eipru wumb ek ełe, nipi yi nim.

22 ¹“Engnan noł ni, arnan noł ni, enim wumb kom sek mułangin kin, na ek endi nip, orung kindmbii end.” ²Ek ei Pol nipi wumb ngum. Pol Jura wumb ei nipi wumb ngang kin, wumb ek ei piik, kom ka sek, ek tingnarik er mulnjung.

³Pol ek yi nim, “Na Jura wu,” pa nim. “Na manan, na Tasas kin Silisiya konu ełe mengim. Na konu ełe ya mołup kin, owundu enj. Pe na ek emb top ngum wu ei, Gameliyel eim, na ek emb to ngum ei, sinim kupenjin noł ełmin oł ei kin, lo ek nipi, na ngum. Yi nipi ngang kin, na Gos ek ełe dinga piip muls. Yi mił ku, enim dinga puk enmin. ⁴Nam pii gii ninj ełe ei nge, ok wumb Gos kin pii gii ninjing wumb ei, se andip top eł. Wu amb ni, to kondup eł. Wumb kopur kan sen ełe top kin, kan ngii kindip yi eł,” pa nim. ⁵“Wumb kułmał kałilmin wumb owundu, ek pii kun ełmin wu num ni, wumb ei kapli ek ei piingii. Wumb ombu, na kin pipe ngangin kin, Damaskas konu ełe Jura wumb pipe to ngopu kin, na Damaskas konu ełe andip puł. Andip puł ei, wumb kan si sipip, kan sen top kin, kan ngii kan ngop eł.

Pol Pii Gii Nirim Kunum Ei Ek Pol Tonum

(Aposel 9:1-19, 26:12-18)

⁶“Na andip pup kin, konu eni tonu tuk mii memb pałim oł ei peng kin, Damaskas konu ełe mandi punj. Pe sikir ei, epin dup mił tiłang dinga

na muls konu eŕe erim. ⁷Tiŕang yi erang kin, na mei eŕe mani pup pemb kin, ek endi ei epin tor opu yi nim. ‘Sol! Sol! Nim nimbiŕ erang, na kin oŕ embin tui ngon?’ ⁸Na ek yi nip orung kindinj, ‘Owundu, nim nii?’ Ek na nipi yi nim, ‘Na Jiisas Naseres konu eŕe moŕ. Nim na kin oŕ embin tui en,’ pa nim. ⁹Wumb na kin punjpun wumb ei, dup miŕ epi tiŕang erim ei kenjing. Ba wu endi na ek nipi ngum ei, piinenjing, mon. ¹⁰Pe na ek yi ninj, ‘Owundu, pe na nimbiŕ oŕ ermbii?’ Pe Owundu ek nipi, na ngopu yi nim, ‘Nim angkin Damaskas konu eŕe pui!’ nim. ‘Konu eŕe wu endi moŕum wu ei, nim kongun enjii miŕ nipi ngumba,’ pa nim. ¹¹Pe tiŕang ei, dinga erang kin, na epi kan dembin tumbii pinerim. Wumb na kin tep to onjpun wumb ei, na angit ambilk kin, Damaskas konu eŕe sipnjing.

¹²Konu eŕe wu endi muŕum wu ei, eim embe Ananaiyas. Wu ei lo ek pei ekii siŕim wu muŕang kin, Jura wumb en enim, Damaskas konu eŕe moŕumun wumb ei molk kin, wu ei ka ni piiŕmin. ¹³Wu ei, na muls konu eŕe mandi opu angpi, ek nipi yi nim, “Engnan Sol, nim ningiŕ nga kenjii,” nim. Pe kunum eŕe mendpiŕ, na ningiŕ ka seng kin, na kan poŕ tunj. ¹⁴Pe eim ek yi nim, “Sinim kupenjin noŕ paki topu eŕim Gos ei, eim tonu nim kindang molkun kin, eim ermbe oŕ pii poŕ tokun. Pe Kraiŕ muŕmba ei, kan poŕ tukun kin, ek nimba ei piikin, yi enjii ni to mundum,” pa nim. ¹⁵“Nim pe nimbiŕ oŕ erang kankin kin, piikin en? Nim oŕ ei pukun, wumb pei kankin kin, ek ni tor kindnjii. ¹⁶Pe nim nimbiŕ erang nim kui er moŕun? Nim pukun noŕ pii nim. Nim Jiisas embe eŕe nikin ke nen, Gos eim nim oŕ kis kanim kanim eŕin oŕ, ei kil ngopu si kindmba,” pa nim.

Gos Pol Kindang Wumb Tiŕap Ei Kin Pum

¹⁷“Ekii se na Jerusalem konu eŕe Gos ngii op kin, Gos kin prei er moŕup kin, or kumb miŕ endi enj. ¹⁸Or kumb miŕ erip kinamb kin, Gos Owundu na kin ek yi nim, ‘Sikir Jerusalem konu eŕe si kindkin po! Nim na ek ya eŕe ninjii ei, wumb nim ek ei, kapŕi pii gii ninerngii,’ pa nim. ¹⁹Na nam ek yi ninj, ‘Owundu, na konu eŕe orung orung nim ngii eŕe pup kin, wumb nim kin pii gii niŕmin wumb ei, mon nipi, kepii topu, kan ngii eŕe kindiŕ. ²⁰Ok Siipen nim ek se andiŕim wu ei, to kundnjung kunum eŕe, na eim kin mandi engir. Na orung kanip engamb kin, wumb konduk gulk tungii nip, orung engir.’ ²¹Ba Gos eim ek yi nipi na ngum, ‘Nim po! Na nim konu turii endi kindamb pukun kin, wumb tiŕap eipi endi kin mulnjii,’ pa nipi kindang punj. ²²Jura wumb Pol nim ek ei piik, ek dinga nik kin, “Eim to kundiŕ” ninjing. “Wu ei nge, ya mei eŕe mulermba wu ei, konj mulermba,” ninjing. ²³Wumb wii dinga tok kin, en enim konduk gulk kin, mei kuŕman si tonu kindnjing. ²⁴Yi erangin kin, wu num moŕpu ek yi neng kin, Pol sik sipik, opu wumb ngii eŕe nirik sipnjing. Wu num ei ek yi neng kin, opu wumb Pol kepii tok, Jura wumb ek dinga ninmin, “Ek puŕe piimin,” pa nim. ²⁵Pe opu ond wumb kan sik kin, kan tunjung.

Opu ełmin wu tep ełmin wu ei, Pol engim konu ełe mandi engang kin, Pol ek yi nipi wu ei ngum. “Lo ek nipi, Rom wumb yi kan ngei nim min? Enim ek nik, ka enarik, kepıi ok tok enmin ei, kapłi min?” ²⁶Opu wu tep ełim wu ei, ek ei piipi pupu kin, wu num owundu mułum konu ełe pupu, ek dinga nipi yi nim. “Nim wu ei kin nimbił oł enjii en? Wu ei Rom wu,” pa nim. ²⁷Pe wu num ni, Pol mułum konu ełe ek nipi Pol ngum, “Nim Rom wu min?” Pol mołpu yi nim, “Na Rom wu,” pa nim. ²⁸Wu num ek yi nim, “Na ku owundu ngopu kin, na Rom wu moł,” pa nim. Ba Pol ek nipi, yi nim, “Na manan na Rom konu ełe ok mengim. Pe na Rom wu moł.” ²⁹Pe wumb Pol kii sik, kepıi tok enjing wumb ei, mund mong kulnjung. Wu num ni, Pol Rom konu ełe wu endi kan ngumbii enj ni piipi kin, gal kułum.

³⁰Wu num ei, eim Pol pałim mił ei, pułe piimbii nim. “Pol eim nimbił oł erim ei piimbii,” nim. Yi nipi kin, kupiiring ok, eim Pol kan sen si kindpi kin, wumb kułmał kałiłmin owundu wumb ni, kaunsil wumb pei ok, kułou tungii nim. Pe wu num ni, Pol sipi ngii ełe mani tu wupu kin, wumb ombu kumb ełe engndim.

**Jura Wumb Ek Pii Kun Ełmin Wumb Mulnjung
Konu Ełe Pol Ek Nipi Ngum.**

23 ¹Pol kaunsil wumb mulnjung konu ełe dinga kanpi kin, ek nim, “Engnan noł, na Gos kumb ełe endinj. Endinj ei, nam noman ka seng, andip op kin, akip ya moł. Nam oł kis endi enj ni piinand.” ²Pol ek yi neng kin, kułmał kałiłim owundu Ananaiyas wu ei, ek yi nim, “Enim wumb Pol engim konu ełe mandi mołmun wumb ei, Pol gupu ełe angıł kum tei!” nim. ³Pe Pol ek nipi, Ananaiyas ngum, “Nim ngenj torung orung ambilk ka ka en; ba tukrung ka sinałim. Gos ek nim kapłi tumba,” pa nim. “Nim ya ełe molkun lo ek ełe piikin kin, na ek ngond; ba ninim lo ek ei to kindkin, wumb na tei!” pa nim. ⁴Wumb Pol engim konu ełe mandi engnjung wumb ei, yi ninjing, “Nim Gos nge kułmał kałiłim wu owundu ei, ek kis nikin ngon,” pa ninjing. ⁵Pol ek yi nim, “Engnan noł, na wu ei kułmał kałiłim wu owundu ei na piinenj, ‘Nim wumb tiłap ełe wu num ei, ek yi ni kis enenjii mon!’ Gos lo ek niłim ek ei pałim ei, na piip moł.”

⁶Pol kaunsil wumb kombur eim piim. Piipi kin, wumb ek pii kun ełmin wumb wii topu, ek dinga nim, “Engnan noł, na lo ek piil wu. Na lo ek piilim wu nge kingam. Na pii gii nind ei, wumb kulnjung wumb ei, wii nga konj tonu pungii ei, na pii gii nind. Ek ełe nge nip wumb ngop erip endamb kin, wumb na akip tu wuk, kan ngii ełe kindangin kep mił nind.” ⁷Pol ek ei neng kin, lo ek piilmin wumb kin wumb kolk nga konj tonu ongii ni piinałmin wumb ba, tuk ełe ek mił enjing. Yi erangin kin, en enim eipi eipi punjung. ⁸Pe wumb kombur en enim yi niłmin, ‘Wumb

kolmun wumb ei nge angk tonu punengii,' niłmin wumb ei, tep wumb mulałmin kin, gui ełe mulałmin ni piłmin. Ba wumb ei, lo ek ekii sik ełmin wumb ei, ek pei pii gii niłmin. ⁹Yi erangin kin, wumb wii dinga tok onjung. Lo ek piłmin wumb ei, eim nge tiłap ełe punjung. Puk angk kin, ek dinga nik yi ninjing, "Wu ei oł kis endi en enim mon," pa ninjing. Guimeng sinim tep enim wumb ei, min endi opu wu ei kin, ek ninim," pa ninjing.

¹⁰Wumb ek mił owundu enjing ei, wu num ei piipi kin, ek yi nim, "Wumb orung orung molk kin, Pol angii ambilk orung seng kin Pol kułmba," ni piim. Yi piipi kin, opu wumb ni kindang puk kin, Pol sik, "Ya tuwei!" nim. Neng puk kin, Pol sipik, opu wumb en enim ngii konu ełe nirik sipnjing.

¹¹Ekii se emii peng kin, Gos Owundu Pol kumb ełe angpi ek yi nim. "Pol, nim noman dinga peng piinjii! Jerusalem konu ełe ek dinga nin, nim yi mił ku Rom konu ełe na ek ninjii!" pa nipi, Gos Owundu ek yi nim.

¹²Tingang kin, Jura wumb ek endi yi ni pendnjing. Ek dinga nik, "Pol to kundmun ninjing, 'Sinim Pol to kundmun pendpin kin, kapli kuni noł ni, epi nunermin, mon!'" ninjing. ¹³Wumb ek keimi nik, ek ei ni tonu kind pendnjing. Wumb mulnjung ei, wumb pei 40 mił mulnjung. ¹⁴Pe wumb ei puk kułmał kałiłim wu owundu ni, wumb kin men ngii ełe kongun wumb kin kanik, ek yi ninjing, "Sinim Pol to kundmun kunum, kuni noł mowii piimin, wii pepin, Pol to kundamin poru nimba," ninjing. ¹⁵"Enim kułmał kałiłmin wumb owundu ni, kaunsil wumb ni, enim ek nik, 'Wu num mołum konu ełe nengin, Pol sipi mani tu wangli,' ninjing. 'Enim ek nga nik kii sik, Pol ek ninim ek pułe nga nipin piipin kin, tor kindmba,' ninjing. 'Sin tumun nge, er kun er mołmun,' ninjing. 'Pol eim opu, enim kin opu kun enermba. Sin Pol to kundmun,'" pa yi ninjing.

¹⁶Pol eim aim kingam ei mułum ni ninjing ek ei piipi kin, opu ond wumb ngii konu ełe mułum konu nirik pupu, Pol kanpi, nim. ¹⁷Pol eim opu ełmin tep ełim wu ei, Pol wii tang kin, om. Wang kin, ek yi nim, "Kangi wu ei, wu num mołum konu ełe sipi, kangi ei, wu num ei kin ek endi nimbii, ninim. Kangi wu ei ek endi nipi wu num ei nipi ngumbii ninim," pa nim. ¹⁸Opu ełmin tep ełim wu ni, kangi wu ni sipi, wu num mułum konu ełe sipim. "Kan pim wu Pol, na wii topu, kangi wu ei nim mołun konu ełe si pang kin, ek endi nimbii," pa nipi onum. ¹⁹Pe wu num ni, kangi wu ni angii embiłim. Ambiiłpi kin, sipi orung sipim. Pukuł kin, eł ekip mendpił mulnjunguł. Pe wu num nipi yi nim, "Nim na kin nipe ek ninjii on?" ²⁰Pe wu kangi wu ni, ek nipi yi nim, "Jura wumb kengip er pendik, nim kii semin kin, Pol, kupiiring nim si mani tu wunjii," ninjing. "Pe wumb en enim ek kend tok, ek dinga nik, Pol, eim nim ek pułe, am kii si piimin ninjing," pa nim. ²¹"Ba nim wumb ombu ek pinerii! Pe

wumb kopur mołmun wumb ei, kopur aninga 40 mił kopur mołmun. Wumb ei ek dinga nik, kuni noł ni, epi nunarik molk pangin kin, Pol to kundmun kunum ei, kuni noł epi numun ninjing. Pe wumb andłam ełe kui er mołmun. Pe nim en enim ek ninjii ek ei, kaplı nik mulnjung. ²²Pe opu wu num ni, kangi wu ni kindang orung pum. Pang kin, ek yi nim, “Nim na kankin nin ek ei, nga wumb eipi endi kan ninerii, mon!” nipi kin, kindang pum.

Opu Ełmin Tep Ełim Wu Ei, Pol Piilikis Gapman Wu Ei Kin Kindim

²³Pe opu wu num ni, opu ełmbił wu num tał wii tang wangił, ek yi nim. “Ełip opu wumb 200 sikił, kung os ełe mułngii wu 70 sikił kin, kiłeng embiłngii wu 200 sikił, pukuł kin, Sisariya konu eni emii peng 9 erang kin, andik pei! ²⁴Pe enim kung os endi, er ka er sengin kin, Pol mułmba nge er ka er mułang kin, puk gapman wu owundu Piilikis mołum konu ełe, pei neng pungi. ²⁵Opu wu num ni, pipe end yi pułum.

²⁶“Na Kloriyas Lisiyas, na pipe ei połup kin, gapman wu owundu Piilikis mułum konu ełe kindind. ²⁷Jura wumb wu ei, ambił gii nik to kundmun nik enjing. Ba na wu ei kii sip piinj ni, wu Rom konu ełe wu peng kin, na nge opu wu pei sip op kin, Jura wumb angıł ełe si tor tu wunj. ²⁸Na wu eim nimbił oł erim oł ei, pułe piimbii. Nip kin, kaunsil wumb mulnjung konu ełe mani sipinj. ²⁹Yi erangin kin, na pup kenj ni, wumb en enim lo ek ełe nge piik kun enarik kin, wu ei, wii tumun, ninjing. Wu ei oł kis enerim. En enim wumb kepıi to si pipin kin, kan ngii kindpin erpin ei, kaplı enanim. ³⁰Ek endi akip tor wang kin, piind ei, wumb en enim ek koi nik, wu ei to kundmun ninjing, piind. Yi nengin kin, na kanip wu sip nim kin kindind. Wumb wu ei kin ek ngok enjing ei, nim kanik ni tor kindik yi erangin kin, gapman wu owundu ei, pipe ełe ek yi ninim ni pułum.”

³¹Opu wu num neng kin, opu wumb Pol sik sipik, Ansiparis konu ełe, emii peng sipnjing. ³²Konu tingang kin, opu wu en enim ngii konu ełe orung punjung. Pe opu ond wumb ombu, kung os ełe mulnjung wu ombu, Pol sik, Sisariya konu ełe sipnjing. ³³Kung os ełe mulnjung wumb ei puk kin, pipe ni sik, wu gapman owundu ni ngunjung. Ngok kin, Pol sik gapman owundu kumb ełe engindnjing. ³⁴Pe wu gapman owundu ni, pipe gerpi kanpi kin, Pol kii sim. ³⁵“Wumb pei ya ok nim kin ninjing ek ei nengin kin, na piimbii,” nim. Pe wu ni, ek yi nim, “Eros gapman ngii ełe kan ngo pendngii,” pa nim.

Wumb Peng Pim Wumb Pol Kin Kos Piinjing

24 ¹Ekii se kunum angıł orung o pang kin, wu kułmał kałikim owundu wu ei eim embe Ananaiyas. Eim ni, wu num kombur ni, wu endi ek niłim wu endi kin onjung. Ok kin, wu ei eim embe Tursulas.

Puk kin, wu gapman owundu ei kanik, Pol kos enjing ek ei piik kin punjung. ²Gapman wu owundu ni Pol wii tang wang kin, Tursulas eim ek nipi ngumba nge om. Opu yi nim, “Wu owundu Piilikis, nim sin paki tang kin, sin ka mołmun. Mołpun kin, opu ni epi kis endi tonu onanim mon. Ninim noman ka peng kin, sinim wumb tiłap ei pei kumb ok kis mołpun onjpun; ba pe opun, konu pei ka seng mołmun. ³Nim yi eran kin, nim kin noman ka piipin ngopun, nim kin noman ngumun. ⁴Sin nim kin ek kinan nipin kis piinjpin kin, na ek aninga nip ngamb kin, nim noman ka seng kin, sin ek ei piinjii,” pa nim. ⁵“Sin wu kenjpin, ba wu epi pei kis erpi, wumb pei kin ek opu ngopu erim ei, eim kenjpin. Jura wumb ni, konu mei orung orung pei wumb kin, ek opu ngopu yi ełim wu,” pa nim. Yi erpi kin, eim wu num mił mołpu kin, sin wu tiłap ei sipi, tiłap eipi Naseres tiłap embe sim. ⁶⁻⁸Pe wu ombu yi ninjing, “Pol, sin Gos ngii owundu er kis mundmbii, ni piipi ełim. Erang kin, sin eim ambił gii nipin. (Sin sinim lo ek ei nge piipin, Pol Jura wumb kos ełe tunmun. Ba wu num owundu Laisiyas ni opu kindpi kin, eim Pol sin angii ełe, si tor kindnim ninjing. Eim yi nim, wumb Pol kin kos erngii wumb ei, nim kin tonu ok, nim kanik ningii,” nipi yi nim.) “Pe ninim wu ei, ek nikin kii sinjii. Sin wu ei kin kos ermin enjpin ei, Tursulas ek yi mił nipi ngum. ⁹Jura wumb pei paki tok, Pol ek ngok, wumb ek ninmin ek ei, keimi mendpił ninjing.

Pol Ek Nipi Piilikis Ngum

¹⁰Wu gapman owundu ni, Pol peng tonu kindpi erang kin, Pol ek yi nipi orung kindim. “Na piind, nim kung ngii pei, wumb tiłap ei kin lo pii kin mołtun. Yi erang kin, ei na noman ka piip nim ek ni orung kindind. ¹¹Ninim wumb kii se piin kin, ninim ek yi mił piinjii. Na Jerusalem konu ełe Gos kin prei ermbii nge onj ei, kunum kinan endi op punanim kunum 12 o pum. ¹²Jura wumb na men ngii owundu ełe, wu endi kin ek opu mondup ninenj. Pe na wumb nip sip, kułou top, men ngii ni, konu owundu ełe ni, na wumb endi nip, si kułou top yi end nip enenj mon. ¹³Akip ek endi nik, na kin kos er ngungii ei, ek ei pułe enim piik kun enanmin. Enarik kin, ek ei ningii ei nim keimi piinjii,” pa nim. ¹⁴“Ba na ek endi nip nim ngumbii. En enim wumb yi mił ninjing, ‘Na ek eipi oł ełmin oł kin ekii sip, wumb en enim yi mił,’ ninjing. Ek ei kend ek yi ninjing. Oł ei na piip, ekii sił; ba oł ei keimi mendpił. ¹⁵Na Gos kin nimbił oł ermba oł ei, kui er moł ei, wumb yi mołmun. Gos wumb kulnjung wumb erang kin, nga tonu ok konj pungii. Pungii wumb ka mulnjung wumb kin, wumb kis mulnjung wumb ouni konj angk tonu ongii. Na Gos kin kui er moł ku. ¹⁶Yi pałim ei piip kin, nam noman dinga kunum kunum piip end. Nam oł kis endi, Gos kumb ełe ni wumb kumb ei pei na enał; nam kun moł.

¹⁷Na pup wumb konu eipi eŕe kung ngii kombur moŕup kin, na nim Jerusalem konu eŕe op kin, nam wumb tiŕap ende kin moŕup yi eŕ. Wumb endi epi sinarpi elim wumb ei, paki top ngoŕ. Ngop kin, Gos kin kuŕmaŕ nge epi tu wuŕ ku. ¹⁸Na kongun ei nge erip, oŕ eŕe erip, men ngii owundu eŕe muŕamb kin, nam ngenj konj kindrim. Wumb na kaniŕmin ku. Pe wumb pei na kin mulaŕmin wumb ei, ek endi na kin ninaŕmin mon. ¹⁹Ba Jura wumb Eisiya konu eŕe moŕmun wumb ei, ok na ambiŕ gii ninjing. Wumb ei na kin ek ningii pim kin, nim kumb eŕe ok, na kin kos nengin piimbii,” pa nim. ²⁰“Pe mon pim kin, wumb ombu ya moŕmun wumb ei, na nimbii oŕ enj ei nengin kin, na kunum endi kaunsil kin engir kunum ei, na erir oŕ ei ningii,” pa nim. ²¹“Mon pim kin, ek endeim mendpiŕ. Ok na wumb mulk konu tuk moŕup kin, wumb wii tur. Na Gos wumb kuŕii wumb ei nga er konj simba nipi, wii topu, wumb ngur konu eŕe, akip nim kumb eŕe, na sik kos eŕe tu wunmun ni piind,” pa nipi Pol ek yi nim.

²²Wu gapman Piilikis ek ei piim kin, Gos tiŕap eŕe tuk punmun wumb, wu kopur piŕim wumb gapman owundu ek yi piipi kin, Jura wumb kanpi nim, “Enim kui er muŕangin kin, opu wu num Lisiyas eim ya mani wang kin, na enim kos ei piip kun ermbii,” pa nim. ²³Pe opu eŕmin wu owundu ni Pol sipi kin, kan ngii eŕe sipim. “Pol kan dinga miŕ ngunere! Pol wumb puŕ endi ongii ei, mon ninerngii! Ninarik kin, Pol paki tungii nge ongii,” pa nim.

²⁴Kunum kopur o pang kin, Piilikis ambim Drusila kin onjnguŕ. Drusila ni amb ei, eim Jura amb. Piilikis eim Pol wii topu, ek kombur neng piimbii ni om. Pol Gos nge tiŕap eŕe tuk pu molk kin, Jiisas Kraiss kin ek pii gii ninmin miŕ puŕe pol topu nipi ngum. ²⁵Ba Pol ek ei piipi, oŕ kun eŕe, kun eŕmin miŕ ku pim kin, noman pim epi to mani kindpi, ekii se Gos wumb pei kos owundu ermba. Piilikis ek ei piipi kin, mund mong kuŕpu, “Pol, pui!” nim. “Ekii se na kunum endi sim kin, nim wii tumbii,” nim. ²⁶Piilikis ni wu gapman owundu ei, eim noman eipi endi peng piipi kin, Pol kunum kunum neng opu kin, ku ni, epi endi ngumba ni piipi, wii tang oŕum. ²⁷Ekii se, kung ngii taŕ o pang kin, wu eipi Porsiyas Peses ni, wu ei Piilikis kongun eŕim kongun ei, wu ei sipi erim. Pe Piilikis eim, Jura wumb kanip nimbii ni piipi kin, Pol kan ngii eŕe enj pendngii nge, nimbii ni piim.

“Pol Siisa Wu Num Owundu Neng, Kos Piimba,” Pa Nim.

25 ¹Peses eim opu konu owundu eŕe kunum tekliki moŕpu kin, Sisariya konu eŕe si kindpi, Jerusalem konu eŕe tonu pum.

²Wumb kuŕmaŕ kaniŕmin owundu wumb ni, Jura wu num ni, wumb puk kin, Pol kin ek to monduk miŕ nik yi enjing. ³“Nim sin paki tunjii, min? Tokun kin, wu ei Jerusalem konu eŕe sipnjii, ninjing. Wumb en enim ok andŕam eŕe koi er pek kin, Pol tumun ni piik, tu wunjung.” ⁴Ba Peses ek

nipi, orung kindpi yi nim, “Pol Sisariya konu eŕe kan ngii kan pim. Pepi kin, kunum aninga kopur moŕpu kin, nga Sisariya konu eŕe orung bii,” nim. ⁵“Enim wu num ombu, na kin ouni bin,” pa nim. “Wu ei oŕ kis endi erim kin, sin kos ni piimin.”

⁶Peses eim wumb ombu kin, kunum nendii miŕ engki muŕum. Moŕpu kin, Sisariya konu eŕe mani pum. Pupu kin, kupiiring eim kos ngii eŕe moŕpu kin, “Pol si tu wei!” nim. ⁷Pol wang kin, Jura wumb Jerusalem konu eŕe si kindik kin, mani onjung wumb ei ok, Pol engim konu eŕe mandi angk kin, ek kis kanim kanim nik, Pol ngunjung; ba wumb en enim wu owundu Peses piimba ek mendpiŕ, endi ninenjing. ⁸⁻⁹Pe Pol ek nipi, orung kindim, “Na oŕ kis endi enenj mon! Jura wumb lo ek ei mon; pe men ngii owundu ek ei mon; Rom wu king owundu ei ek ei mon; na ek kis min oŕ kis ei endi enenj mon! Wu num Peses eim Jura wumb kin, ek ni piimba pendpi kin, yi nim, “Pol nim, Jerusalem konu eŕe tonu pu muŕan kin, na tonu op kin, kos piimbii,” pa nim. ¹⁰Pol ek nipi yi nim, “Kos ngii, ya na angii ngii, ek king owundu angii konu eŕe mendpiŕ, na kos piingii,” pa nim. “Nim wu owundu nim piin. Na oŕ kis endi Jura wumb kin enenj mon! ¹¹Na oŕ kis endi erip kin, mong endi sip eramb kin, enim na kapŕi to kundngii,” pa nim. Pe ek nik, na kos enmin ek ei, keimi mon! Wu endi na angii ambiŕpi, wumb ngunermba mon. Wu king owundu ei, na kos piimba,” pa nim.

Pol Nipe Oŕ Erim Ei Wu Peses King Akripa Kii Sim

¹²Peses eim kaunsil kin ek nipi pendpi kin, Pol kanpi nim, “King owundu ei kin kos pinjii pim kin, king owundu kin kos eŕe piingii,” pa nim.

¹³Kunum kopur o pang kin, king Akripa kin, Berniis kin Sisariya konu eŕe okuŕ. Peses kanpiŕ, angii simbiŕ ni onjnguŕ. ¹⁴Wu amb taŕ pukuŕ, Sisariya konu eŕe kunum kinan mulnjunguŕ. Muŕangii kin, Peses Pol ek ombu ni, king wu owundu ei ngum. “Wu endi moŕum wu ei, ok Piilikis kan ngo pendrim wu ei, piram paŕim,” pa nim. ¹⁵Ok, na Jerusalem konu eŕe mult kunum ei, kuŕmaŕ kaŕiŕmin owundu wumb ni, Jura wumb pei, wu ei ek ngok, “Na nim wu ei oŕ kis erim; ek eim kin ngunjii min, nik eŕmin. ¹⁶Ba na ek nip, orung kindip yi ninj, ‘Sin Rom wumb wii endi, kos erpin enaŕmin mon! Wu ei opu, kos piingii konu eŕe engmba. Angpi kin, eim kos erngii ek ei nipi, orung kindpi, yi eŕim. ¹⁷Wumb ei, na kin ouni onjpun kin, na op kunum kinan, kui er mulaŕ. Kupiiring kos ngii eŕe moŕpu kin, wu ei, ‘Tu wei!’ ninj. ¹⁸Pe wumb kos er ningii, wumb ei ok, engnjing. Ek kis endi nik, wu ei eŕim, oŕ kis nik, ngunenjing. Na piinj; ba wumb en enim ek eipi endi nik enmin ni piinj,” pa nim. ¹⁹“Wumb en enim ek opu erik ninjing, Pol eim yi niŕim, ‘Wu ei Jiisas kuŕum wu ni, nga konj moŕum. Nga men ngii eŕe moŕpu kin, ek nirim ku.’ Ek nik sipik,

Pol kin ek ngok, kos ermin ni sipnjing. ²⁰“Pe na wu num kos piimbii, wu yi nind. Na ek ombu kii simbii ei, embin enim, ‘Ei nim pukun, Jerusalem konu eŕe muŕan kin, na Jerusalem konu eŕe op kos piimbii min?’” ²¹Ba Pol ek yi nim, ‘Na kan ngii pemb kin, Siisa king owundu ei na kos piimba,’ pa nim. Neng kin, ‘Na Peses kan ngii eŕe nga pindamb pimba. Pepi kin, Siisa king owundu moŕum konu eŕe kindmba,’” pa nim. ²²Pe King Akripa ni, wu num Peses kii sipi, yi nim, “Na nam wu ei ek piimbii,” pa nim. Pe wu num Peses yi nim, “Topuŕ piinjii,” pa nim.

²³Kupiiring, King Akripa kin Berniis kin okuŕ, alap epi ka sikiŕ, onjnguŕ. Okuŕ pukuŕ kin, kos piik, kuŕou toŕmun ngii, wumb num ni konu owundu eŕe opu, tep eŕmin wumb pei kuŕou toŕmun ngii eŕe nirik punjnguŕ. Pe Peses ek yi nim, “Pol, tu wei!” nim. ²⁴Pe Peses ek yi nim, “Wu King Akripa ni, wumb pei kuŕou tok moŕmun. Enim ya wu ei kenei!” a nim. “Jura wumb pei ni Jerusalem konu eŕe ya wumb pei ni enim wu ei kin, ek dinga ninjing. Nga wu ei konj moŕpu kin, enermba,” a nim. ²⁵“Ba na kanip kin, eim to kundmun oŕ endi enerim. Wu ei, eim wu owundu King Siisa nam kos piyamb kin, ekii se, “Na eim kindmbii end,” pa nim. ²⁶“Na eim ek piip kin, pipe poŕpu, sinim wu num King muŕum konu eŕe kindmbii ei, na wu ei, ek endi kan sinenj, mon!” pa nim. “Wu King Akripa ni, enim wu pei moŕmun konu eŕe tu wamb kin, sinim wu ei, ek piipin, na pipe poŕ kindmbii,” pa nim. ²⁷“Na kan wu endi, eim wu num kindamb kin, kos piipin enjpin ek ei ni, kindnermbii ei, na piind ei kapŕi enanim,” pa nim.

Pol Ek Nipi Wu King Akripa Ngum

26 ¹King Akripa Pol kanpi yi nim, “Ninim ek endi piimbii,” pa neng kin, Pol angpi eim ek yi nim.

²Pol yi nim, “King Akripa, nim ek nin ei, na piip kin, ka piind. Jura wumb na kin ninmin ek ei, na nip orung kindmbii end,” pa nim. ³“Nim sin Jura wumb eŕmin oŕ ei, nim piikin si kindŕin. Pe sin noman kanim eipi eipi paŕim ei, nim piilŕin. Nim piikin ek ei, na nip ngamb kin, nim ek ei piikin kin, ten sikir kulenjii.

⁴Ok na kangŕi moŕup op kin, pe piram moŕ. Moŕuŕ kunum ei, nam nge tiŕap eŕe moŕup kin, Jerusalem konu eŕe andiŕ ei, Jura wumb na piilŕin. ⁵Kumb ok, na ek nip eŕ ei, enim kanik eŕmin. Eŕmin ei na ek nip eŕ miŕ, ni tor kindngii,” pa nim. “Wumb piinmin, na wumb lo ek piik eŕmin oŕ ei nge, miŕ lo ek piilŕmin wumb oŕ ei oŕ endi eipi miŕ; sinim men ngii lo ei miŕ kapŕi sinaŕim mon. ⁶Akip na ya eŕe engamb kin, na kin kos enmin, ei puŕe yi paŕim. Na Gos kin pii gii nip kin, ok sin kupenjpin noŕ, Gos ek dinga piilŕmin wumb oŕ ei nge, na yi piip moŕ. ⁷Sin nge wumb tiŕap engki nga taŕ wumb ei, Gos keimi kin, emii peng, tinga, Gos ek ei minj piilŕmin. Piik kin, ek ei pii gii nik kin, kui er moŕmun. Na yi ku, King owundu, na

ek ei pii gii nip, kufii wumb nga konj ongii nge, kui er moł. Ete nge, Jura wumb, na sik, kos ngii ełe, tu wunmun,” pa nim. ⁸“Nimbił erang, enim wumb kopur kulnjung wumb ei, Gos nga er konj simba. Nimbił erang enim pii gii ninanmin?

⁹Kumb ok, na yi piir. Nam epi pei erip kin, Jiisas Naseres wu ei, eim embe to mani kindmbii, ni pir. ¹⁰Na erip kin, ya Jerusalem konu ełe kulmał kałiłmin wumb owundu ei, pipe na sip, yi erip kin, Gos nge tiłap ełe mulnjung wumb sip, kan ngii ełe kindip, wumb eipi kin yi ni piip kin, Gos nge wumb to kundmbii nip yi eł. ¹¹Kunum kunum wumb Gos ngii ełe mułangin kin, oł embin tui erip yi eł. Na erip kin, yi nił. ‘Enim pii gii ninjing kin, ek kis ni ngok, yi erei!’ pa nip kin, na yi nił. Na wumb kin kis piip kin, wumb pułmun konu ełe ekii se pup, konu owundu turii sałiim konu ełe puł ku.”

Pol Eim Gos Tiłap Ełe Tuk Om Mił Pol Tum

(Aposel 9:1-19, 22:6-16)

¹²“Na kulmał kałiłmin wumb owundu pipe sip kin, Damaskas konu ełe punj. ¹³King owundu konu ełe seng kin, andlam andip punj. Pup kenj ni, dup endi ei epin tonu ełe mani om. Opu kin, dup mił tiłang owundu erpi kin, eni tiłang ei kapli enerim mon. Tiłang eipi mił erang kin, na kin tep to onjpun wumb ei kin ouni erim. ¹⁴Sin onjpun wumb pei, mei ełe kanpin mani punjpun. Na pep piinj ni, epin wumb ek mił ei, tonu muł ełe tor opu yi nim, ‘Sol, Sol, nimbił erang, nim na embe to mani kindin? Nim Gos opu en ei yi mił, nim epi mul mołum epi ełe ton ei, ninim ngenj kumbii sinjii,’ pa nim. ¹⁵Pe na ek yi ninj, ‘Owundu, nim nii?’ Owundu ek nim, ‘Na Jiisas, nim na nimbił erang ton? ¹⁶Nim tonu simb ełe angkin mułii!’ nim. ‘Na nim kin ond ei, nim en oł ei kanip kin ond,’ pa nim. ‘Na nim kongun ngamb kin, nim na kongun enjii. Erkin kin, na end oł ei, kan mił ninjii. Ekii se, na nim epi endi andan top ngumbii,’ pa nim. ¹⁷‘Ekii se na nim wumb angil ełe sip, wumb tiłap eipi ełe simbii ku. Na nim wumb ei mołmun konu ełe kindind. ¹⁸Nim pukun nen kin, wumb noman ak tok emii konu ełe si kindik kin, tiłang enim konu ełe ongii,’ pa nim. ‘Seisen nge dinga ei, si kindik kin, Gos kin ongii. Wangin kin, na wumb oł kis ełmin ei, kil ngop wumb ei na kin pii gii nik kin, na nge wumb mołmun konu ełe ouni mułngii,’ ” pa nim.

¹⁹Pol ek yi nim, “King Akripa, na ei epin Gos ek ei piip kin, na ek ei to kindnenj. ²⁰Mon, na ek nip, Damaskas konu ełe wumb ok ngop; ekii se Jerusalem wumb mulnjung konu ełe pup, ni ngop; nga pup, Jura wumb konu ełe orung nip; nga pup, ek ka ei nip, wumb ngamb kin, enim wumb noman ak tok, Gos kin orung ongii nge ninj. Nip yi ninj kin, enim noman ak dinga tok, Gos kin orung ongii ninj,” pa nim. ²¹“Ek ełe nge mendpił, Jura wumb na men ngii owundu ełe, ambił gii nik kin, na to kundngii

nge enjing. ²² Gos Owundu na kin paki tang kin, na ek ei akip ya angip nip, wumb num ni, wumb pei mulnjung konu eŕe nind. Moses gupu eŕe ni, ek ni tor kindiŕmin wumb gupu eŕe ni, tor om ek ei minj na nind.

²³ Gos ek ni tor kindiŕmin wumb ek yi ninjing. ‘Krais eim ngenj kumbii kuŕmba ninjing. Pe eim kuŕpu kin, nga angpi konj orung omba. Ekii se wumb kuŕii wumb pei eim kin tonu ongii ku. Eim opu ek yi nimba, Gos wumb orung simba nge tiŕang Esrel wumb kin wumb tiŕap eipi wumb kin, ouni ni tor kindimba,’ pa nim.

²⁴ Pol eim ek yi miŕ piipi nirim. Wu owundu Peses, Pol kin wii dinga tum, ‘Pol, nim noman wulu punum. Nim epi kanim kanim pei piikin sin epi ei, nim to wulu kindnim.’ ²⁵ Pol ek yi nim, ‘Wu owundu Peses, na wulu punand mon! Na ek keimi nind, na noman kun peng nind,’ pa nim. ²⁶ ‘King epi ombu pei piŕim ek ei piip kin ek pei ni poru nip kin, na mund mong kuland. Na piind ek ombu, wu king ei eim ningiŕ eŕe ke kanpi, ek piinanim ni piinenj min? Eim piŕim. Nimbiŕ erang epi ombu endi koi er tonu onanim?’ ²⁷ King Akripa, nim Gos nge ek mendpiŕ niŕmin wu ninjing, ek pii gii nin min? Na piind, nim pii gii nin.’ ²⁸ Pe King Akripa ek nipi Pol ngum, ‘Kunum aninga moŕpuŕ, nim na Gos ek andan ton ei, na Gos kin tuk pup muŕmbii,’ pa nim. ²⁹ Pol ek yi nim, ‘Kunum olt min aninga ei kapŕi ku. Enim wumb pei akip kunum eŕe moŕpun kin, na prei er Gos ngamb kin, enim wumb ya moŕmun wumb ei pei, na moŕ miŕ yi muŕngii; ba kan sen ei enim angŕi eŕe, pendnermba ni piind,’ pa nim. ³⁰ Pol ek yi neng kin, pe king ni, wu num ni, amb Berniis ni, angk mulnjung. ³¹ Wumb pei anda puk poru nengin kin, en enim molk ek dinga nik yi ninjing, ‘Wu ei sinim kin oŕ endi enerang kin, sinim kan ngii eŕe kindmin, min to kundmun ei kapŕi enanim.’ ³² King Akripa ek nipi Peses ngum, ‘Wu ei Siisa kin kos piinenmbii niŕang kin, nim wu ei kindan puŕang,’ pa nim.

Pol Noŕ Kanu Eŕe Pupu Rom Konu Ba Pum

27 ¹ Wumb ek ni poru nengin kin, sin sip eŕe pupun, Rom konu eŕe bin nge punjpun. Oŕ eŕim tep erpi, opu wu 100 se andpi eŕim wu muŕum konu eŕe kan wu kombur ni, Pol ni punjung wu ei, eim embe Juliya. Wu ei wu owundu king Siisa nge opu tep wu num moŕum. ² Sin sip endi tonu pupun kin, Aramisim konu eŕe punjpun. Pe sip ei pupu, noŕ wer eŕe Eisy meŕ owundu eŕe tor pum. Pe sin punjpun kin, Arisakas ni, Tesalonaika konu eŕe ni, Maseroniya ni konu eŕe wu ei, sin kin tep to punjpun. ³ Pe kupiiring sin Sairon konu eŕe tor punjpun. Juliya ni wu ei, Pol kin oŕ ka endi erim. ‘Pol eim kapŕi pupu kin, wumb puŕ kanpi, kuni si ngopu ermba,’ pa nim. ⁴ Sin Sairon konu eŕe si kindpin pamin kin, konu pop owundu endi topu, sip konu eipi pupu kin, konu pop kembis topu, Saipris konu eŕe orung pum. ⁵ Pe sin ep noŕ pupun Pampiliya kin Silisiya

konu eŕe pupun kin, Maira kin Lisiya konu eŕe tor punjpun. ⁶Kunum eŕe, opu eŕmin tep eŕim wu ei, opu kenim ni Aleksandriya konu eŕe sip endi Esalii mei owundu eŕe bii ni om. Pe sin sip eŕe pamin neng kin, sin sip eŕe tonu punjpun.

⁷Pe sin sip eŕe mon kind pupun pamin kin, konu pop tang, sip ei andŕam punerim. Nga orung pupun, wumb sip kongun eŕmin wu kongun dinga erangin kin, Nairas konu eŕe pupun. Sin pupun, mei owundu mandi pamin kin, Kriis ni Salmoni konu eŕe mandi punjpun. ⁸Pe sip wumb kongun dinga erangin kin, taki taki pupu, konu endi tor punjpun. Konu ei embe ‘Konu ka’ niŕmin, konu eŕe Lasiya konu owundu eŕe mandi punjpun.

⁹Kunum pei o pang kunum endi konu pop owundu topu kin, noŕ owundu tum. Tang kunum pei poru neng kin, Pol ek nipi wumb ngopu yi nim. ¹⁰“Enim wumb sinim pupun pamin kin, kongun owundu tonu wang kin, epi pei am ba. Ei epi ni, noŕ sip ni kis ermba. Sinim pei poru nimba ku,” pa nim. ¹¹Opu eŕmin wumb tep eŕim wu yi piim. Sip ambŕim wu ek nim piimbii, ni piim. Pe sip ambŕim wu ni, sip eŕe tep eŕim wu ni, Pol nim ek ei piinjing mon! ¹²Pe sip tor opu, pek eŕmin konu ni, konu ei sip konu pop topu ermba ei, pimba miŕ konu ka sinerim. Pe wumb en enim sip eŕe mulnjung, wumb kengip erik, “Pamin,” ninjing. “Sinim pupun, Piiniks konu eŕe muŕmun. Wumb kengip erik pamin,” ninjing. “Sinim pupun Piiniks konu eŕe pupun muŕmun sip tor opu paŕim konu ei konu ka seng kin, pop onermba, konu eŕe pu muŕmun,” pa ninjing.

Konu Pop Owundu Topu, Noŕ Dinga Om

¹³“Ekii se konu ka seng kapŕi sikir pupu, en enim ninjing konu tor bin,” ni piinjing. “Pe epi embin eŕim epi eŕe, pimba epi konu endi ni tonu sik, noŕ eŕe puk, Kriis konu bin,” ni punjung. ¹⁴Ba ekii se konu pop owundu endi opu, Kriis konu eŕe tor om. ¹⁵Konu pop owundu tang kin, sip ba pinerim. Pinerang kin, pop owundu topu, sip si mengpi konu eŕe orung pum. ¹⁶Sin si kindpin tor pupun, noŕ tuk eŕe mei kembis endi sim konu eŕe punjpun konu ei, embe Kora. Sin kongun dinga erpin kin, noŕ kanu kembis kan kuŕ sipmin ni enjpin. ¹⁷Pol noŕ kanu kembis ei kan se andik, kan kuŕ gii nengin kin, sip yi ku kan kuŕ enjing; ba mund mong tang, er mulnjung. Molk kin, en enim yi piinjing, “Sinim konu ku moŕum pupu kin, enim konu eŕe sipipi, Aprika konu eŕe simba enim nik, sip pop to sipŕim alap kan ei mani pendik, tonu noŕ eŕe enj mulnjung.” ¹⁸Konu pop ni noŕ owundu tang pepin kin, kupiiring sip eŕe muŕum epi ei, sip noŕ eŕe si kindpin enjpin. ¹⁹Kunum taŕ poru neng kin, kunum endi eŕe, en enim kongun dinga erik kin, sip eŕe kan epi ni endi si kindik. ²⁰Kunum kunum sin pop owundu ni, noŕ owundu topu eŕim. Erpi kin, sin eni ni, kanjip endi kinaŕmin mon. Ba sin noman pep kun enerang kin, sin konu endi eŕe tor bin pinaŕim. Sin pupun kuŕmun mendpiŕ onmun ni, yi piipin punjpun.

²¹Kunum kinan wumb kuni sinarik, wii mułangin kin, Pol ekii se opu, tuk angpi, ek nipi wumb ngum. “Enim wu ok na ek nir ek ei piik, Kriis konu ełe si kindnarik. Pe yi ku epi enim kin pei am punermba. ²²Ba pe na kanip enim nind. Enim noman ka sengli! Sin wu endi am punermba mon. Noł kanu ei kapli pupu mani ba minj. ²³Na Gos nge wu, na Gos nge embe ambil tonu kindip ku moł. Pe oltin epin emii pep erang kin, Gos kindang sinim tep enim wumb ei, endi opu, na or peł konu ełe mandi engim. ²⁴Pe ek yi nim, ‘Pol, nim mund mong enerii! Nim pukun, wu king owundu mołum konu kumb ełe, pu engnjii. Nim piin! Wumb pei konu mołmun ei, Gos nim ngopu poru nim; enim wumb konj mułngii,’ pa nim. ²⁵Yi mił peng piipin kin, enim wumb mund mong kularik mułei! Gos eim epi pei ermbii nim ek ei, nind ei, na pii gii nip moł. ²⁶Ba sinim sikir pupun, konu mei wii sałim punmun,” nim.

²⁷Kunum engki nga kapil kapli noł sip peł ełe or pepin, wamin kin, konu eni beli sirim. Seng kin, noł sip ełe kongun ełmin wumb, en enim piinjing ni, mei konu ełe mandi onmun ni piinjing. ²⁸Puk, kan su sipin ei simb 120 mił pirim. Nga pupun su epi kindim ei simb 90 mandi mił sim. ²⁹Mei konu ełe mandi mił seng kin, sip kongun wumb en enim mund mong kulk, sip noł pimba nik, epi embin owundu ełim kapil kapli epi ei, mani kindnjing. Kindik kin, prei erik, eni sikir tonu wangli, nik er mulnjung. ³⁰⁻³¹Sip ełe kongun ełmin wumb en enim andłam endi kan sipin tor bin ni piinjing. Sip wurup owundu epi si to mani kindmin yi kend tok ninjing. Nengin kin, noł kanu kembis ełe kan topun bin ni enjing ba, Pol ek nipi opu ełmin tep ełim wu ei nipi ngum. “Sip ełe kongun er andilmin wu mulenjing kin, kapli enim konj mulerngii,” pa nim. ³²Yi neng kin, opu ond wumb kan ni kilip tangin kin, noł kanu kembis mani wii pum.

³³Eni tonu omba mandi erang kin, Pol wumb ek nipi ngum. Wumb to konj kindpin, kuni endi kan si numun ni piim. “Kunum engki nga kapil kapli pepin onjpun, ba kuni endi nunenjpin. Akip wii ku mołmun,” pa nim. ³⁴“Yi peng piip kin, na nind, ‘Kuni nei! Neng nok kin, enim embil dinga pimba. Enim peng enjin ei endi opu punermba. Enim wumb pei konj mułngii.” ³⁵Pol ek yi nipi, “En enim kumb ełe angpi kin, Gos ka piipi ngopu,” bres sipi, engin topu, nopu erim. ³⁶Yi erang kin, wumb pei noman ka peng, wumb en enim kuni nunjung ku. ³⁷Sin ya sip ełe tuk mulnjpun wumb ei, 276 pei yi mulnjpun. ³⁸Wumb kuni nunjung kapli erang kin, kuni wiis mułum kuni ei mołpu, sip embin ermba nik kin, ep noł ełe mani si kindnjing.

Noł Sip Er Kis Mułum

³⁹Konu eni topu erang kenjing, ba konu ei pii poł tunenjing. Molk kenjing ni, konu ka endi sepi, tuk pupu, ku kulta ka sepi erim. Ełe

nge kindangin kin, ka sim konu eŕe pepin; nga noŕ wer eŕe tonu bin ni piinjing. ⁴⁰Epi embin owundu erim epi pei, kan kuŕ mani kindnjing ei, kopis kilip tok kindangin kin, ep noŕ eŕe pim. Ok sip buŕ morung kumb eŕe, kan kuŕ kilip tunjung. Kan ei pos kindangin kin, pe endi sel tonu kindangin kin, sip eŕe tor ok muŕangin kin, sip pupu, ep noŕ eŕe pupu pim. ⁴¹Ba sip pupu, noŕ ku poŕpu tonu opu pim konu eŕe pupu pim. Sip kumb ei pupu, ku pim konu eŕe dinga er pim. Sip buŕ morung ei, noŕ ep noŕ topu, to kis erim.

⁴²Opu wumb yi ni piinjing, “Kan eŕe pinjing wumb ei, angil noŕ si kinaŕmin ei pei to kundmun,” ni piinjing. ⁴³Ba opu eŕmin tep eŕim wu ei, “Pol paki tumbii,” ni piim. Ba Pol eim opu wumb mon nipi, yi nim, “Wumb angil noŕ sik kaniŕmin wumb ei puku sik kin, angil noŕ sik, tor pangin,” nim. ⁴⁴Pe wu eipi sip epi kis muŕum epi ei sik, noŕ peŕ eŕe pek puk, tor pungii nge punjung.

Pol Molta Konu Eŕe Muŕum

28 ¹Sin konu eŕe opun, tor opun, konu embe Molta, pa ninjing, piinjpin. ²Wumb konu eŕe wumb, sin kin oŕ ka enjing. Pe konu kumb topu, sin jii neng kin, wumb ond tukuk, dup kalk, sin sik dup eŕe mundangin kin mulnjpun. ³Pol eim ond apirip kuŕou topu si dup keŕim. Pe ka wembii endi dup muŕ erang kin, tor opu, Pol angil eŕe tumbŕum. ⁴Wumb konu eŕe, wumb molk kenjing ni, ka wembii ei Pol angil eŕe nop enj pim. Kanik kin, yi ninjing, “Wu ei, wumb keimi to kundum. Wu ei ep noŕ kularpi kin, ya piram moŕum. Ba wu owundu ei, kun eŕim gui ei, wu ei konj mulermba ni piinim,” pa yi ninjing. ⁵Ba Pol ka wembii ni erang kin, pupu dup eŕe peng kin, Pol eim oŕ endi enerim; ba eim ka muŕum. ⁶Wumb yi ni kanik, mulnjung. Pol eim angil ei oupu mani opu pepi kin, kuŕmba ni kanik, mulnjung. Ba wumb kunum kinan molk, kenjing ni, Pol oŕ endi enenim, mon. Pe wumb en enim noman endi sek yi ninjing, “Wu ei gui min?”

⁷Konu sim konu eŕe wu num endi, eim mei eŕe tep eŕim wu ei, eim embe Publiyas. Wu ei sin sipipi, eim ngii konu eŕe sipim. Pe wu ei, sin tep ka erpi, kuni ngopu, yi er se muŕang kin, kunum tekliki o pum. ⁸Pe Publiyas nge arim ei ening peng muŕum. Ening tang kin, ngenj muŕ erang kin, enj kunum muŕum. Pol wu ei muŕum konu eŕe mandi pupu, ambiŕpi, prei erang kin, wu ni eim ka muŕum. ⁹Pol yi erang kanik kin, wumb konu eŕe wumb ening peng tang pinjing wumb ei wangin kin, Pol yi ku erang kin, wumb en enim ka mulnjung. ¹⁰Yi eramin kin, wumb sin kin oŕ ka wii enjing. Ekii se en enim sin kin epi pei paki tok sipik, sip eŕe kindnjing.

¹¹Sin konu eŕe oi tekliki moŕ kindpin. Konu eŕe sip endi sin tu wum kunum ei, konu pop owundu tum kunum ei, sin sip eŕe sipim. Sip ei,

Eleksandriya konu eŕe nge, kumb eŕe orung wu kangil min men taŕ muŕum ei, gos kend Sus nge er monduŕmun. ¹²Sin pupun, Sairakus konu eŕe tor punjpun. Pupun kin, kunum tekliki mulnjpun. ¹³Sairakus konu eŕe si kindpin kin, pupun Telim konu eŕe wang kin, nga kunum endi konu pop owundu tum. Tang kin, nga ekii se kunum taŕ pupun, Pusiyoŕai konu eŕe tor punjpun. ¹⁴Konu eŕe, Gos nge tiŕap wumb kombur mulnjung. Wumb ei molk yi ninjing, “Sinim kin kongun endeim ya eŕe muŕei!” ninjing. Yi nengin kin, sin opun kin, Rom konu eŕe punjpun. ¹⁵Rom wumb Gos tiŕap eŕe tuk pu mulnjung wumb ei, sin tor wamin ni piinjing. Pe wumb ombu, ok epi top konu eŕe Apiyas epi top ngii tekliki engim konu eŕe tor ok, sin andŕam eŕe kenjing. Pol wumb ombu kanpi kin, Gos kin ka piipi, eim noman dinga piim.

¹⁶Sin Rom konu eŕe tuk punjpun konu eŕe, gapman wu kapŕi nipi, ngii endi Pol ngang kin, pinjing. Opu ond wu endi tep er muŕum.

¹⁷Kunum tekliki o pang kin, Pol Jura wumb num mulnjung wumb ei, wii tum. Pe wumb ok kuŕou tangin kin, Pol ek yi nim, “Engnan noŕ, na oŕ endi erip, sinim tiŕap ei to mani kindnenj, min sinim nge kupenjpun noŕ eŕmin oŕ ei, to kindnenj mon. Ba wumb na wii kan ngii Jerusalem konu eŕe kindnjing. Rom wumb kin kindnjing. ¹⁸Rom wumb na kin kos piinjing. Piinjing, ba ek endi ni to kundnenjing; nga to kundngii pinerim. Ei kanik kin, na wak tunjung. ¹⁹Ba Jura wumb ek ei piinenjing. Yi erangin kin, na bii andŕam endi sinerim. Pe nam yi ninj, ‘Wu num owundu ei, na ek ei pii kun ermba,’ ninj. Ba ei na wumb tiŕap ei kin, oŕ kis endi ermbii ni piinenj. ²⁰Pe ek puŕ ei minj, ‘Na enim wii tamb onmun,’ pa nim. Na enim kanip ei nimbii ninj. Na pii gii nip, epi ei kui er moŕ, yi miŕ ku, sinim Jura wumb pei epi ei minj kui er moŕmun oŕ ei, min na simb eŕe kan tangin peŕ,” pa nim. ²¹Wumb ek ni Pol ngunjung, “Jura wumb endi pipe polk, ek endi yi ninenjing mon.” Pe Jura wu endi opu ek nipi, “Nim kin ek ni kis erpi, ermba ei mon. ²²Pe sin sinim nim noman eŕe, ek pimba miŕ nenj piimin ni, onmun?” pa ninjing. “Sin piinjpun, wumb konu eŕe orung pei wumb yi ninjing, ‘Tiŕap ei eipi eipi punmun,’ ” yi ninjing.

²³Kunum endi Pol paŕim ngii eŕe, kuŕou tumun nik pendik, ok kuŕou tunjung. Kupiiring nik pangin kin, eni wuŕ mani pum. Eim ek ei puŕe nipi, wumb ngum. Pe eim Gos sinim kanpi, er moŕum miŕ nipi, Moses lo ek ei nipi, Gos ermba oŕ noman eŕe piik niŕmin wu, ek ei ngang kin, wumb Jiisas kin pii gii ninjing. ²⁴Wumb kombur Pol nim ek ei, pii gii ninjing. Ba wumb kombur pii gii ninenjing. ²⁵Wumb en enim, noman eipi eipi peng punjung; ba Pol ek endi, kumna ek dinga nipi ngum. “Gos Gui Ka ek dinga nipi, Gos ermba oŕ piipi niŕim wu ei, Eisiya pultum ek yi nim.

²⁶‘Nim pukun wumb tiŕap moŕmun ei, kankin yi ninjii. Pe enim ei dinga piingii; ba puŕe piinerngii,’ pa nim. ‘Pe enim epi endi dinga

keningii; ba epi endi kun enerngii,' pa nim. ²⁷'Wumb noman tuk ek ei, pii kun enenjing. Kom eġe, ek piingii kis erim. Pe en enim kom eġe, ambiġ pelkip ninjing. Yi erangin kin, en enim ningiġ eġe, epi endi kinenjing; kom eġe ek piinenjing, noman tuk ek puġe piinenjing. Pe en enim puk puk, nga noman ak tok, na kin onenjing mon. Wangin kin, na en enim er ka ermbii; ba onenjing.'

²⁸Pe en enim noman tuk piingii, Gos Owundu eim ek ka eipi sinim wumb sipi, orung simba nge erim. Gos eim ek yi nipi kindang kin, wumb tiġap eipi ei ek piingii." ²⁹Pol ek ei nipi poru neng kin, Jura wumb en enim punjung. Puk kin, wumb en enim ek opu, er monduk ninjing.

³⁰Kung ngii taġ Pol eim ngii endi top to sim konu eġe, pep moġpu kin, wumb eim kin onjung wumb ei, oġ ka erpi, ngopu muġum. ³¹Pol eim Gos sinim kanpi moġum ek ei nipi, wumb ngopu, wumb Jiisas Krai Owundu ei nipi, ek dinga neng kin, wumb piinjing. Wu endi opu, Pol ek to mani kindmba pinerim mon!